

Technická univerzita v Liberci
Ekonomická fakulta

Studijní program: N, 6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Pojišťovnictví

Výhody v daňovém systému České republiky v oblasti životního pojištění a penzijního
přípojištění

Advantages in the tax system of the Czech republic in a sphere of the life insurance and the
supplementary pension insurance

Číslo závěrečné práce
DP-EF-KPO-2010-02

PAVLÍNA BOUŠOVÁ

Vedoucí práce: doc. RNDr. Jarmila Radová, Ph. D. - KPO
Konzultant práce: doc. Ing. Leoš Vítek, Ph. D., Ministerstvo financí

Počet stran: 104

Počet příloh: 5

Datum odevzdání: 05. 01. 2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Pavlína BOUŠOVÁ**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Pojišťovnictví**
Název tématu: **Výhody v daňovém systému České republiky v oblasti
životního pojištění a penzijního připojištění**
Zadávající katedra: **Katedra pojišťovnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Penzijní připojištění
2. Daňové výhody PP (v zákoně č. 568/1992 Sb. o DzP)
3. Daňové výhody zaměstnanců, zaměstnavatelů a OSVČ
4. Daňové povinnosti
5. Penzijní fondy
6. Životní pojištění
7. Daňové výhody ŽP (v zákoně č. 568/1992 Sb. o DzP)
8. Daňové výhody zaměstnanců, zaměstnavatelů a OSVČ
9. Podpora kapitálového ŽP v České republice
10. Životní pojišťovny

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

65 - 75

Forma zpracování diplomové práce:

tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

VANČUROVÁ, A. Daňový systém České republiky 2008 aneb učebnice daňového práva, Vox, ISBN 978-80-86324-72-2.

DUCHÁČKOVÁ, E. Principy pojištění a pojišťovnictví, 1. vydání Praha: Ekopress, s. r. o., 2003. ISBN 80-86119-67-X.

VOSTATEK, J. Sociální a soukromé pojištění, CODEX BOHEMIA, Praha 1996, ISBN 80-85963-21-3.

Zákon č. 568/1992 Sb. o dani z příjmu.

Zákon č. 42 o penzijní připojištění se státním příspěvkem.

Zákon č. 39 o pojišťovnictví.

Zákon č. 37 o pojistné smlouvě.

Zákon č. 589 o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku nezaměstnanosti.

Vedoucí diplomové práce:

doc. RNDr. Jarmila Radová, Ph.D.

Katedra pojišťovnictví

Konzultant diplomové práce:

doc. Ing. Leoš Vítek, Ph.D.

MF ČR

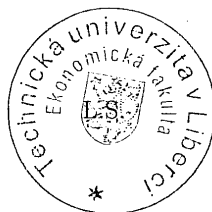
Datum zadání diplomové práce:

31. října 2009

Termín odevzdání diplomové práce:

7. května 2010

doc. Dr. Ing. Olga Hasprgová
děkanka

doc. Ing. Arnošt Böhm, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2009

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č.121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladu, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 05. 01. 2010

vlastnoruční podpis

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní doc. RNDr. Jarmile Radové Ph.D. za její vstřícnost, věcné připomínky, cenné rady a strávený čas, který mi věnovala pro zpracovávání mé diplomové práce.

Anotace

Diplomová práce se zabývá daňovými úlevami v oblasti penzijního připojištění a životního pojištění v České republice v roce 2008. V první části práce charakterizují penzijní připojištění, podle jakých zákonů se řídí a proč ho lidé využívají či jaký má pro ně smysl. Obsahuje vybraná ustanovení ze zákona o daních z příjmu týkající se právě daňových úlev pro zaměstnavatele, zaměstnance a osob samostatně výdělečně činných. Pro lepší pochopení jsou vypracovány modelové příklady. Druhá část práce obsahuje význam životního pojištění a jeho možné varianty. Také tato část práce je zaměřena na zákon o dani z příjmů a daňové zvýhodnění životního pojištění pro fyzické osoby i zaměstnavatele. I v této části jsou uvedeny modelové příklady. Hlavním cílem diplomové práce je právě ukázat daňové zvýhodnění penzijního připojištění a životního pojištění u nás. Doufám, že tato diplomová práce bude zajímavým tématem pro čtenáře a věřím, že pomůže zájemcům porozumět problematice daňových ustanovení v oblasti penzijního připojištění a životního pojištění.

Klíčová slova:

daňové zvýhodnění

penzijní připojištění

životní pojištění

zákon o daních z příjmu

zaměstnanec

osoba samostatně výdělečně činná

zaměstnavatel

Annotation

The thesis is concerned with tax advantages of the supplementary pension insurance and the life insurance in The Czech Republic for year 2008. The first section presents the system of supplementary pension insurance related laws and analyse of the reasons why this type of insurance is widely used. It contains some selected regulations of the Act on Income Tax which refers to the tax advantages for employers, employees and self-employed persons. There are also a few model situations for a better understanding of the matter discussed. The second section is dedicated to life insurance and its variants. Similarly, the next chapter, is supplement containing model example on the income tax of the natural persons, overview of the entire calculation and filled-out income tax statement. The main objective of the thesis is to show the tax advantages of the supplementary pension insurance and the life insurance. I hope that this thesis will be of interest for readers and I believe that it will help understand to interested parties of tax problems in sphere of the supplementary pension insurance and the life insurance.

Key words:

tax advantages

supplementary pension insurance

life insurance

Act on Income Tax

employer

employee

self-employed person

Obsah

ÚVOD.....	13
PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ	15
1 CHARAKTERISTIKA.....	15
1.1 POJEM PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ	15
1.2 DŮVODY VYUŽITÍ PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ.....	15
1.3 LEGISLATIVA.....	16
1.4 VZNIK PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ.....	17
1.5 ÚČASTNÍCI PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	17
1.6 ZAHÁJENÍ SPOŘENÍ.....	19
1.7 PŘÍSPĚVKY NA PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ	19
1.8 VÝŠE PŘÍSPĚVKU	21
1.9 VÝPLATA DÁVEK.....	23
1.9.1 Penze.....	23
1.9.2 Odbytné.....	25
1.9.3 Jednorázové vyrovnání	26
1.10 UKONČENÍ PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ.....	26
1.10.1 Převod prostředků k jinému penzijnímu fondu	26
1.11 PŘERUŠENÍ PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ, PŘERUŠENÍ PLACENÍ PŘÍSPĚVKŮ A ODKLAD PLACENÍ	27

1.12	VÝPOVĚĚD SMLOUVY O PENZIJNÍM PŘIPOJIŠTĚNÍ PENZIJNÍM FONDEM.....	28
1.13	ZÁNÍK PŘIPOJIŠTĚNÍ	28
1.14	DEPOZITÁŘ.....	29
1.15	BEZPEČNOST SYSTÉMU	29
2	DAŇOVÁ USTANOVENÍ V OBLASTI PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	30
2.1	DAŇOVÉ ÚLEVY ÚČASTNÍKŮ PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ.....	30
2.2	DAŇOVÉ ÚLEVY SOUVISEJÍCÍ S PŘÍSPĚVKY NA PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ POSKYTNUTÉ ZAMĚSTNANCI OD JEJICH ZAMĚSTNAVATELE.....	31
2.3	DAŇOVÉ SAZBY PRO ODBYTNÉ A DÁVKY PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	34
2.3.1	<i>Pravidelně vyplácená penze</i>	34
2.3.2	<i>Jednorázové vyrovnání</i>	35
2.3.3	<i>Odbytné</i>	35
3	PENZIJNÍ FONDY	36
3.1	PENZIJNÍ FONDY	36
3.2	VZNIK PENZIJNÍHO FONDU	36
3.3	JAK PENZIJNÍ FOND HOSPODAŘÍ S ÚSPORY KLIENTŮ	37
3.4	JAK PENZIJNÍ FONDY ROZDĚLUJÍ ZISK	38
3.5	KDY A JAK PENZIJNÍ FOND INFORMUJE SVÉ KLIENTY	38
3.5.1	<i>Podle čeho si vybírat vhodný penzijní fond</i>	38
3.6	ASOCIACE PENZIJNÍCH FONDŮ	39
4	MODELOVÉ PŘÍKLADY	42
4.1	JAK UŠETŘIT VÝDAJE VYUŽITÍM PŘÍSPĚVKU NA PŘIPOJIŠTĚNÍ OD ZAMĚSTNAVATELE	42
4.2	SIMULACE VÝVOJE PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ BĚHEM DOBY SPOŘENÍ	45
4.2.1	<i>Výpočet peněžních prostředků na osobním účtu klienta</i>	46
4.2.2	<i>Výpočet starobní penze penzijního připojištění</i>	50
4.2.3	<i>Navyšování měsíční doživotní penze (důchodu) vzhledem k podílům na výnosech</i>	51
4.2.4	<i>Výpočet daně z příjmu zaměstnance a OSVČ za rok 2008</i>	55
4.2.5	<i>Zdanění vyplaceného penzijního připojištění</i>	57
	ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	60
5	CHARAKTERISTIKA.....	60
5.1	POJEM ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	60
5.2	SMYSL ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ	60
5.3	LEGISLATIVA V POJIŠŤOVNICTVÍ	61
5.4	ÚČASTNÍCI POJIŠTĚNÍ	61
5.5	POJISTNÁ SMLOUVA	62
5.6	POJISTNÁ ČÁSTKA	63
5.7	POJISTNÉ	64
5.8	VÝŠE POJISTNÉHO	65
5.9	ÚMRTNOSTNÍ TABULKY	65
5.10	POJISTNÁ DOBA	66
5.11	TECHNICKÁ ÚROKOVÁ MÍRA.....	66

5.12	ODBYTNÉ	67
5.13	BEZPEČNOST SYSTÉMU	68
6	KLASIFIKACE ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ	70
6.1	POJIŠTĚNÍ PRO PŘÍPAD DOŽITÍ	71
6.2	POJIŠTĚNÍ PRO PŘÍPAD SMRTI	71
6.3	SMÍŠENÉ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	72
7	POJISTNÉ PRODUKTY ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ	73
7.1	RIZIKOVÉ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	73
7.2	KAPITÁLOVÉ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	74
7.3	INVESTIČNÍ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	75
7.4	DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ	76
7.5	FLEXIBILNÍ/UNIVERZÁLNÍ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	77
8	DAŇOVÁ USTANOVENÍ ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ V ZÁKONĚ O DANI Z PŘÍJMŮ	79
8.1	DAŇOVÉ ÚLEVY PRO FYZICKÉ OSOBY	79
8.2	DAŇOVÉ ÚLEVY PRO ZAMĚSTNANCE	81
8.3	DAŇOVÉ ÚLEVY Z POHLEDU ZAMĚSTNAVATELE	81
8.4	ZDANĚNÍ POJISTNÉHO PLNĚNÍ A ODBYTNÉHO	81
9	PODPORA KAPITÁLOVÉHO ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ	83
9.1	ODLOŽENÁ SPLATNOST DANĚ Z PŘÍJMU	83
9.2	ODPOČET ČÁSTI ZAPLACENÉHO POJISTNÉHO	84
10	ŽIVOTNÍ POJIŠŤOVNY	86
10.1	PRÁVNÍ ÚPRAVA POJIŠŤOVNICTVÍ	86
10.2	ZALOŽENÍ ŽIVOTNÍ POJIŠŤOVNY	87
10.3	VÝVOJ POJIŠŤOVEN NA ČESKÉM TRHU	87
10.4	CO JE TŘEBA SI UVĚDOMIT PŘI VÝBĚRU VHODNÉ ŽIVOTNÍ POJIŠŤOVNY	88
10.5	INVESTIČNÍ FONDY	90
11	MODELOVÉ PŘÍKLADY	91
11.1	JAK UŠETŘÍ ZAMĚSTNAVATEL A JEHO ZAMĚSTNANEC VYUŽITÍM PŘÍSPĚVKU NA POJISTNÉ	91
11.2	VÝPOČET DANĚ Z PŘÍJMU ZAMĚSTNANCE A OSVČ ZA ROK 2008	92
11.3	SIMULACE VÝPOČTU KAPITÁLOVÉHO ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ (ZAMĚSTNANEC)	93
11.3.1	<i>Výpočet výše výnosů v případě dožití se sjednaného věku 60 let</i>	<i>94</i>
11.3.2	<i>Výpočet výše úspor z daně z příjmů</i>	<i>95</i>
11.4	SIMULACE VÝPOČTU KAPITÁLOVÉHO ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ (OSVČ)	95
11.4.1	<i>Výpočet výše výnosů v případě dožití se sjednaného věku 60 let</i>	<i>95</i>
11.4.2	<i>Výpočet výše úspor z daně z příjmů</i>	<i>96</i>
11.5	ZDANĚNÍ VYPLACENÉHO POJISTNÉHO PLNĚNÍ	96
11.5.1	<i>Jednorázové pojistné plnění</i>	<i>96</i>
11.5.2	<i>Vyplácení v podobě pravidelného důchodu</i>	<i>97</i>
11.5.3	<i>Odbytne</i>	<i>97</i>

ZÁVĚR.....	100
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	103
SEZNAM PŘÍLOH.....	105

Seznam použitých zkratk a symbolů

A	ano
APF ČR	Asociace penzijních fondů České republiky
ČR	Česká republika
ČSOB	Československá obchodní banka
DZP	daň z příjmů
EU	Evropská unie
FO	fyzická osoba
HM	hrubá mzda
KPMG	iniciály čtyř hlavních zakladatelů společnosti, které tvoří tuto zkratku
N	ne
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
PČ	pojistná částka
PF	penzijní fond
PR	public relation („vztahy s veřejností“)
PS	pojistná smlouva
SIPO	soustředěné inkaso plateb obyvatelstva
SP	sociální pojištění
TÚM	technická úroková míra
VIG	Vienna Insurance Group

ZP	zdravotní pojištění
aj.	a jiné
a. s.	akciová společnost
atd.	a tak dále
č.	číslo
Kč	koruna česká
např.	například
Obr.	obrázek
odst.	odstavec
p.a.	Per annum (lat.), ročně nebo za rok
písm.	písmeno
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
Sb.	sbírky
Tab.	tabulka
tj.	to jest
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaně
viz	odkaz (například na kapitolu, přílohu, odstavec v diplomové práci)
§	paragraf
<i>d</i>	starobní penze
+	výhoda
-	nevýhoda
%	procento

Seznam tabulek

Tab. 1 Věková skladba účastníků (v %)

Tab. 2 Státní příspěvek na penzijní připojištění

Tab. 3 Daňové úlevy v závislosti na ročním souhrnu příspěvků účastníka

Tab. 4 Daňové úlevy zaměstnavatelů

Tab. 5 Zdanění prostředků penzijního připojištění při výplatě

Tab. 6 Zhodnocení prostředků účastníků penzijního připojištění (v %)

Tab. 7 Podíl aktivních účastníků v určitém penzijním fondu

Tab. 8 Porovnání příspěvku penzijního připojištění a navýšení mzdy ve výši 450 Kč

Tab. 9 Vývoj výše příspěvků v průběhu spoření

Tab. 10 Roční čisté míry zhodnocení

Tab. 11 Vývoj prostředků na osobním účtu klienta penzijního

Tab. 12 Stav osobního účtu klienta za 30 let (zaměstnanec)

Tab. 13 Stav osobního účtu klienta za 30 let (OSVČ)

Tab. 14 Určení výše daně z příjmů za rok 2008

Tab. 15 Jednorázové vyrovnání po zdanění

Tab. 16 Prostředky k výplatě při předčasném ukončení připojištění (odbytné)

Tab. 17 Vývoj rezerv

Tab. 18 Podíl predepsaného pojistného (v %) – životní pojištění

Tab. 19 Vlastnosti životního pojištění

Tab. 20 Roční úspora na dani v závislosti na výši měsíčního pojistného

Tab. 8 Zhodnocení peněžních částek

Tab. 22 Pojišťovny podle zaměření

Tab. 23 Výhody vyplývající z příspěvku na životní pojištění zaměstnavatelem

Tab. 24 Určení výše daně z příjmů za rok 2008

Tab. 25 Jednorázové pojistné plnění

Tab. 26 Prostředky k výplatě při předčasném ukončení pojištění (odbytné)

Seznam obrázků

Obr. 1 Vývoj počtu účastníků penzijního připojištění se státním příspěvkem, včetně účastníků, kterým přispívá pouze zaměstnavatel (v tisících)

Obr. 2 Věková struktura účastníků připojištění

Obr. 3 Vývoj průměrného příspěvku účastníka

Obr. 4 Vývoj průměrného státního příspěvku

Obr. 5 Maximální snížení daňového základu v závislosti na ročním příspěvku účastníka,

Obr. 6 Daňová úspora zaměstnavatelů v závislosti na různých sazbách daně PO

Obr. 7 Tok peněžních prostředků na účtu klienta v penzijním fondu

Obr. 8 Složení portfolia penzijních fondů v roce 2008 (v %)

Obr. 9 Objem účastníků v jednotlivých penzijních fondech

Obr. 10 Vývoj měsíční doživotní penze při třech způsobech jejího navyšování při naspořené částce 1 374 722 Kč

Obr. 11 Pojišťovny podle zaměření

Úvod

Pro svou diplomovou práci jsem si zvolila téma „Výhody v daňovém systému České republiky v oblasti životního pojištění a penzijního připojištění“.

Zvyšuje se životní tempo, přibývá mnoho stresujících faktorů, které mají na náš život negativní dopad, jako např. úraz, úmrtí, ztráta zaměstnání, aj. Proto více lidí využívá možnost pojistit se. Určitě se setkáme i s názorem, že peníze život nevrátí, tak proč se pojišťovat. Samozřejmě, že žádné peníze na světě nenahradí milovanou osobu a tuto ztrátu nelze nijak zmírnit. Pokud se však lidé kromě hlubokého zármutku budou muset potýkat i s finančními problémy, které mohou způsobit např. to, že děti nebudou moct vystudovat či navštěvovat různé kroužky, bude mít tato ztráta mnohem horší vliv na celý jejich další život. Ten, kdo je připojištěn či pojištěn, pochopil hlavní smysl pojištění, kterým je finanční pomoc k lepšímu životu.

Jak životní pojištění tak i penzijní připojištění představují ochranu proti nejrůznějším životním rizikům, ale také výhodné umístění svých volných peněžních prostředků. Hlavní motivací zájmu o tyto formy pojištění jsou daňové výhody. Právě prostřednictvím daňových úlev stát podporuje spoření formou pojištění pro případ dožití a pro případ smrti, a také pro odlehčení zatížení důchodového systému, protože počet lidí v důchodovém věku stále přibývá.

Hlavním cílem mé diplomové práce je vysvětlit podstatu fungování penzijního připojištění a životního pojištění, ale také upozornit na jejich výhody a povinnosti v českém daňovém systému. Mojí snahou je vytvořit publikaci obsahující informace, které pomohou čtenářům lépe pochopit obě již jmenované oblasti pojištění. Na každou formu pojištění (připojištění) se ve své práci zaměřuji zvlášť.

Na úvod stručně charakterizuji jednotlivý produkt, podle jakých zákonů se řídí a proč ho lidé využívají či jaký má pro ně smysl. Dále zde najdete kdo je účastníkem daného produktu, důležité informace o pojistném u životního pojištění a o výši příspěvku u penzijního připojištění. Také jsem se zaměřila na bezpečnost systému v obou oblastech pojištění.

Následující část obsahuje vybraná daňová ustanovení ze zákona č. 586/ 1992 Sb. o daních z příjmů týkající se právě daňových úlev a povinností jak pro fyzické osoby jako účastníky pojištění, tak i pro zaměstnavatele. V diplomové práci uvádím, jaké daňové výhody mohou uplatnit a pro lepší pochopení jsem zpracovala modelové příklady, které jsou vždy na konci probíraného produktu. Obě témata obsahují základní informace o životních pojišťovnách a penzijních fondech.

Před samotným závěrem této diplomové práce je část pojednávající o vlastním návrhu na změnu zdaňování příspěvků v oblasti penzijního připojištění a zdaňování pojistného v oblasti životního pojištění.

PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ

1 Charakteristika

1.1 Pojem penzijní připojištění

Penzijní připojištění se státním příspěvkem je velmi výhodná forma spoření, podporovaná nejen vysokými státními příspěvky, ale i daňovými úlevami pro jednotlivé účastníky i jejich zaměstnavatele. Pro období penze si můžeme tímto produktem zajistit dodatečný zdroj příjmů, který umožní přispět ke kvalitní životní úrovni. Lze ho také charakterizovat jako investiční nástroj.

1.2 Důvody využití penzijního připojištění

Hlavním důvodem využití penzijního připojištění je riziko nízkého státního důchodu vypláceného z průběžně financovaného systému v budoucnosti. Vzhledem k nepříznivému demografickému vývoji se dočkáme (vzhledem k zvyšování důchodového věku, možná také ne) nízkého důchodu, který nepokryje ani základní potřeby občana.

Další důvod je ten, že penzijní připojištění je nástroj dlouhodobého spoření. Základní myšlenkou je postupně stáčení relativně malých finančních obnosů během ekonomicky aktivního života, které se hromadí na osobním účtu klienta. Výše uspořené částky závisí pouze na účastníkovi. Měsíční příspěvek by měl být vyvážený. Tedy, měl by být dostatečně vysoký, aby garantoval dostatečně významný příspěvek do rozpočtu účastníka, ale na druhou stranu by neměl zatěžovat běžný rozpočet klienta.

Stát se snaží podporovat finanční produkty, které přispívají k všeobecnému blahu obyvatel. Mezi tyto produkty patří i takové, které slouží k shromažďování dostatečného množství peněžních prostředků na stáří a tím bezpochyby penzijní připojištění je. Podpora státu je v podobě daňových výhod a státních příspěvků. Měsíční výše (až 150 Kč) státního příspěvku na penzijní připojištění je závislá na velikosti příspěvku samotného klienta penzijního fondu.

Daňové úlevy se vztahují na příspěvky účastníků, které jsou do určité výše od daně osvobozené. Pro zaměstnavatele to znamená, že si mohou do daňových nákladů zahrnout poskytnuté příspěvky na penzijní připojištění poukázané na individuální účet jejich zaměstnance u penzijního fondu. Tyto příspěvky jsou tedy do zákonem stanovené výše daňově uznatelné. To jsou další a neméně významné důvody, proč využít penzijní připojištění.

1.3 Legislativa

zákon č. 42/1994 Sb. o penzijním připojištění se státním příspěvkem

Zákon č. 42/1994 ve znění zákona č.:

- 61/1996 Sb.
- 15/1998 Sb.
- 170/1999 Sb. – zásadní změna podmínek, výše státního příspěvku a daňová zvýhodnění pro účastníky i zaměstnavatele
- 36/2004 Sb. – změny v rámci vstupu ČR do EU
- 230/2009 Sb. – zpoplatnění převodů a odbytného, informační povinnost zprostředkovatele, zákaz pobídek pro zájemce

Zákony související:

- **586/1992 Sb., zákon o dani z příjmu**
- 589/1992 Sb., zákon o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
- 101/2000 Sb., zákon o ochraně osobních údajů
- 377/2005 Sb., zákon o finančních konglomerátech
- 111/2006 Sb., zákon o pomoci v hmotné nouzi

1.4 Vznik penzijního připojištění

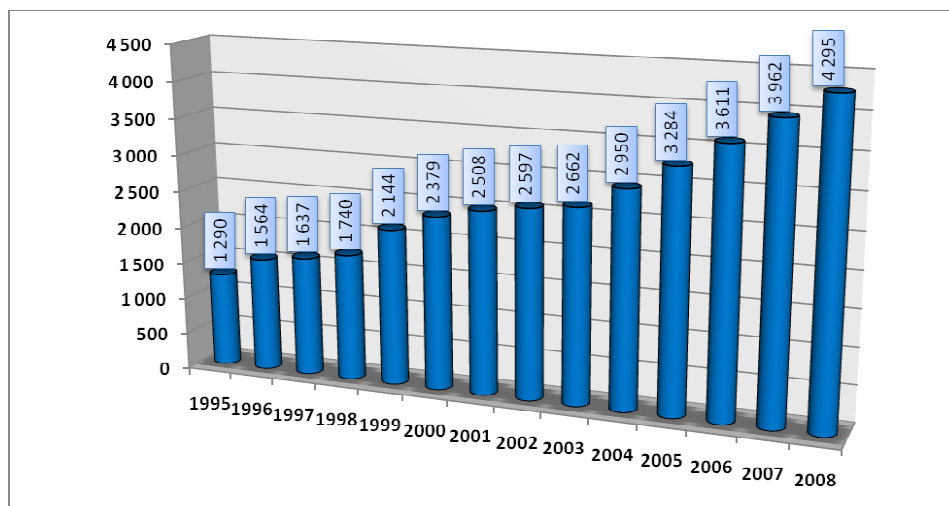
Penzijní připojištění vzniká na základě smlouvy mezi fyzickou osobou a penzijním fondem. Součástí smlouvy je penzijní plán. Smlouvou se penzijní fond zavazuje poskytovat účastníku penzijního připojištění dávky a účastník se zavazuje platit příspěvky. Účastník nemůže platit příspěvek na penzijní připojištění současně u více penzijních fondů.

Ve smlouvě může účastník pro případ svého úmrtí určit osobu (tzv. obmyšlená osoba), které vznikne nárok na odbytné. Určí-li účastník více osob, musí vymezit způsob rozdělení odbytného jednotlivým osobám. Jejich případné podíly lze v průběhu doby penzijního připojištění měnit. Pokud takové osoby ve smlouvě nejsou, stává se penzijní připojištění předmětem dědictví a postupuje se podle obecných ustanovení Občanského zákoníku.

1.5 Účastníci penzijního připojištění

Účastníkem penzijního připojištění (klientem penzijního fondu) se může stát každá osoba starší 18 let, která má trvalý pobyt na území České republiky. Účastníkem může být také fyzická osoba starší 18 let s bydlištěm na území jiného členského státu Evropské unie, jestliže se účastní důchodového pojištění nebo pobírá důchod z českého důchodového pojištění nebo veřejného zdravotního pojištění v České republice. Toto ustanovení je platné ode dne vstoupení České republiky do Evropské unie, tedy 1. května 2004.

V následujícím Obr. č. 1 je zachycen nárůst počtu účastníků v penzijním připojištění od roku 1995 do konce roku 2008. Neustále se navyšující objem účastníků dokazuje, že lidé o penzijní připojištění mají stále zájem. Ke konci roku 2008 bylo penzijně připojištěno 4 295 603 účastníků. Oproti roku 2007 se počet zvýšil o 335 505 klientů a z toho můžeme vyvodit, že každý měsíc v roce 2008 přibývalo 27 762 účastníků.

Obr. 3 Vývoj počtu účastníků penzijního připojištění se státním příspěvkem, včetně účastníků, kterým přispívá pouze zaměstnavatel (v tisících). Zdroj: www.apf.cz

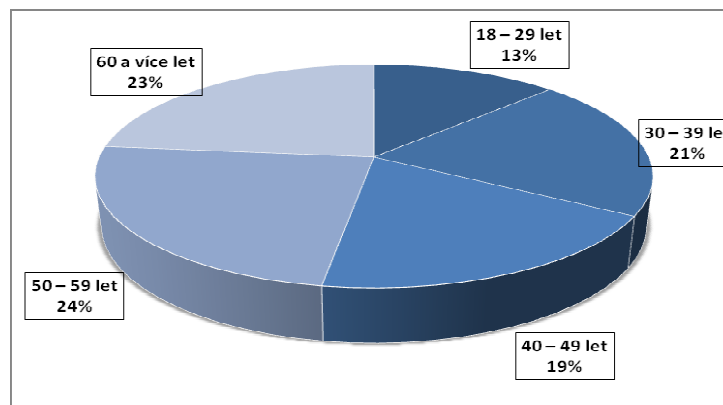
V Tab. 1 a Obr. 2 je vidět rozdílné zastoupení jednotlivých věkových skupin účastníků v penzijním připojištění.

Tab. 9 Věková skladba účastníků (v %)

	18 - 29 let	30 – 39 let	40 – 49 let	50 – 59 let	60 a více
2008	12,70	20,60	19,20	24,20	23,40
2007	12,63	19,98	19,74	25,31	22,32

zdroj: www.apf.cz

Nejvyšší podíl připojištěných v roce 2008 prezentuje věková skupina od 50 – 59 let zastoupená 24,2 %, což představuje mírný pokles oproti roku 2007 (25,31 %). Druhá nejsilnější skupina účastníků ve věku 60 let a více dosáhla podíl 23,4 %. V této kategorii je nejvíce zastoupena skupina občanů od 60 do 64 let. Třetí nejpočetnější skupinu tvoří připojištění ve věku 30 až 39 let. Za ní zaujímá předposlední pozici věková kategorie 40 – 49 let a poslední je zastoupena mladými lidmi od 18 do 29 let. Větší část účastníků připojištění tvoří ženy (53 %). Podíl mužů je zastoupen o něco méně (47 %).

Obr. 4 Věková struktura účastníků připojištění, zdroj: www.apf.cz

1.6 Zahájení spoření

Čím dříve penzijní pojištění uzavřeme, tím lépe. Hlavním důvodem pro brzké zahájení plateb je docílený výnos. Pomocí složeného úročení se dostaneme do situace, kdy peníze vydělávají peníze. Znamená to, že vždy se bude úročit celkově uspořená částka, která bude rok od roku vyšší. Abychom dosáhli přijatelné výše úspor, měli bychom začít spořit už před třicátým rokem života. Předpokládá se, že mladší klienti budou spořit na začátku méně. S růstem kariéry souvisí zvyšování příjmů, tím by mladí lidé měli zvýšit příspěvky na penzijní připojištění, aby dosáhly dostatečných úspor na osobním účtu u penzijního fondu.

1.7 Příspěvky na penzijní připojištění

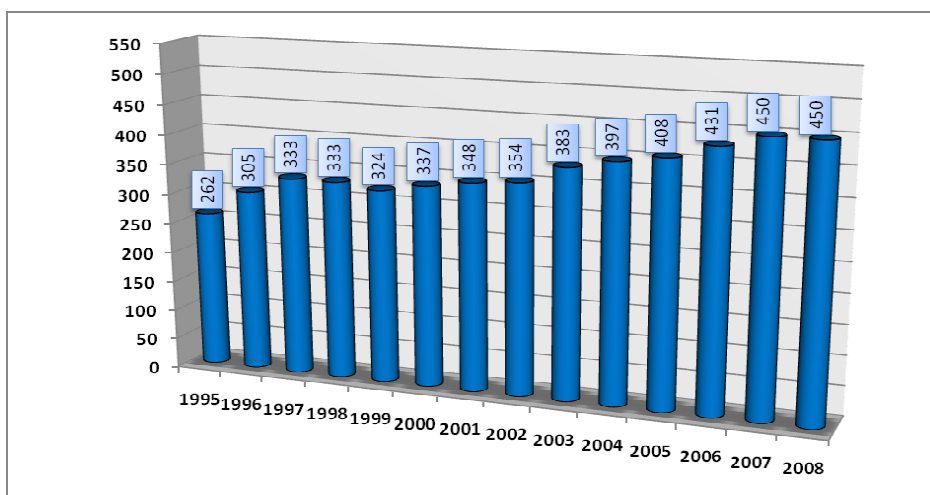
Finanční prostředky na výplatu dávek mohou pocházet ze dvou složek. V podstatě se jedná o zhodnocené příspěvky účastníka a příspěvky dalších osob. Pokud nám bude přispívat další osoba, jsme povinni tuto skutečnost předem oznámit penzijnímu fondu.

Další osobou může být:

- zaměstnavatel účastníka (**platí-li zcela nebo zčásti za účastníka, není poskytnut státní příspěvek**),

- stát,
- rodiče, příbuzní,
- a další.

Podle Obr. 3 se průměrná výše příspěvku účastníka od roku 2002 neustále zvyšovala a za rok 2008 činila přibližně 450 Kč, což odpovídá stejné výši jako v roce 2007. Tato částka tvoří necelá 2 % průměrné hrubé mzdy (na konci roku 2008 byla 25 381,- Kč) a to je neuspokojivá výše, která nemůžu nabídnout výrazné vyrovnaní poklesu příjmu při odchodu do důchodu. To se dotkne zejména mladších lidí, kteří budou nuceni vyrovnat pokles relativní úrovně státních důchodů a je pro nezbytné odkládat větší procenta hrubé mzdy k vyrovnaní úbytku, který v budoucnu nastane.

Obr. 3 Vývoj průměrného příspěvku účastníka, zdroj: www.apf.cz

Všechny příspěvky směřují na individuální účet účastníka u penzijního fondu, na kterém se po celou dobu (společně s výnosy z hospodaření penzijního fondu) akumulují, aby se při vzniku nároku na dávky použily k jejich výplatě.

Výše příspěvku účastníka na penzijní připojištění musí být minimálně taková, aby zakládala nárok na státní příspěvek, a stanovuje se za kalendářní měsíc.

Klient má právo výši svého příspěvku změnit dle aktuální finanční situace, tedy snížit, zvýšit nebo požádat o přerušení placení (doba přerušení se nezapočítává do pojištěné doby) nebo odklad placení (doba odkladu placení příspěvků, za kterou účastník doplatil příspěvky, se započítává do pojištěné doby). Je potřeba takovou změnu oznámit písemně penzijnímu fondu. V penzijním plánu může být stanovena lhůta pro tuto změnu maximálně 3 měsíce ode dne doručení oznámení o změně výše příspěvku.

Aby klient využil všech výhod, které penzijní fondy nabízejí, je optimální přispívat 1500 Kč měsíčně. Účastník tak dostane maximální státní příspěvek a navíc si ze základu daně z příjmu může odečíst 12000 Kč za rok. Daňovým úsporám souvisejících s penzijním připojištěním je věnována druhá kapitola tohoto dílu.

1.8 Výše příspěvku

Výše odváděného příspěvku je individuální. Pro ulehčení jsou zde hlavní kritéria, která je potřeba brát v úvahu:

- současný příjem,
- očekávaný budoucí příjem,
- věk účastníka,
- předpokládaný odchod do starobního důchodu,
- příspěvky dalších osob.

Stát podporuje penzijní připojištění formou státních příspěvků, tj. státních dotací, které jsou převáděny na účet penzijního připojištění příslušného účastníka a jejichž výše se odvíjí od velikosti příspěvku účastníka a dále prostřednictvím daňových zvýhodnění, a to jak pro účastníka penzijního připojištění, tak pro zaměstnavatele, který zaměstnanci přispívá na penzijní připojištění.

V Tab. 2 vidíme, že výše příspěvku nesmí být nižší než 100 Kč pro získání minimálního státního příspěvku. Maximální příspěvek klient obdrží, pokud zaplatí 500 Kč a více za měsíc. Penzijní fond musí nejdříve státní příspěvky vyžádat, poté je eviduje ve prospěch jednotlivých účastníků a musí s nimi hospodařit stejně, jako s příspěvky zaplacenými účastníky tzn., s odbornou péčí a s cílem zabezpečit spolehlivý výnos. Peníze, které účastníci vloží do penzijního fondu, jsou dále investovány podle pravidel, které určuje zákon, a navíc podléhají státnímu doзору. Tím se příspěvky klienta zhodnotí o podíl na zisku penzijního fondu.

Účastník může hradit příspěvek formou: trvalého příkazu z bankovního účtu, hotovostní platbou, poštovní poukázkou nebo inkasní platbou SIPO u vybraných penzijních fondů. Uhradit příspěvky musí nejpozději do konce každého měsíce na osobní účet klienta penzijního fondu, protože na včasném připsání závisí nárok na státní příspěvek a započtení příslušného měsíce do celkové pojištěné doby.

Příspěvky od zaměstnavatele či třetích osob musí být zaplacený také do konce měsíce, které se evidují na odlišných účtech příslušeného klienta u penzijního fondu. Hrazení příspěvků zaměstnavatelem nezakládá nárok na státní příspěvek. Příspěvky třetí osobou (např. rodinný příslušník) zakládají nárok na státní příspěvek.

Výše státního příspěvku na kalendářní měsíc se stanoví v závislosti na měsíční výši příspěvku účastníka:

Tab. 10 Státní příspěvek na penzijní připojištění

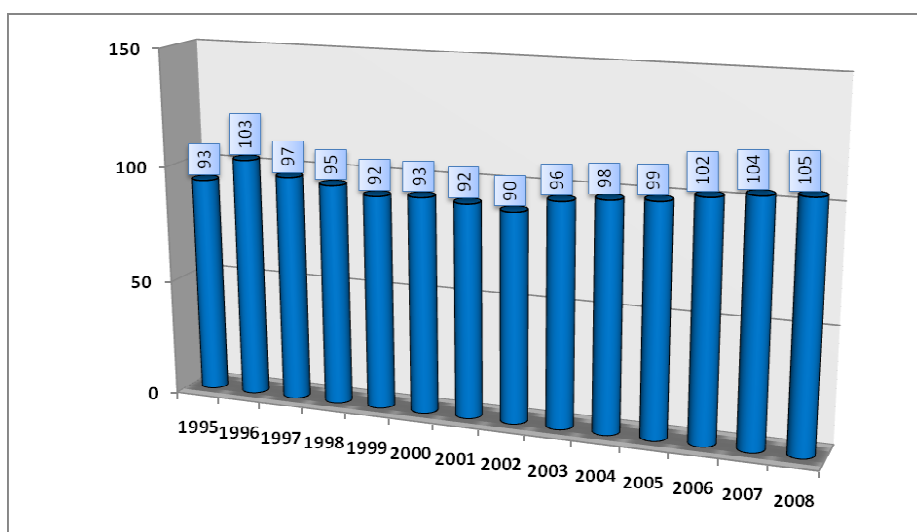
Výše příspěvku účastníka v Kč	Výše státního příspěvku
100 až 199	50 Kč + 40 % z částky nad 100 Kč
200 až 299	90 Kč + 30 % z částky nad 200 Kč
300 až 399	120 Kč + 20 % z částky nad 300 Kč
400 až 499	140 Kč + 10 % z částky nad 400 Kč

500 a více

150 Kč

zdroj: zákon o penzijním připojištění

Státní příspěvky se poskytují ze státního rozpočtu. Jsou připisovány automaticky za každý řádně a včas zaplacený měsíční příspěvek. Pokud účastník platí příspěvek za delší období než kalendářní měsíc, stanoví se výše státního příspěvku podle průměrné měsíční výše připadající na toto období. V Obr. 4 je znázorněno, jak se měnila průměrná výše státního příspěvku.

Obr. 4 Vývoj průměrného státního příspěvku, *zdroj: www.apf.cz*

1.9 Výplata dávek

Z penzijního připojištění se vyplácí tyto druhy dávek: penze, jednorázové vyrovnání a odbytné. V případě vzniku nároku může účastník penzijního připojištění obdržet dávky, jejichž výše je závislá na celkovém objemu příspěvku zaplacených ve prospěch účastníka, dále na výnosech z hospodaření penzijního fondu a na věku, od kterého se dávka poskytuje.

1.9.1 Penze

Podmínky pro výplatu penzí jsou stanoveny v § 21 zákona o penzijním připojištění a samozřejmě penzijními plány. V nich je celá „procedura“ popsána zřetelněji než v zákoně o penzijním připojištění.

Výše penze stanovená matematicky je velmi složitý postup, který vychází ze statistických údajů Českého statistického úřadu. Pro tento postup je nutné znát výpočtové konstanty, které penzijní fondy nezveřejňují, pouze je v rámci pravidelných zpráv zasílají na Ministerstvo financí.

Druhy penzí

Starobní

Tato dávka je vyplácena doživotně účastníkovi nebo ji lze sjednat na určitou dobu, po kterou bude účastníkovi vyplácena. Nejdříve však při dosažení věku 60 let, za předpokladu, že splnil pojištěnou dobu 60 měsíců (5 let) a pokud nepobírá invalidní penzi. Za určitých podmínek se může kombinovat s pozůstalostní penzí.

Způsob výplaty dávky se účastník rozhoduje při žádosti o dávku:

→ jednorázové vyrovnání,

→ doživotní penze (bez nároku/s nárokem na pozůstalostní penzi, se zaručenou dobou výplaty n let).

Invalidní

Penze se vyplácí klientovi po přiznání plného invalidního důchodu ze zákonného důchodového pojištění. Doba pojištění nutná k získání nároku je minimálně 36 měsíců (3 roky), po které platil příspěvky a nepobírá starobní penzi. Způsob výplaty dávky závisí na ustanoveních penzijního plánu nebo na dohodě mezi penzijním fondem a klientem (jednorázové vyrovnání, doživotní penze).

Pozůstalostní – po účastníkovi připojištění

Dávka je vyplácena fyzické osobě, kterou účastník určil ve smlouvě o penzijním připojištění. Je-li uvedeno více osob, musí být rozhodnuto o tom, jaký podíl nashromážděných prostředků klienta každému oprávněnému připadne. Nárok na dávku vznikne pouze v případě, že připojištěný platil příspěvky 36 měsíců. Mimo to je možné tuto penzi pobírat, pokud uvedená osoba ve smlouvě je účastníkem připojištění a pobírá doživotní penzi. Rozhodnutí o způsobu výplaty penze, stejně jako o délce pojištěné doby je ponecháno na penzijním fondu nebo na dohodě s účastníkem. Zemře-li účastník před uplynutím 36 kalendářních měsíců, nebo nebyla-li pozůstalostní penze sjednána, je oprávněným osobám vyplaceno odbytné.

Výsluhová

Poskytování této dávky není povinné. Penzijní fond ji může, ale nemusí do svého penzijního plánu zahrnout. Pokud se klient rozhodne získat nárok na výsluhovou penzi, musí si ji sjednat ještě před vznikem nároku na starobní penzi. V tom případě je klient povinen vyčlenit na spoření část svého příspěvku na tuto dávku, která nesmí převyšovat podíl určený na starobní penzi. Výplata této penze (jednorázové vyrovnání nebo doživotní penze) je podmíněna splněním minimální pojištěné doby 15 let.

Zahájení výplaty penze

Vznik nároku na danou penzi a písemná žádost účastníka (u pozůstalostní penze oprávněné osoby) jsou podmínkami k výplatě všech výše uvedených dávek. Tento způsob poskytuje účastníkovi u penze starobní, invalidní a výsluhové následující možnost: dále pokračovat ve spoření, čerpat státní příspěvek a podílet se na výnosech penzijních fondů až do doby, kterou účastník sám uzná za nejvhodnější k podání žádosti o zahájení výplat penze.

Pozůstalostní penze toto neumožňuje, ale je vyplácena oprávněným osobám bez ohledu na to, zemře-li klient během spoření, nebo byla-li mu vyplácena kterákoliv z ostatních penzí. Povinností penzijního fondu je vyplácet dávky i do ciziny těm osobám, které mají nárok na dávku penzijního připojištění, a to v takové výši a lhůtách stanovených penzijním plánem.

1.9.2 Odbytné

Ukončí-li účastník smlouvu o penzijním připojištění dříve než po jednom roce, nedostane nic. Pokud se účastník rozhodne ukončit penzijní připojištění po 12 měsících (dohodou nebo výpovědí) získá odbytné představující výši příspěvků účastníka zhodnocených o výnosy odpovídající výši jím zaplacených příspěvků, příspěvky zaměstnavatele včetně výnosů a také příspěvky a výnosy od třetích osob. Sumu státních příspěvků vrací penzijní fond zpět ministerstvu. Účastník nemá nárok ani na výnosy z příspěvků od státu.

Novela zákona pro penzijní připojištění platná od 1. 8. 2009 zavedla zpoplatnění odbytného, pokud smlouva s penzijním fondem trvala méně jak 5 let. Poplatek nesmí přesáhnout výši 800 Kč.

Odbytné je také určeno uvedeným osobám, které jsou oprávněny k čerpání pozůstalostní penze, když klient zemře, aniž by mu vznikl nárok na penzi. V případě úmrtí klienta a neurčení oprávněné osoby se odbytné stává předmětem dědictví. Účastníku bez dosaženého nároku na dávky, jehož penzijní fond zanikl bez právního nástupce, má právo na odbytné.

1.9.3 Jednorázové vyrovnání

Připojištěný má právo na jednorázové vyrovnání, pokud splnil podmínky pro čerpání penze, tzn. dosažení věku 60 let a platil příspěvky minimálně po dobu 3 let (v případě vypořádání nároku na invalidní a pozůstalostní penzi), respektive 5 let (v případě starobní penze). Pro nárok na dávky je podmíněn u výsluhové penze placením příspěvků po dobu 15 let. Oproti odbytnému účastník obdrží nejen zaplacené všechny příspěvky, ale také státní podporu a samozřejmě výnosy ze všech příspěvků.

1.10 Ukončení penzijního připojištění

Ukončit smlouvu o penzijním připojištění může klient kdykoliv a to písemně. Výpovědní doba může být stanovena penzijním plánem. Začíná prvním dnem kalendářního měsíce po

doručení výpovědi. Nesmí být delší než dva kalendářní měsíce. Nejpozději do 30 dnů ode dne doručení výpovědi je penzijní fond povinen potvrdit přijetí výpovědi a sdělit klientovi datum zániku penzijního připojištění.

1.10.1 Převod prostředků k jinému penzijnímu fondu

Je možné ukončit penzijní připojištění převodem prostředků k jinému penzijnímu fondu včetně státního příspěvku a svého podílu na výnosech z hospodaření fondu, pokud s tím tento penzijní fond souhlasí. Pokud klient měl u starého fondu nárok na penzi a bylo mu vyplaceno odbytné, tak nelze převod uskutečnit.

Penzijní fond je povinen převést prostředky nejpozději do 3 měsíců ode dne zániku penzijního připojištění. Pojištěná doba u předchozího penzijního fondu je započítávána. Po dobu výpovědní lhůty účastník hradí příspěvky do původního penzijního fondu. V případě předplacených příspěvků u předchozího fondu je nutné po dobu, než dojde k fyzickému převodu finančních prostředků hradit příspěvky do nového fondu.

Od 1. srpna 2009 nabyla účinnost novela zákona (o podnikání na kapitálových trzích, která upravuje i systém penzijního připojištění), která umožňuje penzijním fondům zavést administrativní poplatek v maximální výši 800 Kč za přestup k jinému penzijnímu fondu nebo za předčasné ukončení smlouvy (tj. odbytné). Tento poplatek se vztahuje pouze na smlouvy mladší 5 let a každý penzijní fond si bude moci individuálně rozhodnout, zda poplatek zavede a případně v jaké výši.

1.11 Přerušení penzijního připojištění, přerušení placení příspěvků a odklad placení

→ **přerušení penzijního připojištění (tzv. konzervace, zmražení smlouvy)**

Penzijní připojištění se přerušuje dnem, který uvedl účastník v písemném oznámení o přerušení penzijního připojištění, nejdříve však prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po doručení penzijnímu fondu. Přerušení je na dobu neurčitou. Podmínky pro možnost přerušení:

- účastník platil příspěvky po dobu 36 kalendářních měsíců, nebo

- platil příspěvky po dobu 12 kalendářních měsíců v případě každého dalšího přerušení penzijního připojištění u téhož penzijního fondu.

Ze zákona nelze mít dvě smlouvy o penzijním připojištění. Přerušení je alternativou v případech, kdy účastník chce mít dvě smlouvy – jednu aktivní, na kterou hradí pravidelně příspěvky a nárokuje státní příspěvky a druhou tzv. zakonzervovanou.

→ **přerušení placení příspěvků penzijního připojištění**

Účastník si stanoví dobu, na kterou si přeje placení příspěvků přerušit. Příspěvky za dobu přerušení placení se zpětně nedoplácejí. V této době klient nemá nárok na státní příspěvky a doba přerušení se mu nezapočítává do celkové pojištěné doby.

→ **odklad placení příspěvků penzijního připojištění**

Při odkladu placení příspěvků (nejdéle na 12 měsíců), má účastník možnost do jednoho měsíce od ukončení odkladu příspěvky doplatit. Pak se mu započtou doplacené měsíce do doby penzijního připojištění, ale ani v tomto případě nedostane na tyto doplacené prostředky státní příspěvek. Způsob, jakým uhradí zpětně příspěvky, se uvede v písemném dodatku smlouvy o penzijním připojištění.

Po dobu přerušení a dobu odkladu má klient nárok na podíl na výnosech u penzijního fondu, u kterého penzijní připojištění přerušil.

1.12 Výpověď smlouvy o penzijním připojištění penzijním fondem

Zákonem stanovených případů má penzijní fond právo vypovědět klientovi smlouvu:

- při uzavírání smlouvy uvedl účastník nepravdivé údaje,

- účastník zatajil rozhodné skutečnosti,
- po dobu alespoň šesti kalendářních měsíců neplatil účastník příspěvky,
- nesplnil-li klient povinnosti vyplývající z penzijního plánu,
- pokud účastník nesplňuje podmínky být účastníkem penzijního připojištění stanovené zákonem o penzijním připojištění.

1.13 Zánik připojištění

Penzijní připojištění zaniká dnem:

- ukončení výplaty poslední penze,
- výplaty jednorázového vyrovnání místo poslední penze,
- na kterém se penzijní fond a klient písemně dohodli,
- ke kterému bylo klientovi připojištění vypovězeno,
- vyplacení odbytného při zániku penzijního fondu,
- ukončení trvalého pobytu klienta na území České republiky,
- ukončení účasti v důchodovém pojištění nebo ve veřejném zdravotním pojištění v ČR nebo dnem ztráty bydliště na území členského státu EU
- smrtí účastníka.

Žádost o výplatu dávky nelze podat dříve než ke dni vzniku nároku na dávku. V případě předčasného ukončení smlouvy se jedná o výpověď se zákonnou dvouměsíční výpovědní lhůtou.

Příklad: Účastník dosáhne věku 60 let v květnu. Nárok na výplatu starobní penze ve formě jednorázového vyrovnání může být k 1. červnu. Žádost o dávku je podaná v průběhu května a prostředky jsou vyplaceny nejpozději do konce měsíce srpna. K 1. červnu může sjednat novou smlouvu.

1.14 Depozitář

Depozitář je bankovní instituce, která spravuje účty klientů příslušného penzijního fondu. Na tyto účty klienti a stát zasílají příspěvky na penzijní připojištění. Penzijní fondy jsou tedy povinni otevřít u depozitáře individuální běžné účty vždy pro:

- příjem a případné vrácení příspěvků od účastníků,
- příjem a případné vrácení příspěvků od státu,
- financování činnosti fondu,
- umístování a ukládání peněžních prostředků penzijního fondu.

1.15 Bezpečnost systému

V souvislosti s integrací dohledů nad finančním trhem do České národní banky ukončil ke dni 31. 3. 2006 Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění Ministerstva financí svou činnost. Dosavadní působnost Ministerstva financí České republiky vyplývající ze zákonů a dalších právních předpisů týkajících se penzijních fondů přešlo 1. dubna 2006 na Českou národní banku. To ale neplatí pro agendu kontroly státního příspěvku na penzijní připojištění, která zůstává v působnosti Ministerstva financí České republiky (podle zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem).

Proti platebním neschopnostem penzijních fondů garantují bezpečnost systému i jiné mechanismy:

- povinnosti zaměstnanců fondu, které nesmí být v rozporu se zájmy účastníků,
- tvorbu povinného rezervního fondu ve výši 5 %,
- jasně stanovená pravidla investování majetku penzijních fondů,

- morální garance akcionářů penzijních fondů spočívající v předejití poškození dobrého jména společnosti v případě hospodářských problémů dceřiné společnosti (penzijního fondu),
- informační povinnosti osob či institucí (pojistní matematici, auditoři, zaměstnanci penzijního fondu, auditoři,...) v okamžiku neschopnosti penzijního fondu krýt nároky na přislíbené dávky.

2 Daňová ustanovení v oblasti penzijního připojištění

(účinných od 1. ledna 2008 po novele zákona o dani z příjmu uskutečněné zákonem č. 261/2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů)

2.1 Daňové úlevy účastníků penzijního připojištění

Od 1. 1. 2008 nedochází ke změnám, co se týká daňového odpočtu. Nadále platí, že je klientům umožněno odečíst si ze základu daně z příjmu součet příspěvků zaplacených ve zdaňovacím období na penzijní připojištění, snížený o 6 000 Kč. Maximálně je možné takto odečíst 12 000 Kč podle § 15 odst. 5, zákon o dani z příjmu č. 586/1992 Sb., v platném znění (viz příloha B1)

Daňový odpočet příspěvků může účastník uplatnit prostřednictvím svého zaměstnavatele nebo vlastním daňovým přiznáním. Nárok na odpočet se prokazuje:

- smlouvou o penzijním připojištění (§ 38h odst. 5, a § 38k odst. 5, viz příloha B1)
- potvrzení penzijního fondu o výši zaplacených příspěvků (§ 38l odst. 1, písm. h, viz příloha B1)

Daňová úleva samozřejmě platí pro účastníky, kteří jsou zaměstnanci tak i pro účastníky, kteří jsou podnikateli, tedy osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ). Podnikatel

příkládá potvrzení o výši zaplacených příspěvků na penzijní připojištění k daňovému přiznání. V prvním roce je nutné, aby předložil smlouvu o penzijním připojištění.

Při využívání možnosti odečíst si až 12 000 Kč ročně nesmí účastník zapomenout, že když se rozhodne peníze z penzijního fondu předčasně vybrat (tzn., že nedodrží podmínku 60 a 60, tedy 60 měsíců = 5 let spoření a dosažení věku nejméně 60 let, nebo u smluv uzavřených před rokem 2001, kde je podmínka 50 let věku a minimální doba pojištění je 36 měsíců), bude muset všechny tyto daňové úspory zahrnout do základu daně a zaplatit z nich daň. Především v případě, že by to bylo za dlouho dobu, může jít o značnou sumu.

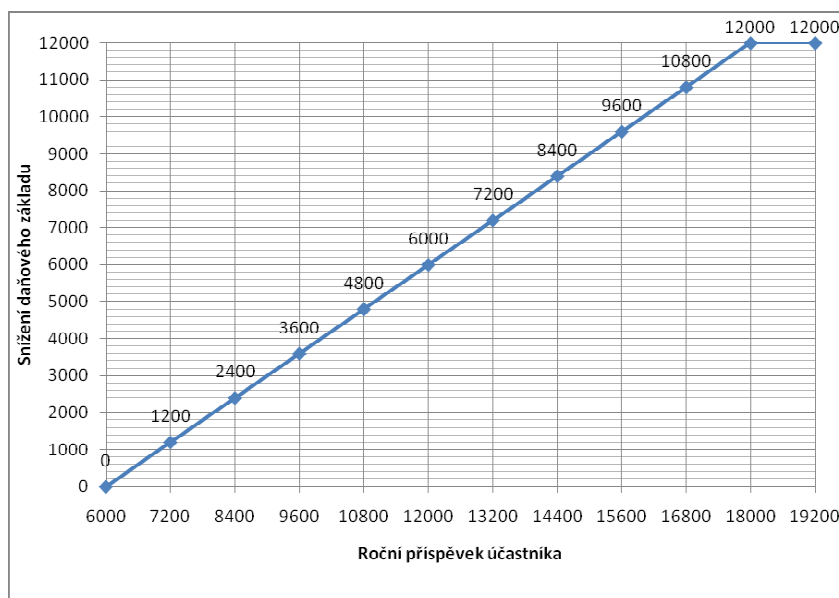
V Tab. 3 jsou uvedeny určité měsíční příspěvky a k tomu odpovídající snížení daňového základu.

Tab. 11 - Daňové úlevy v závislosti na ročním souhrnu příspěvků účastníka

Měsíční příspěvek účastníka	Roční souhrn příspěvků účastníka	Snížení daňového základu
500 Kč	6 000 Kč	0 Kč
750 Kč	9 000 Kč	3 000 Kč
1 000 Kč	12 000 Kč	6 000 Kč
1 500 Kč	18 000 Kč	12 000 Kč
2 000 Kč	24 000 Kč	12 000 Kč

zdroj: vlastní výpočty

Nárok na daňovou úlevu získává klient, který zaplatí za zdaňovací období (kalendářní rok) více než 6 000 Kč. Klient si tedy musí měsíčně spořit více jak 500 Kč. Částku nad 6 000 Kč, kterou klient zaplatil lze odečíst od základu daně. Maximální výše ročního daňového odpočtu je 12 000 Kč. Pokud zaplatí účastník na penzijní připojištění v daném roce například 9 600 Kč, může si od daňového základu odečíst částku 3 600 Kč ($9600 - 6000 = 3600$). Pro uplatnění nejvyššího možného odpočtu od základu daně je optimální platit příspěvek 1 500 Kč měsíčně, tedy ročně 18 000 Kč. Viz Obr. 5.

Obr. 5 Maximální snížení daňového základu v závislosti na ročním příspěvku účastníka, zdroj: vlastní výpočty

2.2 Daňové úlevy související s příspěvkem na penzijní připojištění poskytnuté zaměstnanci od jejich zaměstnavatele

Od 1. ledna 2008 je platná novela zákona, díky které může zaměstnavatel přispívat zaměstnanci ročně 24 000 Kč na penzijní připojištění. Tento příspěvek je pro zaměstnance **osvobozen od daně z příjmu** (§ 6 odst. 9, písmeno p, viz příloha B2), ale jen do výše 24 000 Kč. Zaměstnanec do výše tohoto limitu neodvádí peněžní prostředky na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti - úspora 11 % z příspěvku.

Částky přesahující uvedenou sumu peněz nejsou osvobozené od daně z příjmu a jsou zahrnuty do úhrnu zúčtované mzdy zaměstnance za příslušný kalendářní měsíc, ve kterém budou tyto částky zaměstnavatelem uhrazeny. Do úhrnu částky 24 000 Kč se také započtou částky pojistného, které zaměstnavatel přispívá svému zaměstnanci na soukromé životní pojištění.

Výdaje zaměstnavatele v podobě příspěvků na penzijní připojištění může uplatnit **do daňových nákladů** v plné výši, v jaké ji zaměstnanci poskytnul. Příspěvek do výše 24 000

Kč nepodléhá odvodům na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti, tzn. úspora 34 % z příspěvku. Zaměstnavatel je povinen doložit daňovou uznatelnost příspěvků smluvním nárokem zaměstnance, který vyplývá např. z kolektivní smlouvy, vnitřního předpisu, pracovní nebo jiné smlouvy, neboť tento příspěvek lze považovat za výdaj na sociální podmínky. To vyplývá ze zákona o dani z příjmů z §24, odst. 2, písm. j, bod 5), (viz příloha B2).

Postup k dosažení daňové úlevy

Pokud má zaměstnanec nárok na odpočet, po skončení kalendářního roku penzijní fond automaticky zašle potvrzení o výši zaplacených příspěvků spolu s návodem jak v tomto případě postupovat. Potvrzení by měl klient dostat poštou nejpozději do února. Zaměstnanci si nemusí vyplňovat daňové přiznání sami, odpočet za klienta může uplatnit jejich zaměstnavatel. Musí donést potvrzení o výši zaplacených příspěvků mzdové účtárně, nejpozději však do 15. února.

V Tab. 4 je znázorněno, jak zaměstnavatel může ušetřit na daních, pokud zvýší příjem zaměstnance formou příspěvku (první sloupec) na penzijní připojištění místo přímého navýšení hrubé mzdy. Počítáno pro různé daňové sazby právnických osob.

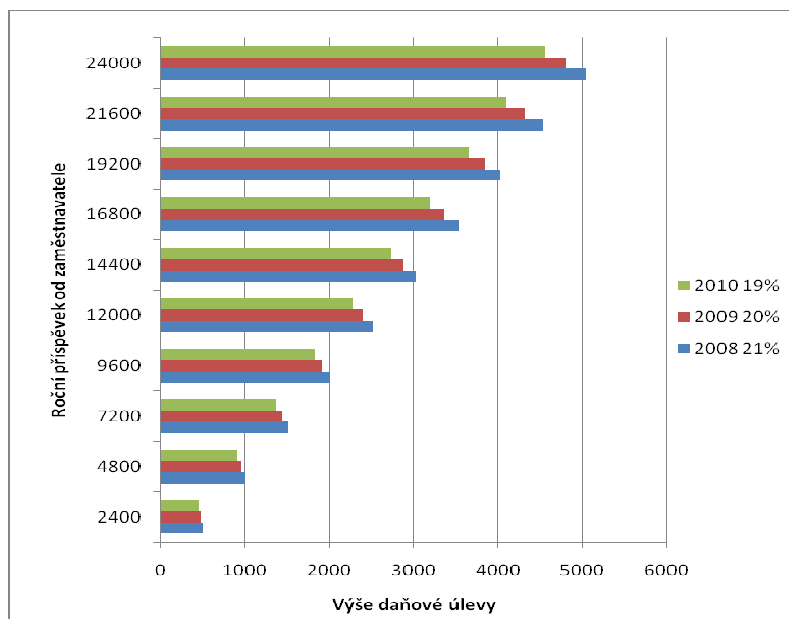
Tab. 12 Daňové úlevy zaměstnavatelů

Měsíční příspěvek (Kč)	Roční příspěvek	Roční daňová úspora v jednotlivých letech		
		2008 (21%)	2009 (20%)	2010 (19%)
200	2400	504	480	456
400	4800	1008	960	912
600	7200	1512	1440	1368
800	9600	2016	1920	1824
1000	12000	2520	2400	2280
1200	14400	3024	2880	2736
1400	16800	3528	3360	3192
1600	19200	4032	3840	3648
1800	21600	4536	4320	4104
2000	24000	5040	4800	4560

zdroj: vlastní výpočty

Pokud příspěvek činí např. 1 000 Kč měsíčně, tak celková roční částka příspěvků činí 12000 Kč. V roce 2009 při daňové sazbě 20 % tedy zaměstnavatel ušetří 2400 Kč ročně na daních u jednoho zaměstnance. Podmínkou daňové úspory je připsání 1000 Kč přímo na individuální účet zaměstnance u penzijního fondu.

Obr. 6 porovnává výši daňové úspory při stejné výši ročního příspěvku zaměstnavatele v závislosti na různých sazbách daně pro právnické osoby v letech 2008, 2009 a 2010. V roce 2008 při sazbě daně 21 % mohl zaměstnavatel ušetřit na daních 2 520 Kč při ročním příspěvku 12 000 Kč zaměstnanci na připojištění. Pro rok 2009 je sazba daně 20% pro právnické osoby, což znamená nižší daňovou úsporu ve výši 2 400 Kč oproti roku 2008 pro stejný roční příspěvek zaměstnavatele. V roce 2010 bude sazba daně zvýšená na 19 %, tím zaměstnavatel ušetří na daních 2280 Kč na jednoho zaměstnance při výši 12 000 Kč ročního příspěvku. Je zřejmé, že při vyšší sazbě ušetří zaměstnavatel na daních vyšší částku.

Obr. 6 Daňová úspora zaměstnavatelů v závislosti na různých sazbách daně PO, zdroj: vlastní výpočty

2.3 Daňové sazby pro odbytné a dávky penzijního připojištění

Dávka penzijního připojištění patří dle zákona o dani z příjmu mezi tzv. kapitálové příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů (§ 8 Příjmy z kapitálového majetku, odst. 6, viz příloha B3). A dávkou penzijního připojištění je: penze, jednorázové vyrovnání a odbytné. Od začátku daňového období 2009 se zavádí jednotná sazba daně ve výši 15 % (§ 36 Zvláštní sazba daně, odst. 2, písm. n) a s), viz příloha B3).

2.3.1 Pravidelně vyplácená penze

Pokud se účastník rozhodne peníze čerpat prostřednictvím pravidelně vyplácené penze, podléhá zdanění ta část penze, která odpovídá veškerým výnosům. Výše prostředků v podobě penze se rovnoměrně rozdělí na vymezené období pobírání penze, např. na 10 let. V tom případě bude předmětem daně vyplácená roční penze snižena o jednu desetinu zaplacených příspěvků. Pokud vymezené období není stanoveno, určí se jako střední délka života účastníka připojištění podle údajů úmrtnostních tabulek Českého statistického úřadu.

2.3.2 Jednorázové vyrovnání

Rozhodne-li se klient vybrat veškeré svoje peníze formou jednorázového vyrovnání, kdy je celková naspořená částka vyplacena najednou v určeném termínu, budou do zdanitelné části započítány veškeré výnosy z příspěvků (účastníka, státu a zaměstnavatele, případně výnosy z příspěvků od dalších osob) a také příspěvky od zaměstnavatele.

Vlastní příspěvky zaměstnavatele jsou od daně osvobozeny jen v případě, pokud nárok na dávku penzijního připojištění uplatní až po 60 měsících (5 letech) a po dosažení 60 let věku klienta v podobě pravidelné penze. Zákonodárce tak demonstruje, že se mu jednorázové vyrovnání příliš nezamlouvá. Motivuje lidi, aby své peníze raději užívali pravidelně.

Obdobné je to u příspěvků třetí osoby. V úvahu ještě připadá daň darovací, jestliže mezi třetí osobou a účastníkem připojištění není příbuzenský vztah. Darovací daň se musí platit průběžně, nikoliv v rámci jednorázového vyrovnání.

2.3.3 Odbytné

Pokud se účastník rozhodne vybrat naspořené finanční prostředky po 12 měsících trvání připojištění, jsou mu vyplaceny bez státních příspěvků a výnosů z nich. Zdanění podléhají výnosy z příspěvků účastníka. Je-li fyzická osoba zároveň zaměstnanec, kterému přispívá na penzijní připojištění jeho zaměstnavatel, musí účastník zahrnout do základu daně i tyto příspěvky s příslušnými výnosy. Výplata odbytného účastníkovi nebo oprávněné osobě se daní stejně. Zákon o dani z příjmů nerozlišuje, komu odbytné bude vyplaceno.

Tab. 13 Zdanění prostředků penzijního připojištění při výplatě

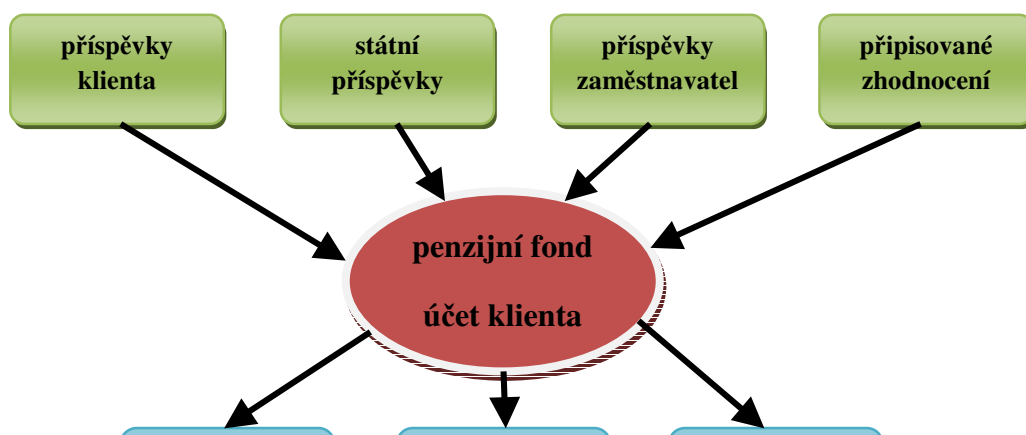
Způsob ukončení	Příspěvek			Výnos z příspěvků		
	účastníka	státní	firmy	účastníka	státního	firmy
Řádné ukončení - penze	0 %	0 %	0 %	15 %	15 %	15 %
Jednorázové vyrovnání	0 %	0 %	15 %	15 %	15 %	15 %
Odbytné	0 %	vrací	15 %	15 %	vrací	15 %

zdroj: zákon o dani z příjmu

3 Penzijní fondy

3.1 Penzijní fondy

Penzijní připojištění je provozováno penzijními fondy, což jsou specifické finanční instituce, které od účastníků penzijního připojištění soustřeďují příspěvky a vyplácejí dávky. Penzijní fondy jsou významnými investory na finančních trzích, protože shromážděné peněžní prostředky investují na finančních trzích.

Obr. 7 Tok peněžních prostředků na účtu klienta v penzijním fondu, *zdroj: vlastní*

Zákon o penzijní připojištění č. 42/1994 Sb., povoluje činnost penzijního fondu v jediné právní formě – jako akciové společnosti. A jasně stanovuje specifické podmínky, kterým musí fond vyhovět:

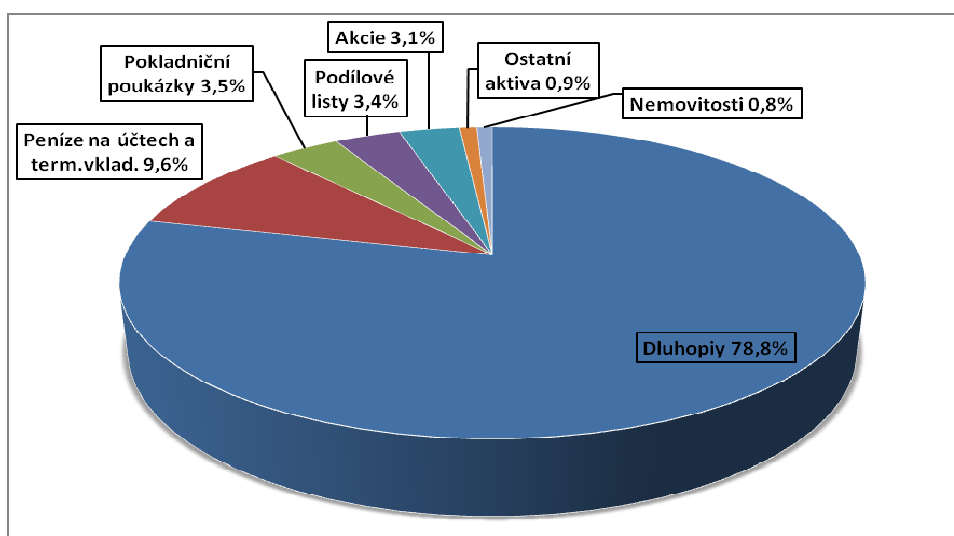
3.2 Vznik penzijního fondu

Penzijní fond vzniká zápisem do obchodního rejstříku. Povolení uděluje Česká národní banka po dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí. Jedná se o přezkoumání předpokladů penzijního fondu pro vykonávání činnosti na základě fondem předložených dokumentů (statut a penzijní plán, stanovy, odborná způsobilost a bezúhonnost navrhovaných členů představenstva a dozorčí rady). Česká národní banka rozhodne nejpozději do 60 dnů od doručení žádosti. Povolení se uděluje na dobu neurčitou a nelze je převést na jinou osobu.

3.3 Jak penzijní fond hospodaří s úspory klientů

Cílem penzijního fondu je zabezpečit spolehlivý výnos, který získává investiční činností podléhající detailní regulaci České národní banky. K obecným zásadám investování jako je bezpečnost, kvalita, likvidita a rentabilita skladby finančního umístění jako celku je zákonem dáno množství konkrétních limitů pro investování do jednotlivých instrumentů, kterými mohou být:

- **dluhopisy**, jejichž emitentem je členský stát Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj na (OECD) nebo centrální banky států OECD, Evropská investiční banka, Evropská banka pro obnovu a rozvoj nebo Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj či jiná mezinárodní finanční instituce, jejíž je Česká republika členem,
- **podílové listy** otevřených podílových fondů,
- **cenné papíry**, se kterými se obchoduje na regulovaném trhu země OECD,
- **movité věci** představující záruku bezpečného uložení peněžních prostředků,
- **nemovitosti** sloužící k podnikání nebo bydlení.

Obr. 8 Složení portfolia penzijních fondů v roce 2008 (v %), zdroj: www.apf.cz

Zákon o penzijním připojištění také stanovuje, že:

- hodnota cenných papírů jednoho emitenta nesmí přesáhnout **10 %** majetku fondu (kromě státních dluhopisů zemí OECD a Evropských bank - viz uvedeno výše),
- celková hodnota movitých a nemovitých věcí nesmí tvořit více než **10 %** majetku fondu,
- v majetku fondu nesmí být více než **20 %** z celkové jmenovité hodnoty cenných papírů vydaných jedním emitentem (mimo státních dluhopisů),
- nejméně **70 %** majetku fondu musí být umístěno do aktiv znějících na měnu, ve které jsou vyjádřeny závazky fondu vůči účastníkům,
- penzijní fond nesmí nakupovat akcie jiného penzijního fondu a vydávat dluhopisy.

3.4 Jak penzijní fondy rozdělují zisk

Ze zisku připadá nejméně 5 % do rezervního fondu a nejvíce 10 % se rozděljuje podle rozhodnutí valné hromady. Ostatních 85 % zisku se použije ve prospěch účastníků a osob, jejichž připojištění zaniklo v roce, za který se zisk rozděljuje.

3.5 Kdy a jak penzijní fond informuje své klienty

Penzijní fond musí každý rok písemně informovat své klienty o výši všech prostředků, které penzijní fond eviduje v jejich prospěch, o stavu těchto nároků a musí uvést údaj o výši připsaného procenta zhodnocení prostředků účastníka. Další povinností penzijního fondu je zveřejnění zprávy o hospodaření a přehled o umístění prostředků fondu, a to nejpozději do 3 měsíců po skončení pololetí a kalendářního roku. Tyto zprávy předkládá fond i České národní bance, ministerstvu a depozitáři.

3.5.1 Podle čeho si vybírat vhodný penzijní fond

V České republice na finančním trhu působí 10 penzijních fondů. Pro běžného občana není jednoduché vybrat si z tohoto počtu ten nejlepší. Ale existuje několik základních hledisek, podle kterých je dobré vybírat:

- celková hodnota spravovaných aktiv,
- vlastní jmění (po odečtení závazků vůči klientům penzijního připojištění),
- struktura portfolia,
- zhodnocení příspěvků účastníků (přehled v tabulce níže),
- hospodářské výsledky,
- akcionářská struktura,
- auditor, depozitář.

Tab. 14 Zhodnocení prostředků účastníků penzijního připojištění (v %)

Název penzijního fondu	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Průměr
AEGON PF	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,50	3,50	4,00
Allianz PF	3,80	4,36	3,71	3,00	3,00	3,00	3,11	3,00	3,00	3,33
AXA penzijní fond	4,10	4,25	3,41	3,36	3,10	3,70	2,50	2,20	0,00	2,96
ČSOB PF Progres	5,62	3,90	4,26	4,30	5,30	5,00	2,30	2,40	0,02	3,68
ČSOB PF Stabilita	4,20	3,20	3,00	2,30	4,30	4,00	2,80	2,40	0,05	2,92
Generali PF	3,60	4,60	4,10	3,00	3,00	3,81	3,74	4,10	2,00	3,55
ING penzijní fond	4,40	4,80	4,00	4,00	2,50	4,20	3,60	2,50	0,04	3,34
PF České pojišťovny	4,50	3,80	3,20	3,10	3,50	3,80	3,30	2,40	0,20	3,09
PF České spořitelny	4,20	3,80	3,50	2,64	3,74	4,03	3,04	3,10	0,40	3,16
PF Komerční banky	4,89	4,40	4,63	3,40	3,50	4,00	3,00	2,30	0,58	3,41

(Zdroj: www.apf.cz, zhodnocení od roku 1995 až do roku 2008 je v příloze C)

3.6 Asociace penzijních fondů

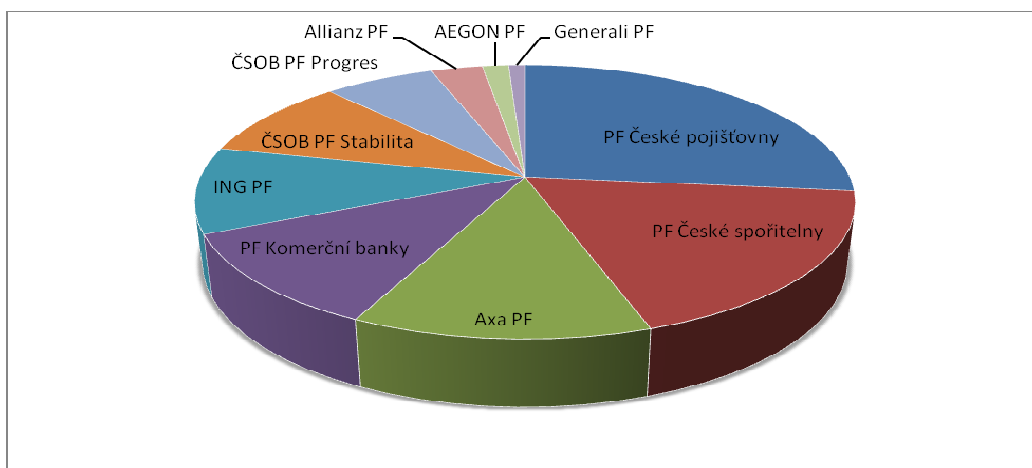
Asociace penzijních fondů České republiky (APF ČR) je dobrovolné zájmové sdružení právnických osob, zejména penzijních fondů, které především koordinuje, zastupuje, hájí a prosazuje společné zájmy penzijních fondů vůči zákonodárným sborům a jeho orgánům, ministerstvům a jiným orgánům státní správy. Působí jako poradenské a informační centrum. Dbá na dodržování etiky vztahů mezi členy APF ČR a účastníky penzijního připojištění.

Pro naplnění poslání APF ČR jsou vytvořeny odborné komise a to pro oblast informatiky, provozní správy fondů, legislativy, ekonomiky, etiky, pojistné matematiky, PR aktivit a vnějších vztahů. Řídí se svými stanovami a Kodexem etiky, volí si své orgány. Členství v APF ČR je dobrovolné a má dvě formy: řádné členství je určeno penzijním fondům, přidružené členství je pro právnické osoby působící v oblastech navazujících na penzijní připojištění nebo s ním úzce související.

V roce 2008 působilo na českém trhu 10 penzijních fondů se 100% členstvím a dva přidružení členové (Deloitte Advisory s. r. o., KPMG Česká republika, s. r. o.). V Tab. 7 je uveden podíl aktivních účastníků, který připadá na jednotlivý penzijní fond. Obr. 9 (viz pod tabulkou) barevně vystihuje objem účastníků v jednotlivých fondech.

Tab. 15 Podíl aktivních účastníků v určitém penzijním fondu

Název penzijního fondu	Počet účastníků	Podíl na trhu
PF České pojišťovny	1 171 272	27%
PF České spořitelny	802 603	18%
Axa PF	544 978	12%
PF Komerční banky	495 866	11%
ING PF	447 005	10%
ČSOB PF Stabilita	417 974	10%
ČSOB PF Progres	283 196	6%
Allianz PF	132 986	3%
AEGON PF	66 804	2%
Generali PF	42 336	1%
celkem	4 405 020	100%

Obr. 9 Objem účastníků v jednotlivých penzijních fondech, zdroj: www.apf.cz

4 Modelové příklady

4.1 Jak ušetřit výdaje využitím příspěvku na připojištění od zaměstnavatele

Tab. 8 Porovnání příspěvku penzijního připojištění a navýšení mzdy ve výši 450 Kč

ř.		Přímé zvýšení mzd	Příspěvek na PP
1.	Hrubá mzda	15 000,-	15 000,-
2.	Zvýšení HM	450,-	
3.	Příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění		450,-
4.	Navýšená HM	15 450,-	15 000,-
	NÁKLADY ZAMĚSTNAVATELE ZA ZAMĚSTNANCE:		
6.	• sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti 25 %	3 863,-	3 750,-
7.	• zdravotní pojištění 9 %	1 391,-	1 350,-
8.	• daňově uznatelná je jakákoliv výše příspěvku do 24 000,- včetně		450,-
9.	Celkový výdaj zaměstnavatele na zaměstnance	20 704,-	20 550,-
10.	Pokud zaměstnavatel přispívá zaměstnanci formou příspěvku na PP ušetří:		
11.	• měsíčně (154 = 20 704 – 20 550)		154,-
12.	• ročně (1 848 = 154 * 12)		1 848,-
13.	• ročně pro 100 zaměstnanců (184 800 = 1 848 * 100)		184 800,-
	VÝDAJE ZAMĚSTNANCE:		
14.	• sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti 6,5 %	1 005,-	975,-
15.	• zdravotní pojištění 4,5 %	695,-	675,-
16.	Daňový základ (super hrubá mzda)	20 800,-	20 100,-
17.	• daň z příjmu (před snížením) 15 % (ze super hrubé mzdy)	3 120,-	2 250,-
18.	• snížení daně na poplatníka (dle zákona o dani z příjmu)	2070,-	2070,-
19.	• daň po snížení	1 050,-	180,-
20.	Čistý měsíční příjem zaměstnance	12 700,-	13 170,-
21.	Zvýšení příjmu formou příspěvku na PP znamená pro zaměstnance vyšší příjem:		
22.	• měsíčně o (470 = 13170 - 12700)		470,-
23.	• ročně (5640 = 470 * 12)		5 640,-
zdroj: vlastní výpočty			

Modelový příklad je sestaven tak, aby čtenáři co nejlépe pochopili výhodu mezi příspěvkem na penzijní připojištění a navýšením hrubé mzdy o stejnou peněžní částku od

zaměstnavatele. Pro modelový příklad jsem zvolila zaměstnance, jehož měsíční hrubý příjem je 15 tisíc korun. V prvním případě je hrubá mzda zvýšená o 450 Kč. V druhém případě jde o příspěvek od zaměstnavatele na penzijní připojištění, který je pro porovnání také 450 Kč.

Zaměstnavatel

1) hrubá mzda je 15 450Kč

Nejdříve se budeme zabývat náklady zaměstnavatele na zaměstnance. To znamená, že odvádí za zaměstnance sociální (9 %) a zdravotní pojištění (24%), které vypočítá z navýšené hrubé mzdy 15 450 Kč. Sociální pojištění činí 3 863 Kč a zdravotní pojištění je 1 391Kč. Sečtením jednotlivých výdajů: $15\,450 + 3\,863 + 1\,391$ získá celkové náklady za zaměstnance, které činí 20 704 Kč.

2) hrubá mzda je 15 000 Kč a příspěvek 450 Kč

Sociální a zdravotní pojištění se vypočítá z částky 15 000 Kč. Z této sumy se dostane k výdajům 3 750 Kč na sociální pojištění a 1 350 Kč na zdravotní pojištění. Výsledky sečte společně s hrubou mzdou a příspěvkem na penzijní připojištění a tím získá celkové náklady v hodnotě 20 550 Kč.

Z příkladu je vidět, že v případě příspěvku jsou měsíční náklady o 154 Kč nižší na jednoho zaměstnance oproti navýšené hrubé mzdě. Za rok tak ušetří 1 848 Kč. Pokud má 100 zaměstnanců, sníží si náklady až o 184 800 Kč za rok. Pokud vezmeme samotný příspěvek 450 Kč a znásobíme počtem měsíců v roce, získáme celkovou sumu za rok $\rightarrow 450 * 12 = 5400$ Kč. Tato částka je pro zaměstnavatele daňově uznatelný náklad (maximálně do výše 24 000 Kč ročně) a ušetří tak 1 026 Kč na daních ($= 5400 * 19 \%$) za rok 2009, kdy je pro právnické osoby platná výše daňové sazby 19 %. Je tedy zřejmé, že zvýšení příjmu zaměstnance formou příspěvku na penzijní připojištění ušetří zaměstnavateli značnou sumu peněz.

Zaměstnanec

1) hrubá mzda je 15 450 Kč

Zaměstnanci se sníží hrubá mzda o částky 1005 Kč a 975 Kč na sociální pojištění a zdravotní pojištění. Daňová povinnost se počítá z tzv. super hrubé mzdy. To je hrubá mzda 15 450 Kč zvýšená o sociální (24 %) a zdravotní pojištění (9 %), které zaměstnavatel platí za zaměstnance. Tedy $15\,450 \cdot (100\% + 24\% + 9\%) = 20\,800$ Kč, tj. super hrubá mzda. Z této částky vypočítáme 15% daň, která činí 3 120 Kč. Nesmíme zapomenout odečíst slevy na dani. V našem příkladě pro jednoduchost uvádím pouze slevu na poplatníka ve výši 2 070 Kč. Daň po snížení je tedy 1 050 Kč. Abychom se dopočítali k čistému měsíčnímu příjmu zaměstnance, který je 12 700 Kč, musíme od hrubé mzdy 15 450 Kč odečíst sociální pojištění, zdravotní pojištění a daň (1 005 Kč, 695 Kč a 1 050 Kč).

2) hrubá mzda je 15 000 Kč a příspěvek 450 Kč

Výsledná čistá mzda, která je 13 170 Kč se vypočítá stejným postupem jako v prvním případě, ale počítá se z hrubé mzdy ve výši 15 000 Kč. V případě příspěvku na penzijní připojištění zaměstnanec dostane čistou měsíční mzdu vyšší o 470 Kč ($= 13\,170 - 12\,700$), než kdyby mu zaměstnavatel navýšil o stejnou částku hrubou mzdu. Touto formou ušetří zaměstnanec na daních měsíčně 870 Kč oproti variantě s navýšenou mzdou 15 450 Kč.

Shrnutí

Zvýšení příjmu formou příspěvku na penzijní připojištění je výhodnější jak pro zaměstnavatele, tak pro jeho zaměstnance. Zaměstnavatel výrazně ušetří na celkových výdajích za zaměstnance a ještě si může dát částku do 24 000 Kč na příspěvky do daňově uznatelných nákladů. Pro zaměstnance to znamená vyšší příjem a možnost nižší daňové povinnosti. Příspěvky do 24 000 Kč jsou pro něho od daně osvobozené.

Penzijní připojištění se těší velké oblibě nejen proto, že je podporován státními příspěvky, ale také proto, že umožňuje využít daňových úlev pro účastníky penzijního fondu i pro jejich zaměstnavatele.

4.2 Simulace vývoje penzijního připojištění během doby spoření

Účastník zahájil spoření v lednu roku 1995. V tomto roce slavil účastník 31. narozeniny. Podle podmínek penzijního plánu platného od roku 1995 do roku 2000 mohl účastník začít čerpat dávky nejdříve při dosažení věku 50 let a spořit nejméně 36 měsíců. Pro účastníka to bude rok 2014. Nejvyšší státní příspěvek byl 120 Kč obdrženy k příspěvku účastníka v minimální výši 500 Kč. V roce 2000 penzijní fond nabídl klientovi přestoupit na nový penzijní plán, kterým se mění podmínky pro nárok na dávky. Z 50 let se věková hranice posunula na 60 let věku (pro účastníka je to v roce 2024) a minimální doba spoření se prodloužila na 60 měsíců. Za příspěvek účastníka v hodnotě 500 Kč a výše, obdrží klient na účet maximální možný státní příspěvek 150 Kč. Účastník v modelovém příkladě, přestoupil na nový penzijní plán, který obsahuje nové podmínky. Změny, které se dotkly jednotlivých druhů dávek penzijního připojištění a možných daňových úlev pro fyzické osoby (zaměstnance, podnikatele) budou probírány na konci příkladu.

Klient penzijního fondu začal ukládat 500 Kč měsíčně, aby získal nejvyšší možný státní příspěvek 120 Kč. První dva roky spoření byl státní příspěvek zvýšen o 25 %, tedy účastník dostal měsíční příspěvek 150 Kč. Zaměstnavatel posílal měsíčně 300 Kč na jeho osobní účet u penzijního fondu a stát přispíval nejvyšším možným příspěvkem. Tab. 9 ukazuje vývoj příspěvků během doby spoření:

Tab. 9 Vývoj výše příspěvků v průběhu spoření

	Příspěvek účastníka	Příspěvek zaměstnavatele	Státní příspěvek
1995 – 1999	500 Kč	300 Kč	1995 a 1996 150 Kč 1997 až 199 120 Kč
2000 – 2005	1 000 Kč	600 Kč	150 Kč
2006 - 2009	1 500 Kč	500 Kč	150 Kč
2010 - 2024	2 000 Kč	500 Kč	150 Kč

zdroj: vlastní výpočty

Během vývoje spoření se také měnily čisté míry zisku, které jsou v následující tabulce.

Tab. 10 Roční čisté míry zhodnocení

Období	Zhodnocení
1995 - 2004	6,5 %
2005 – 2014	2,71 %
2015 - 2024	5,5 %

zdroj: vlastní výpočty

Uvedené míry zhodnocení jsou vypočítané na základě údajů z hospodaření všech penzijních fondů na našem trhu uvedené na internetových stránkách Asociace penzijních fondů, www.apf.cz. Hodnota čisté míry zisku v letech 1995 až 2004 představuje průměr celkového zhodnocení jednotlivých penzijních fondů za dobu deseti let jejich hospodaření od jejich založení. Zhodnocení ve výši 2,71 % je průměr čistých mír všech penzijních fondů za období od roku 2005 až do konce roku 2008. Průměrná čistá míra zisku penzijních fondů za období hospodaření od roku 1995 až do konce roku 2008 představuje hodnotu 5,5 %, která je použita pro období spoření během let 2015 až 2024. Výrazem čistá míra zisku je míněn výnos již po přerozdělení zisku do rezervního fondu - nejméně 5 % ze zisku a nejvíce 10 % podle rozhodnutí valné hromady.

4.2.1 Výpočet peněžních prostředků na osobním účtu klienta

Údaje potřebné k vypočítání celkové výše prostředků, z nichž bude stanovena penze, jsou uvedeny ve třech tabulkách příloze A., které jsou vypočítány podle následujícího schématu. Postup schématu je uveden pro první čtyři měsíce, protože se princip neustále opakuje, jen se mění číselné hodnoty.

Rok 1995

1. měsíc (pro modelový příklad je první měsíc leden a příspěvky jsou na osobním účtu první den v měsíci, tudíž úrokovací období je měsíc)

- příspěvek účastníka: 500 Kč
- příspěvek státu: 0 Kč
- příspěvek zaměstnavatele: 300 Kč
- částka z příspěvků účastníka: 500 Kč
- částka z příspěvků státu: 0 Kč
- částka z příspěvků zaměstnavatele: 300 Kč
- výnos z příspěvků účastníka: $500 \cdot (1 + 0,065)^{1/12} - 500 = 2,63$ Kč
- výnos z příspěvků státu: 0 Kč
- výnos z příspěvků zaměstnavatele: $300 \cdot (1 + 0,065)^{1/12} - 300 = 1,58$ Kč
- osobní účet účastníka: $500 + 300 + 2,63 + 1,58 = 804,21$ Kč

2. měsíc

- příspěvek účastníka: 500 Kč
- příspěvek státu: 0 Kč
- příspěvek zaměstnavatele: 300 Kč
- částka z příspěvků účastníka: 1000 Kč
- částka z příspěvků státu: 0 Kč
- částka z příspěvků zaměstnavatele: 600 Kč

- výnos z příspěvků účastníka: $((500 + 2,63) + 500) * (1 + 0,065)^{1/12} - 1000 = 7,91 \text{ Kč}$
- výnos z příspěvků státu: 0 Kč
- výnos z příspěvků zaměstnavatele: $((300 + 1,58) + 300) * (1 + 0,065)^{1/12} - 600 = 4,74 \text{ Kč}$
- osobní účet účastníka: $1000 + 600 + 7,91 + 4,74 = 1612,65 \text{ Kč}$

3. měsíc

- příspěvek účastníka: 500 Kč
- příspěvek státu: $3 * 150 = 450 \text{ Kč}$
- příspěvek zaměstnavatele: 300 Kč
- částka z příspěvků účastníka: 1500 Kč
- částka z příspěvků státu: 450 Kč (příspěvky státu jsou zaplacené vždy na konci daného čtvrtletí, proto se výnosy počítají až následující měsíc)
- částka z příspěvků zaměstnavatele: 900 Kč
- výnos z příspěvků účastníka: $((1000 + 7,91) + 500) * (1 + 0,065)^{1/12} - 1500 = 15,84 \text{ Kč}$
- výnos z příspěvků státu: 0 Kč
- výnos z příspěvků zaměstnavatele: $((600 + 4,74) + 300) * (1 + 0,065)^{1/12} - 900 = 9,5 \text{ Kč}$
- osobní účet účastníka: $1500 + 900 + 450 + 15,84 + 9,5 = 2425,34 \text{ Kč}$

4. měsíc

- příspěvek účastníka: 500 Kč
- příspěvek státu: 0 Kč

- příspěvek zaměstnavatele: 300 Kč
- částka z příspěvků účastníka: 2000 Kč
- částka z příspěvků státu: 450 Kč
- částka z příspěvků zaměstnavatele: 1200 Kč
- výnos z příspěvků účastníka: $((1500 + 15,84) + 500) * (1 + 0,065)^{1/12} - 2000 = 26,45$ Kč
- výnos z příspěvků státu: $450 * (1 + 0,065)^{1/12} - 450 = 2,37$ Kč
- výnos z příspěvků zaměstnavatele: $((900 + 9,5) + 300) * (1 + 0,065)^{1/12} - 900 = 15,87$ Kč
- osobní účet účastníka: $2000 + 1200 + 26,45 + 15,87 + 2,37 = 3244,69$ Kč

Podle tohoto výpočetního schématu je vypracován vývoj peněžních prostředků účastníka penzijního připojištění s ohledem na změny ve výši příspěvků a různého zhodnocení, které jsou v textu uvedeny výše. Podrobné údaje o **měsíčním** vývoji a zhodnocení peněžních prostředků účastníka jsou uvedeny v příloze A.

Tab. 11 uvádí stav osobního účtu klienta za každý rok připojištění. Ve druhém sloupci jsou započítány příspěvky zaměstnavatele a jejich zhodnocení. Třetí sloupec ukazuje stav účtu bez příspěvků a bez výnosů zaměstnavatele. Klienty mohou být jednak zaměstnanci, kterým zaměstnavatel nepřispívá, tak osoby samostatně výdělečně činné, tedy podnikatelé.

Tab. 11 Vývoj prostředků na osobním účtu klienta penzijního

Rok	Osobní účet účastníka	
	s příspěvky a výnosy zaměstnavatele	bez příspěvku a výnosů zaměstnavatele
1995	11 734,75	8 009,22

1996	24 201,55	16 508,33
1997	37 098,94	25 180,13
1998	46 899,06	30 480,00
1999	65 057,28	43 845,45
2000	90 515,54	60 473,88
2001	117 636,78	87 595,11
2002	146 431,37	96 970,92
2003	177 006,19	116 879,75
2004	209 475,01	137 989,29
2005	241 653,67	160 932,97
2006	274 064,11	184 973,86
2007	307 210,85	209 627,77
2008	341 216,15	234 910,93
2009	376 102,85	260 840,00
2010	417 468,34	293 005,99
2011	460 426,80	326 516,58
2012	504 507,43	360 894,24
2013	549 740,17	396 162,03
2014	605 007,87	440 893,10
2015	666 557,75	488 075,96
2016	731 102,29	537 535,12
2017	798 789,86	589 383,05
2018	862 349,64	636 311,19
2019	944 224,96	700 723,30
2020	1 022 307,71	760 469,68
2021	1 104 204,74	823 113,52
2022	1 190 105,30	888 798,23
2023	1 280 208,06	957 674,35
2024	1 374 722 Kč	1 029 900 Kč

zdroj: vlastní výpočty

Příspěvky od zaměstnavatele tvoří nemalou část naspořených peněžních prostředků na účtu klienta. Přestože nezakládají nárok na státní příspěvek ani na snížení daňového základu účastníka, jsou zhodnoceny stejnou čistou mírou zisku jako příspěvky účastníka a státu. V příkladě jsou uvedeny zvlášť příspěvky od zaměstnavatele z toho důvodu, aby byl vidět zřejmý rozdíl, o kolik má zaměstnanec celkovou částku vyšší oproti podnikateli (či zaměstnanci bez příspěvků od zaměstnavatele), který spoří stejně vysoké příspěvky zhodnocené stejnou mírou čistého zisku. Jeho celkový stav účtu za 30 let spoření je nižší o 344 822 Kč oproti účtu zaměstnance. Tab. 12 a Tab. 13 uvádějí shrnutí dosažených

finančních prostředků na podúčtech příspěvků a výnosů k roku 2024 (z tabulek uvedených v příloze A).

Tab. 12 Stav osobního účtu klienta za 30 let (zaměstnanec)

Zaměstnanec			
Příspěvky účastníka	540 500 Kč	Výnosy z PÚ	423 407 Kč
Příspěvky státu	52 920 Kč	Výnosy z PS	13 073 Kč
Příspěvky zaměstnavatele	175 500 Kč	Výnosy z PZ	169 322 Kč
Příspěvky	768 920 Kč	Výnosy	605 803 Kč
Celkový stav účtu			1 374 722 Kč

zdroj: vlastní výpočty

Tab. 13 Stav osobního účtu klienta za 30 let (OSVČ)

OSVČ			
Příspěvky účastní	540 500 Kč	Výnosy z PÚ	423 407 Kč
Příspěvky státu	52 920 Kč	Výnosy z PS	13 073 Kč
Příspěvky	593 420 Kč	Výnosy	436 480 Kč
Celkový stav účtu			1 029 900 Kč

zdroj: vlastní výpočty

4.2.2 Výpočet starobní penze penzijního připojištění

Z předchozích výpočtů jsme zjistili celkovou výši příspěvků 60letého účastníka v okamžiku žádosti o výplatu starobní penze. Pro výpočty zvolíme osobní účet zaměstnance, který činí 1 374 722 Kč. Výši starobní penze (*d*) zjistíme na základě tří

možností. Pro jednoduchost ji budeme počítat jako dvanáctinu roční penze, jelikož takto postupují naše penzijní fondy ve většině případů.

1. výpočet založen pomocí horní věkové hranice 80 let

$$d = \frac{1737422}{12 \cdot (80 - 60)} = 5\,728 \text{ Kč}$$

2. výpočet založen pomocí střední délky života

$$d = \frac{1737422}{12 \cdot {}^o e_{60}} = \frac{1737422}{12 \cdot 18,54} = 6\,179 \text{ Kč}$$

kde $e_{60} = 18,54$ je střední délka života 60letého účastníka (muže) v České republice v roce 2008 (viz úmrtnostní tabulka v příloze A, Tab. A4).

3. přístup převzatý od životních pojišťoven s technickou úrokovou mírou 2,4 %,

$$d = \frac{1374422}{12 \cdot \ddot{a}_{60}} = \frac{1374422}{12 \cdot 14,85547} = 7\,710 \text{ Kč}$$

kde $a_{60} = 14,85547$ je jednotková počáteční hodnota předlhůtního doživotního důchodu 60letého muže v ČR v roce 2008 při technické úrokové míře 2,4 % (viz úmrtnostní tabulka v příloze A, Tab. A4).

4.2.3 Navyšování měsíční doživotní penzem (důchodu) vzhledem k podílům na výnosech

Účastník dovršil 60 let věku a bude pobírat měsíční doživotní penzi (p). Jeho podíl na výnosech může být použit penzijním fondem jednou ze tří strategií:

1. Podíl na výnosech je vyplacen jako tzv. třináctá penze
2. Podíl na výnosech je použit k valorizaci budoucích měsíčních výplat důchodu a je tedy nutné stanovit *zvýšení* (z_{x+1}) všech výplat důchodu umožněné *podílem* (v_{x+1}) příjemce na výnosech za t -tý rok počítáno od začátku vyplácení důchodu ve věku x účastníka a to většinou způsobem analogickým metodice, kterou penzijní fondy používají pro stanovení výše důchodu. Platí, že

$$p_{x+t+1} = p_{x+t} + z_{x+t}$$

kdy p_{x+t} znamená výši měsíční penze vyplácená účastníkovi ve věku $x+t$ (x je jeho nástupní věk do důchodu) a v případě vyplacení peněžních prostředků na osobním účtu příjemce se $z_{x+t} = 0$.

Zvýšená doživotní penze se zaručenou úrokovou mírou

$$z_{x+t} = \frac{v_{x+t}}{12 \cdot \ddot{a}_{x+t|1}}$$

kde se použije jen ta část v_{x+t} podílu na výnosech v_{x+t} , která odpovídá zhodnocení finančních prostředků příjemce nad zaručenou úrokovou míru $\rightarrow i'$. Skutečně dosaženému výnosu odpovídá úroková míra i^{ef} pak úroková míru i' vytvářející v_{x+t} , lze aproximovat rozdílem

$$i' \approx i^{\text{ef}} - i$$

3. Podíl na výnosech je připsán s tím, že výše důchodu je každoročně aktualizována.

Pro účastníka, který začne pobírat ve věku $x = 60$ let penzi, vypočítáme na základě těchto tří možností vývoj navyšování měsíční doživotní penze, která mu bude vyplácena z naspořené částky $K_{60} = 1\,374\,722$ Kč (použito z příkladu uvedeného výše, viz Tab. 11, druhý sloupec, poslední řádek), a to vzhledem k podílům na výnosech ve výši čisté míry zisku 7,4 % ($i^{\text{ef}} = 0,074$). Při výpočtech jsou použity úmrtnostní tabulky z roku 2008 vydané Českým statistickým úřadem a zaručená úroková míra je 2,4 % ($i = 0,024$), $i' = 7,4 - 2,4 = 5$.

Při prvním způsobu (viz Tab. 1D v příloze D):

věk 60:

- osobní účet: $K_{60} = 1\,374\,722$ Kč
- měsíční penze: $p_{60} = K_{60}/12 \cdot e^0_{60} = 1374722/12 \cdot 18,54 = 6\,180$ Kč
- roční podíl na výnosech: $v_{60} = (K_{60} - 5 \cdot p_{60}) \cdot i^{\text{ef}} = (1374722 - 5 \cdot 6180) \cdot 0,074$

$$v_{60} = 99\,443 \text{ Kč}$$

- zvýšení měsíční penze: $z_{60} = v_{60}/12 \cdot e^o_{61} = 99443/12 \cdot 17,82 = 465 \text{ Kč}$

věk 61:

- osobní účet: $K_{61} = K_{60} + v_{60} - 12 \cdot p_{60} = 1374722 + 99443 - (12 \cdot 6180)$

$$K_{61} = 1\,400\,000 \text{ Kč}$$

- měsíční penze: $p_{61} = p_{60} + z_{60} = 6180 + 465 = 6\,645 \text{ Kč}$
- roční podíl na výnosech: $v_{61} = (K_{61} - 5 \cdot p_{61}) \cdot i^{\text{ef}} = (1400000 - 5 \cdot 6645) \cdot 0,074$

$$v_{61} = 101\,141 \text{ Kč}$$

- zvýšení měsíční penze: $z_{61} = v_{61}/12 \cdot e^o_{62} = 101141/12 \cdot 17,12 = 492 \text{ Kč}$

...

Při druhém způsobu (viz Tab. 2D v příloze D, pro čistou míru zisku 7,4 %):

věk 60:

- osobní účet: $K_{60} = 1\,374\,722 \text{ Kč}$
- měsíční penze: $p_{60} = K_{60}/12 \cdot a^{\circ}_{60} = 1374722/12 \cdot 14,85547 = 7\,712 \text{ Kč}$
- roční podíl na výnosech: $v_{60} = (K_{60} - 5 \cdot p_{60}) \cdot i^{\text{ef}} = (1374722 - 5 \cdot 7712) \cdot 0,074$

$$v_{60} = 98\,876 \text{ Kč}$$

- zvýšení měsíční penze: $z_{60} = v'_{60}/12 \cdot a^{\circ}_{61} = v_{60} \cdot ((i^{\text{ef}} - i)/i^{\text{ef}})/12 \cdot a^{\circ}_{61} = 386 \text{ Kč}$

(zvýšení měsíční penze z_{60} se počítá jen z té části v'_{60} podílu na výnosech v_{60} , která odpovídá zhodnocení prostředků nad zaručenou úrokovou mírou)

věk 61

- osobní účet: $K_{61} = K_{60} + v_{60} - 12 \cdot p_{60} = 1\,381\,058 \text{ Kč}$
- měsíční penze: $p_{61} = p_{60} + z_{60} = 8\,098 \text{ Kč}$
- roční podíl na výnosech: $v_{61} = (K_{61} - 5 \cdot p_{61}) \cdot i^{\text{ef}} = 99\,202 \text{ Kč}$
- zvýšení měsíční penze: $z_{61} = v'_{61}/12 \cdot a^{\circ}_{62} = v_{61} \cdot ((i^{\text{ef}} - i)/i^{\text{ef}})/12 \cdot a^{\circ}_{62} = 400 \text{ Kč}$

...

Třetí způsob (viz Tab. 3D v příloze D)

60 let

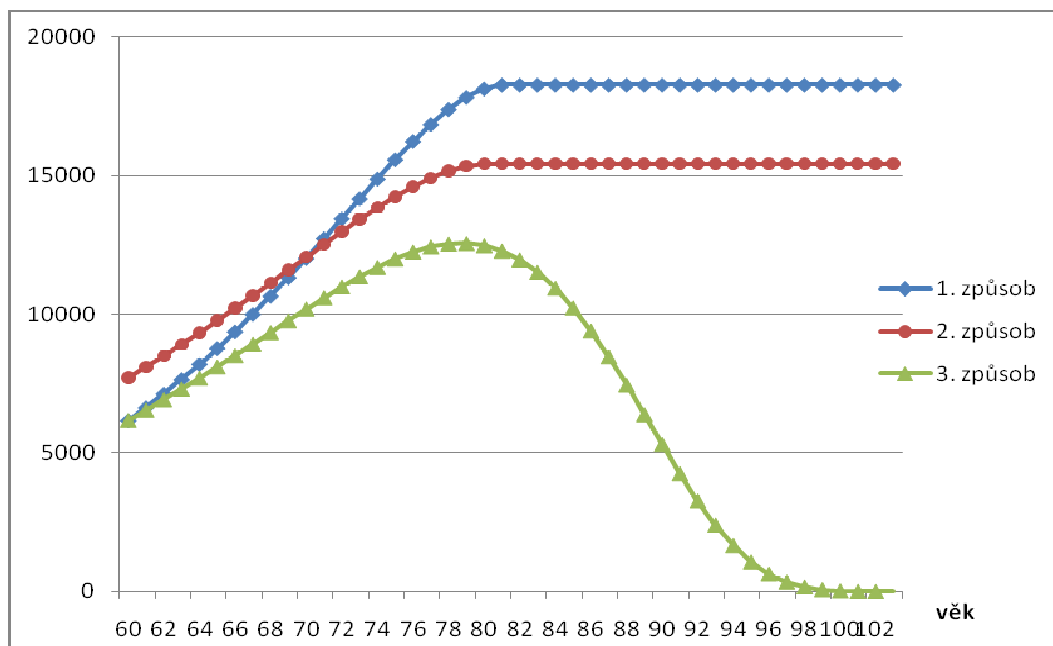
- osobní účet: $K_{60} = 1\,374\,722$ Kč
- měsíční penze: $p_{60} = K_{60}/12 \cdot e^o_{60} = 1374722/12 \cdot 18,54 = 6\,180$ Kč
- roční podíl na výnosech: $v_{60} = (K_{60} - 5 \cdot p_{60}) \cdot i^{ef} = (1374722 - 5 \cdot 6180) \cdot 0,074$

$$v_{60} = 99\,443 \text{ Kč}$$

61 let

- osobní účet: $K_{61} = K_{60} + v_{60} - 12 \cdot p_{60} = 1\,400\,000$ Kč
- měsíční penze: $p_{61} = K_{61}/12 \cdot e^o_{61} = 6\,547$ Kč
- roční podíl na výnosech: $v_{61} = (K_{61} - 5 \cdot p_{61}) \cdot i^{ef} = 101\,178$ Kč

...

Obr. 10 Vývoj měsíční doživotní penze při třech způsobech jejího navyšování při naspořené částce 1 374 722 Kč, zdroj: vlastní výpočty

Na Obr. 10 je dobře vidět, že měsíční penze při druhém způsobu výpočtu začíná ve věku 60 let z vyšší hodnoty (7 712 Kč) než u prvního způsobu výpočtu (6 180 Kč), ale roste pomaleji. U prvního a třetího způsobu výpočtu začíná měsíční penze ve věku 60 let na stejné částce (6 180 Kč), ale při třetím způsobu výpočtu roste výše měsíční penze pomaleji a po určité době dokonce začíná klesat.

V Tab. 1D (viz příloha D) je u věku 82 zůstatek osobního účtu poprvé záporný. Když nastane záporný zůstatek, tak roční podíl na výnosech je nulový, a to platí pro všechny tři způsoby výpočtu.

Poslední sloupec v Tab. 1D (v příloze D) představuje výpočet částky penze v nástupním věku 60 let za daných předpokladů o úmrtnosti a zhodnocování prostředků fondu. Při prvním způsobu výpočtu (pro jednoduchost používají hodnoty z úmrtnostních tabulek pro Českou republiku za rok 2008 a čistá úroková míra 7,4 %) je v posledním sloupci Tab. 1D (v příloze D) tato částka rovna 1 229 089 Kč:

$$12 \cdot p_{60} + (12 \cdot p_{61}) \cdot ((l_{61}/l_{60}) \cdot v) + (12 \cdot p_{62}) \cdot ((l_{62}/l_{60}) \cdot v^2) + \dots = 12 \cdot 6180 + 12 \cdot 6645 \cdot ((90563/91383) \cdot (1/1,074)) + (12 \cdot 7138) \cdot ((89667/91383) \cdot (1/1,074)^2) + \dots = 74165 + 73084 + 71\,850 + \dots = 1\,229\,089 \text{ Kč}.$$

Tento postup je proveden i pro další dva způsoby výpočtu. Při doživotní penzi počítané prvním způsobem zjistíme, že se z výchozí částky 1 374 722 Kč vyplatí v průměru 1 229 089 Kč, to představuje pouze 89,41 % naspořené částky. Při druhém způsobu je vyplaceno v průměru 1 271 841 Kč (viz poslední sloupec na konci, Tab. 2D v příloze D), tj. 92,52 % z výchozí částky, což je o 7,48 % méně než částka naspořená. U třetího způsobu výpočtu se v průměru vyplatí jen 1 039 762 Kč (viz poslední sloupec Tab. 3D v příloze D), tj. 75,63 % z naspořené objemu peněžních prostředků. Pokud by se čistá míra zisku rovnala zaručené míře zisku, tak částka k výplatě na konci doby spoření by

odpovídala právě hodnotě 1 374 722 Kč a tato částka by v průměru prostřednictvím takové penze byla beze zbytku vyplacena.

4.2.4 Výpočet daně z příjmu zaměstnance a OSVČ za rok 2008

Než se začneme zabývat výpočty a zdanění dávek penze, určíme, kolik činí roční daň z příjmu pro zaměstnance i pro osobu samostatně výdělečně činnou. Do základu daně zahrneme zákonem umožněnou výši příspěvků účastníka na penzijní připojištění. Pro modelový příklad zvolíme daňovou povinnost za rok 2008.

Účastník penzijního připojištění (zaměstnanec, OSVČ)

Předpokládáme, že účastník (platí pro zaměstnance i OSVČ) je ženatý a jeho manželka je na rodičovské dovolené s jednoletou dcerkou. Manželka během roku neměla příjmy. Splácení hypotéku a zaplacené úroky činily 26 000 Kč za rok 2008. Oba si platí penzijní připojištění 1 500 Kč měsíčně. Odpočet na připojištění a úroky může uplatnit jen manžel, protože podává daňové přiznání. Schéma výpočtu je uvedeno v tabulce.

Tab. 14 Určení výše daně z příjmů za rok 2008

Účastník = Zaměstnanec		Účastník = OSVČ	
Hrubá mzda	360 000 Kč	Příjmy z podnikání	652 000 Kč
Odvod SP a ZP (35%)	126 000 Kč	Výdaje na zajištění příjmů	315 000 Kč
Superhrubá mzda (neupravený základ daně)	486 000 Kč	Příjmy - Výdaje	337 000 Kč
Nezdanitelné položky:		Nezdanitelné položky:	
zaplacené úroky z hypotéky	26 000 Kč	zaplacené úroky z hypotéky	26 000 Kč
penzijní připojištění	12 000 Kč	penzijní připojištění	12 000 Kč
Základ daně	448 000 Kč	Základ daně	299 000 Kč

Daň 15%	67 200 Kč	Daň 15%	44 800 Kč
Slevy na dani:		Slevy na dani:	
na poplatníka	24 840 Kč	na poplatníka	24 840 Kč
na vyživovanou manželku	24 840 Kč	na vyživovanou manželku	24 840 Kč
na vyživované dítě	10 680 Kč	na vyživované dítě	10 680 Kč
Daň po slevách	6 840 Kč	Daň po slevách	-15 560 Kč
Zaplacené zálohy na DZP	37 380 Kč	Neplatil zálohy	0 Kč
Výsledná daň	-30 540 Kč	Výsledná daň	-15 560 Kč
Stát zaměstnanci vrátí	30 540,- Kč	Daň státu	0,- Kč

zdroj: vlastní výpočty

Zaměstnanec

Daňové přiznání si chce účastník vyplnit a odevzdat sám. Na základě potvrzení o příjmech od zaměstnavatele zahrne do dílčího základu daně ze závislé činnosti a funkčních požitků částku 360 000 Kč. K těmto příjmům musí připočítat výši sociálního a zdravotního pojištění, které z jeho příjmů za něho odvedl zaměstnavatel, tedy částku 126 000 Kč. Neupravený základ daně (=superhrubá mzda) činí 486 000 Kč. Odečteme nezdanitelné položky, které do základu daně nevstupují: zaplacené úroky z hypotéky ve výši 26 000 Kč za rok (dle zákona je možné odečíst až 300 000 Kč za rok) a zaplacené příspěvky účastníkem na penzijní připojištění v maximální možné výši 12 000 Kč za rok. Dostali jsme se k základu daně 448 000 Kč (zaokrouhluju se na celé 100 Kč dolů), ze kterého vypočítáme 15% daň, která činí 67 200 Kč (sazba daně, je pro všechny osoby, bez ohledu výše příjmů stejná). Následují slevy na dani, které představují slevy na poplatníka, na manželku (která neměla příjmy vyšší než 38 040 Kč) a slevy na vyživované dítě do 26 let (studenti na doktorandském studiu do 28 let). Po odečtení slev získáme výslednou daň 6 840 Kč. Zaměstnavatel odvedl příslušnému správci daně měsíční zálohy 37 380 Kč sražené účastníkovi z jeho měsíční mzdy. Ty odečteme od výsledné daně. Výsledek je záporná částka ve výši 30 540 Kč. Pro zaměstnance tzn., že mu ji stát vrátí jako přeplatek na dani.

OSVČ

Účastník celý rok podnikal a měl příjmy jen z podnikání. Příjmy ovlivňující základ daně byly 652 000 Kč a výdaje ovlivňující základ daně činily 315 000 Kč. Platí úvěr na stavební potřeby, ze kterého uhradil úroky ve výši 26 000 Kč za rok. Potvrzení o zaplacených úrocích doloží k daňovému přiznání. Neupravený základ daně získáme odečtením výdajů od příjmů. Stejně jako v případě zaměstnance může podnikatel odečíst výši zaplacených příspěvků účastníkem na penzijní připojištění 12 000 Kč a úroky. Z částky po úpravě vypočítáme 15% daň, ve výši 44 800 Kč. Účastník uplatní slevy na poplatníka, na manželku a na vyživované dítě. Daň po slevách se dostala do záporných čísel. Protože během roku účastník neplatil zálohy na daň z příjmu, nemá nárok na případný přeplatek na dani jako zaměstnanec. Daňová povinnost OSVČ bude rovna nule.

4.2.5 Zdanění vyplaceného penzijního připojištění

V roce 2024 účastník oslaví 60. narozeniny čímž splní podmínky pro vznik nároku na starobní penzi. Účastník se bude rozhodovat, zda zvolí jednorázové vyrovnání nebo doživotní starobní penzi. Určíme i výši odbytného, kdyby nutně klient potřeboval vyplatit finanční prostředky dříve, než dosáhne věku 60 let.

Jednorázového vyrovnání

Pro stanovení jednorázového vyrovnání musíme znát celkovou částku spoření ke konci doby připojištění. V Tab. 14 je v druhém sloupci celková částka spoření 1 374 722 Kč, která je vlivem příspěvků zaměstnavatele vyšší, než částka ve třetím sloupci a činí 1 029 900 Kč. Jednorázové vyrovnání podléhá 15% dani z příjmu fyzických osob. Do základu daně musí účastník zahrnout veškeré výnosy ze všech příspěvků (účastníka, státní i zaměstnavatele) a příspěvky od zaměstnavatele. Následující tabulka zobrazuje postup pro výpočet daně:

Tab. 15 Jednorázové vyrovnání po zdanění

	Zaměstnanec	OSVČ
--	-------------	------

Jednorázové vyrovnání před zdaněním	1 374 722 Kč	1 029 900 Kč
- výnosy z příspěvků účastníka	423 407 Kč	423 407 Kč
- výnosy z příspěvků zaměstnavatele	169 322 Kč	0 Kč
- výnosy z příspěvků státu	52 920 Kč	52 920 Kč
- příspěvky od zaměstnavatele	175 500 Kč	0 Kč
Základ daně	821 149 Kč	476 327 Kč
Daň 15 %	123 172 Kč	71 449 Kč
Jednorázové vyrovnání k výplatě	1 251 550 Kč	958 451 Kč

zdroj: vlastní výpočty

Poslední sloupec je označen jako osoba samostatně výdělečně činná, ale může jít také o zaměstnance, který příspěvky od svého zaměstnavatele na spoření nezískává. Ačkoliv je objem peněžních prostředků zaměstnance vyšší, přesto částka k výplatě u zaměstnance představuje 91 % všech naspořených prostředků před zdaněním a podnikatel obdrží po zdanění objem prostředků, které jsou ve výši 93 % z celkové naspořené částky.

Pravidelné dávky penzijního připojištění

Pokud si zvolí účastník pravidelně vyplácenou jakoukoliv penzi, bude muset zdanit veškeré obdržené výnosy. Výše vyplacených výnosů je závislá na každoročním podílu na výnosech z hospodaření penzijního fondu a aktuálním zůstatku peněžních prostředků na osobním účtu klienta. Výnosy za příslušné zdaňovací období musí účastník zahrnout do dílčího základu daně podle § 8 Příjmy z kapitálového majetku, odst. 7. (viz., probráno v kapitole 2.2). Výnosy z penzijního připojištění podléhají 15% dani z příjmu.

Odbytné

Pokud se účastník z nějakého důvodu (např. finanční nouze) rozhodne ukončit smlouvu o penzijním připojištění předčasně, obdrží odbytné. Tzn., že všechny příspěvky státu a výnosy z nich musí vrátit a zbylou část prostředků zdanit 15% sazbou. Dani nepodléhají vlastní příspěvky účastníka. Schéma zdanění přehledně zobrazuje následující Tab. 15:

Tab. 16 Prostředky k výplatě při předčasném ukončení připojištění (odbytné)

	Zaměstnanec	OSVČ
Délka spoření ke konci roku 2014	20	20
Celková částka všech naspořených prostředků ke konci roku 2014	605 009 Kč	440 894 Kč
Příspěvky státu a výnosy z nich (se vrací)	39 441 Kč	39 441 Kč
Příspěvky účastníka	300 500 Kč	300 500 Kč
Prostředky podléhající zdanění:		
- výnosy z příspěvků účastníka	100 953 Kč	100 953 Kč
- příspěvky zaměstnavatele	115 500 Kč	0 Kč
- výnosy z příspěvků zaměstnavatele	48 615 Kč	0 Kč
Základ daně	265 068 Kč	100 953 Kč
Daň 15 %	39 760 Kč	15 143 Kč
Peněžní prostředky po zdanění	225 308 Kč	85 810 Kč
Prostředky k výplatě (odbytné)	525 808 Kč	386 310 Kč

zdroj: vlastní výpočty

Pokud se účastník rozhodne vybrat své prostředky ke konci roku 2014 (tj. po dvaceti letech spoření) přijde o státní příspěvek a výnosy v hodnotě 39 441 Kč. V případě nedodržení podmínky minimální doby placení příspěvků, tedy 5 let, musí zaplatit penzijnímu fondu administrativní poplatek až 800 Kč. Přesná částka zpoplatnění odbytného je u každého fondu individuální, ale nesmí překročit onu hranici 800 Kč.

ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ

5 Charakteristika

5.1 Pojem životní pojištění

Životní pojištění je pojistný produkt, jehož posláním je zabezpečit blízké osoby pojištěného před finančními důsledky nějaké nahodilé nepříznivé události a také finančně pomoci samotnému pojištěnému v případě, že dojde k nějaké závažné změně v jeho postavení ve společnosti.

5.2 Smysl životního pojištění

Hlavním smyslem pojištění je pro nás zajištění rizika nějaké špatné či tragické události jako je například úraz, smrt, závažné onemocnění, invalidita, pracovní neschopnosti a jiné. Krytí rizika je to podstatné, co životní pojištění odlišuje od ostatních nástrojů finančního trhu. Životní pojištění nicméně dokáže pokrýt jak riziko, tak i jistotu, která má podobu odložení spotřeby na stáří. Tak kombinuje výhody tvorby finančních prostředků zajištění na stáří a zároveň pokrytí rizika v průběhu aktivního života.

Životní pojištění nedosahuje té nejvyšší výnosnosti zhodnocení investice, ale na druhé straně dokáže pravidelnou investici pojistit pro případ invalidity, pracovní neschopnosti a u některých pojišťoven i pro jiná rizika spojená se ztrátou zaměstnaní. Získáme tím jistotu v podobě dosažení našeho cíle i navzdory nepředvídatelným událostem nepříznivého charakteru.

Sjednání životního pojištění určitě stojí za zvážení, pokud je rodina finančně závislá na pojištěném, plánují si zařídit vlastní bydlení formou hypotéky, pojištěný se chystá využít

leasing nebo úvěr. Díky vysoké variabilitě a flexibilitě parametrů životního pojištění je možné sestavit produkt podle individuálních potřeb klienta.

Neopominutelnou výhodou životního pojištění je daňová uznatelnost zaplaceného pojistného. Zákon o dani z příjmů totiž umožňuje odepisovat za základu daně příspěvek na životní pojištění. Na daních může ušetřit jak zaměstnanec, tak i jeho zaměstnavatel.

5.3 Legislativa v pojišťovnictví

Ministerstvo financí (regulátor) zodpovídá za tvorbu primární legislativy, tedy zákonů.

Česká národní banka (orgán dohledu) zodpovídá za sekundární legislativu, tj. za tvorbu prováděcích předpisů a vyhlášek.

Právní předpisy

- **zákon č. 363/1999 o pojišťovnictví**, a o změně některých souvisejících předpisů,
(tento zákon se nevztahuje na provádění nemocenského, důchodového a úrazového pojištění, dále na zaměstnanecké penzijní pojištění a penzijní připojištění se státním příspěvkem, pokud není stanovena právním předpisem jinak), (zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví – nabývá účinnost od 1. 1. 2010),
- zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,
- zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů,

- zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění.

5.4 Účastníci pojištění

Základní subjekty pojištění:

- **pojistitel** je právnická osoba, která je oprávněná provozovat pojišťovací činnost podle zvláštního zákona, tj. pojišťovna případně jiná instituce, které bylo uděleno povolení k provozování pojištění.
- **pojistník** je fyzická nebo právnická osoba, která s pojistitelem uzavřela pojistnou smlouvu a je povinna platit stanovené pojistné.
- **pojištěný** je fyzická osoba, na jejíž život nebo zdraví se pojištění vztahuje. Může být zároveň pojistník.

Rozlišování pojmů pojištěný a pojistník má význam v případě, že pojištění je sjednáno ve prospěch jiné osoby, než která uzavřela pojistnou smlouvu a platí pojistné (například pojištění mládeže, kde pojistník je jeden z rodičů dítěte a pojištěný je dítě, ve prospěch kterého je pojištění sjednáno).

Další subjekty pojištění:

- **Oprávněná osoba** je osoba, které v důsledku pojistné události vznikne právo na pojistné plnění.
- **Obmyšlený** – je osoba určená pojistníkem v pojistné smlouvě, které vznikne právo na pojistné plnění v případě smrti pojištěného.

5.5 Pojistná smlouva

Upravena zákonem č. 37/2004 Sb. o pojistné smlouvě, ve znění pozdějších předpisů. V pojistné smlouvě se pojistitel zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu pojistné plnění a pojistník se zavazuje platit pojistiteli pojistné. Součástí pojistné smlouvy jsou pojistné podmínky a také podmínky pro realizaci pojištění, které jsou závazné, jak pro pojistitele, tak pro pojistníka. Uzavírá se vždy v písemné formě a podepisují se obě smluvní strany. Pojistka je potvrzení o uzavření pojistné smlouvy, kterou vydává pojistitel pojištěnému.

Pojistná smlouva musí obsahovat:

- určení pojistitele a pojistníka, oprávněné osoby a jejich identifikační údaje,
- vymezení pojistného nebezpečí a pojistné události,
- výši pojistného, jeho splatnost a údaj, zda se jedná o jednorázové nebo běžné pojistné,
- pojistné podmínky (zpracovává pojistitel).

Jak uzavřít pojistnou smlouvu:

- osobně na pobočce pojišťovny,
- prostřednictvím pojišťovacího zprostředkovatele,
- on-line přes internet,
- prostřednictvím dalších prodejních kanálů (např. makléři, pošta).

Zánik pojistné smlouvy

Pokud nejsme spokojeni se svým životním pojištěním, máme právo smlouvu vypovědět. Možnosti jak přestat platit pojistné určené v pojistné smlouvě jsou následující: výpověď pojistné smlouvy, snížení pojistné částky, žádost o redukci pojistného.

Pokud se klient rozhodne pro vypovězení smlouvy, musí počítat s tím, že bude určitým způsobem platit nějaké sankce a ve většině případů ztratí z výše pojistného plnění. Při vypovězení rozlišujeme: výpověď do 2 měsíců od uzavření smlouvy a výpověď běžnou.

Vypovědět pojistnou smlouvu lze pouze písemnou žádostí. Pojištění, u něhož je sjednáno běžné pojistné a uplynuly 2 měsíce od uzavření pojistného smlouvy, je možné vypovědět vždy alespoň 6 týdnů před koncem pojistného období s 8 denní výpovědní lhůtou.

5.6 Pojistná částka

Pojistná částka je součástí pojistné smlouvy a určení její výše plně závisí na rozhodnutí pojištěného. Při stanovení pojistné částky je potřebné v první řadě zohlednit přímé závazky (tj. výši dluhů v podobě nesplacených úvěrů, hypotéky, leasingu, atd.). Dále je třeba brát v úvahu nepřímé závazky, tj. zajištění úhrady stálých rodinných výdajů spojených s provozem domácnosti, jejichž výše je dána početností rodiny. Protože tyto rodinné výdaje nelze okamžitě snížit, musí být v pojistné částce rovněž zahrnuty. V jaké výši se zohlední, bude také záležet na požadavcích pojištěného, zda chce, aby si rodina zachovala dosavadní životní standard a po jak dlouhou dobu, než se bude moct adaptovat na novou situaci. Určení těchto nepřímých závazků je při stanovení pojistné částky nejsložitějším úkolem.

Zájemce o pojištění může uzavírat další smlouvy o životním pojištění u stejné či jiné pojišťovny, a v případě pojistné události dostanou obmyšlené (oprávněné) osoby vyplacenou pojistnou částku ze všech pojistek.

Pokud pojištěný nastaví pojistnou částku příliš vysoko, může dojít k tzv. přepojištění (platil by zbytečně vyšší pojistné) a mohl by být dokonce podezřelý z pojistného podvodu. Pojišťovna si totiž může například ve svých interních pravidlech jako ochranný prvek

stanovit, že je-li sjednaná pojistná částka vyšší než určitý násobek ročního příjmu pojištěné osoby, je třeba tuto smlouvu více prověřit.

V opačném případě, pokud je pojistná částka stanovena příliš nízko, dochází k tzv. podpojištění. Jinými slovy v případě úmrtí pojištěného by peníze od pojišťovny nepostačily na úhradu všech závazků rodiny.

Od výše pojistné částky základního pojištění se rovněž odvozují limity maximálního plnění různých připojištění (například připojištění závažných onemocnění). Pokud je základní pojistná částka nízká, budou také nižší i pojistné částky jednotlivých zahrnutých připojištění.

5.7 Pojistné

Pojistné představuje úplatu za poskytovanou pojistnou ochranu. Určení výše pojistného vychází z velikosti rizika a z nákladů pojišťovny. V životním pojištění se uplatňuje jako:

- **jednorázové pojistné**, které představuje celkovou částku a pojistník ji uhradí na začátku pojistné doby,
- **běžné pojistné** se hradí v pravidelných intervalech a částkách (roční, pololetní, čtvrtletní, měsíční) a področní splátky pojistného jsou ve svém součtu obvykle vyšší než roční splátky.

5.8 Výše pojistného

Výše splátek pojistného se vypočítává každému klientovi individuálně podle: pohlaví, výše pojistné částky, věku pojištěného, jeho zdravotního stavu a délce pojistné doby. Základem je pojistné, od něhož se odvíjí pojistná částka, která by v případě úmrtí živitele rodiny měla

odpovídat minimálně dvěma ročním platům. Pojišťovna používá pro stanovení základního pojistného svůj sazebník pojistného. Rozhodující tři faktory jsou:

- riziko úmrtí (použití úmrtnostních tabulek),
- náklady spojené se správou pojištění,
- technická úroková míra (TÚM).

Pojišťovny přičítají k pojistnému náklady za správu pojištění. Do těchto nákladů patří náklady inkasa pojištění, počáteční náklady při uzavírání pojistných smluv (včetně provize zprostředkovatelům) a také administrativní náklady při průběhu pojištění. Vzhledem k velké konkurenci se pojišťovny snaží tyto náklady snižovat.

5.9 Úmrtnostní tabulky

Úmrtnostní tabulky jsou vypočítány na základě statistických údajů o úmrtnosti pojištěných za řadu let, nebo na základě úmrtnosti obyvatelstva. U nás jsou úmrtnostní tabulky vydávány každý rok Českým statistickým úřadem. Informují o úmrtnosti obyvatel v jednotlivých věkových kategoriích. Některé pojišťovny si upraví vhodněji úmrtnostní tabulky, protože objem pojištěných neodpovídá objemu obyvatel. Klienti, kteří uzavřou pojištění na dožití, v průměru umírají dříve než běžná skupina populace. A např. ti, kteří uzavřeli důchodové pojištění, žijí v průměru déle.

Pro stanovení rizika úmrtí se používají úmrtnostní tabulky, podle nichž se určí pravděpodobnost, s jakou pojištěný zemře během trvání pojištění, respektive se dožije určitého věku. Sestaveny jsou zvlášť pro muže a pro ženy, protože ženy se dožívají v průměru vyššího věku než muži, a proto výsledné pojistné je pro ženy nižší. Např. pojišťovna posune vhodným způsobem úmrtnostní tabulky tak, že pojistné pro ženu ve věku 45 let se určí jako pojistné pro muže ve věku 35 let. Na základě vzorců finanční matematiky a počtu pravděpodobnosti pojišťovna odhadne s velkou přesností velikost pojistného plnění v případě pojistné události.

5.10 Pojistná doba

Je doba, na kterou je sjednáno pojištění (je uvedena v pojistné smlouvě). Pojištění může být sjednáno na dobu určitou. Je tedy stanoven termín konce platnosti pojistné smlouvy, například dosažení 20 let věku pojištěné osoby, nebo je pevně stanovena délka platnosti pojistné smlouvy například na 15 let. Pojištění může být sjednáno i na dobu neurčitou.

5.11 Technická úroková míra

Je to jeden z faktorů, který ovlivňuje výši pojistného a současně představuje zaručené minimální zhodnocení prostředků vložených do životního pojištění.

Stanovení výše technické úrokové míry je velice obtížné z hlediska výpočtu pojistného. Čím vyšší by byla technická úroková míra, tím by bylo menší pojistné, ale to by se odrazilo na skutečně nízkých výnosech a nemusely by pokrývat předpokládaný nárůst rezerv. Při výplatě pojistného plnění by se mohla pojišťovna dostat do potíží. Naopak čím nižší by byla technická úroková míra, tím by bylo pro dosažení pojistné částky potřeba vyššího pojistného a to by se odrazilo na špatné konkurenceschopnosti pojišťoven.

Pojišťovna si velikost pojistné technické úrokové míry stanovuje sama tak, aby dosáhla požadovaného zhodnocení rezerv životního pojištění na finančním trhu. Je nutné podotknout, že horní limit výše technické úrokové míry je regulován na základě právní úpravy ze strany České republiky. V současnosti je maximální velikost technické úrokové míry 2,4 %. Hodnota je zvolena tak, aby pojišťovna byla dlouhodobě schopná dosahovat tohoto výnosu a o tento úrok byla schopna zhodnotit své pojistné rezervy.

Většina klientů si myslí, že zhodnocení se týká všech jejich vložených prostředků na životní pojištění, ale tak to není. Technická úroková míra je totiž zhodnocení pojistné

rezervy, jejíž výše je dána pojistně-technickými výpočty a která je rozhodně nižší než celková výše klientem zaplaceného pojistného.

Příklad: Jednorázové pojistné u kapitálového pojištění (pro případ smrti zaplacená výše pojistného, pro případ dožití vyplacená pojistná částka). Klient zaplatí pojistné 100 000,- Kč na dobu 5 let. Pojistná částka bude (podle údajů v tabulce) na konci doby pojištění 103 850 Kč při technické úrokové míře 2,4 %. Jak vypadá vývoj rezervy po dobu pěti let, ukazuje Tab. 17. Rok nula představuje časový okamžik, ve kterém byla uzavřena pojistná smlouva. Rezerva na počátku období je hodnota jednorázového pojistného snižena o počáteční náklady. V letech následujících je snížena o administrativní náklady a zhodnocena technickou úrokovou mírou 2,4 %. Je zřejmé, že vlivem nákladů je v prvních dvou letech rezerva nižší než pojistné.

Rezervu na počátku pojistné doby tedy tvoří 90 – 96 % zaplaceného pojistného, v závislosti na velikosti počátečních nákladů.

Tab. 17 Vývoj rezervy

	Pojistné	Počáteční náklady	Administrativní náklady (0,6%)	Rezerva po odečtení nákladů a zhodnocená o 2,4 %
0	100 000	5 000	-	95 000
1	-	-	600	96 768
2	-	-	600	98 476
3	-	-	600	100 225
4	-	-	600	102 016
5	-	-	600	103 850

zdroj: vlastní výpočty

Zájemce o pojištění by si měl zjistit u příslušné pojišťovny nejen výši technické úrokové míry, ale také její hospodářské výsledky, případně jaké podíly na výnosech pojišťovna připsala svým klientům v předešlých letech.

5.12 Odbytné

Pojistník má právo požádat o zrušení pojištění s výplatou tzv. odbytného. Pro nárok na odbytné je placení pojistného po minimální dobu stanovenou v pojistné smlouvě. V případě jednorázového pojistného je nárok na odbytné kdykoliv. Výše odbytného se vypočte podle pojistně-matematických metod k datu zániku pojištění.

Zaplacené pojistné se používá jak na vytváření rezervy, která je základem pro výplatu odbytného, tak i na krytí pojištěných rizik a na úhradu nákladů související s uzavřením pojistné smlouvy a správou pojištění.

Nejčastější kalkulace odbytného pojišťovnou je taková, kdy odbytné je tvořeno částkou rezerv pojistného, ze kterého jsou odpočítávány náklady správní režie a manipulační poplatky neboli storno srážka (určité % z rezervy). Část pojistného určená na pokrytí rizika úmrtí či jiných rizik není zahrnuta. Nevýhodou odbytného je také povinnost zdanit jej srážkovou daní ve výši 15%, (více o danění v kapitole 8). Tato konstrukce odbytného je nastavena tak, aby motivovala pojištěného neukončovat předčasně pojistnou smlouvu.

5.13 Bezpečnost systému

Státní dozor v pojišťovnictví vykonává Česká národní banka v zájmu ochrany pojistníků, pojištěných a oprávněných osob a v zájmu zachování finanční stability pojišťoven a zajišťoven. Součástí bezpečnosti systému v pojišťovnictví je dohled nad činností pojišťovny a zajišťovny a právnické či fyzické osoby, které na území České republiky provozují zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví, činnost samostatných likvidátorů pojistných událostí a další činnosti související s pojišťovací a zajišťovací činností. Též vykonává dohled nad činností pojišťovny ve skupině.

O této činnosti Česká národní banka vypracovává každoročně zprávu, která obsahuje zhodnocení vývoje na pojistném trhu, zejména přehled o pojišťovně a zajišťovně, jejich činností, dále nápravná a sankční opatření, legislativní změny v oblasti pojišťovnictví a celkové výsledky vývoje pojištění nabízených na pojistném trhu. Kontrolní činnost České národní banky vůči příslušným osobám je vymezena v zákoně o pojišťovnictví.

K výkonu dohledu potřebuje Česká národní banka řadu dokladů, výkazů a informací, které jí musí na základě zákona pojišťovna dodávat. Pojišťovně nebo zajišťovně, která znemožní nebo závažně ztíží výkon dohledu zejména tím, že neposkytne potřebnou součinnost, může uložit pořádkovou pokutu. Při zjištění nedostatků v hospodaření pojišťovny má možnost nařídit pojišťovně předložit ke schválení ozdravný plán. Česká národní banka může například zavést nucenou správu, pozastavit oprávnění k uzavírání smluv a rozšiřování závazků, nařídit převod pojistného kmene apod.

V rozsahu své působnosti v pojišťovnictví spolupracuje Česká národní banka s mezinárodními organizacemi, s příslušnými orgány dohledu jiných států, s ústředními správními orgány a organizacemi působícími v oblasti pojišťovnictví.

6 Klasifikace životního pojištění

Základní rozdělení životního pojištění je na pojištění riziková a rezervotvorná. U rizikového pojištění není jisté, že dojde k pojistné události a tím není jistá ani případná výplata pojistného plnění. Nevytvářejí tak rezervu pro každé jednotlivé pojištění. Rezervotvorná pojištění jsou taková pojištění, kdy pojišťovna musí počítat s výplatou

pojistného plnění vždy, a proto musí být vytvářena pojistná rezerva na pojistná plnění pro každé jednotlivé pojištění.

Na základně kombinací dvou rizik – úmrtí a dožití – životní pojišťovny vytvářejí a nabízejí celou řadu pojistných produktů se specifickými vlastnostmi.

Základní podoby životního pojištění

- *pojištění pro případ dožití*
- *pojištění pro případ smrti*
- *pojištění pro případ smrti nebo dožití, tzv. smíšené životní pojištění*

Struktura životního pojištění

V základní struktuře životního pojištění v roce 2008 tvořil opět největší podíl ve výši 39,4 % pojištění pro případ dožití a pro případ smrti nebo dožití.

Tab. 18 Podíl předepsaného pojistného (v %) – životní pojištění

	2004	2005	2006	2007	2008
Pojištění pro případ dožití a pro případ smrti nebo dožití	60,2	57,5	50,9	43,6	39,4
Pojištění pro případ smrti	1,4	1,7	2,1	2,3	2,8
Pojištění spojené s investičním fondem	13,7	16,8	24	34	37,9
Důchodové pojištění	7,3	6,2	5,9	4,8	4,3
Doplňková pojištění	10,8	11,4	11,4	10,5	10,8

zdroj: www.cap.cz

6.1 Pojištění pro případ dožití

Pokud se pojištěný dožije dne uvedeného v pojistné smlouvě, náleží mu pojistné plnění ve výši sjednané pojistné částky. Tato podoba pojištění má hodně společného se spořením. V průběhu doby pojištění se akumulují prostředky pro budoucí spotřebu. Uplatnění pojištění pro případ dožití jako spořicí nástroj není obvyklé. Typické je využití u *důchodového pojištění* (jde o pojištění na dožití se sjednaného věku s postupnou výplacnou pojistné částky v podobě důchodu od okamžiku dosaženého věku pojištěného) a u *věnového pojištění* (pojistné plnění je vyplaceno pojištěnému, nejčastěji dítěti, při dožití se sjednaného věku, bývá doplňováno o krytí rizika smrti rodiče či rodičů).

6.2 Pojištění pro případ smrti

Dojde-li k úmrtí, je vyplacena pojistná částka osobě, která je určená pojistníkem v pojistné smlouvě, tedy obmyšlenému. Tato podoba pojištění kryje pouze riziko smrti. Klienti si pojištění pro případ smrti sjednávají za účelem zabezpečení rodinných příslušníků pro případ úhrady závazků pojištěného. Můžeme se setkat s dvěma typy pojištění pro případ smrti, jenž se dělí podle způsobu sjednané pojistné doby.

Dočasné pojištění pro případ smrti

Pojistné plnění bude vyplaceno jedině tehdy, když dojde k pojistné události během pojistné doby. Pokud se tak nestane, tak po skončení pojistné doby nemá pojištěný nárok na výplatu pojistného plnění. Jedná se o pojištění rizikové a nevytváří se žádná rezerva pojistného. Jak z názvu vyplývá, je to pojištění na určitou dobu, např. na 7 až 30 let nebo do určitého věku pojištěného. Dočasné pojištění pro případ smrti se často sjednává ke krytí závazků z úvěrů či půjček. V případě smrti pojištěného by se závazky vůči věřitelům uhradily sjednanou pojistnou částkou.

Trvalé pojištění pro případ smrti

U tohoto typu pojištění se jedná o doživotní pojištění, kdy k výplatě sjednané pojistné částky určitě dojde, jenom není známo kdy, a proto se vytváří pojistná rezerva. Pojistné se platí po určitou dobu, např. 8 až 20 let nebo do určitého věku, např. do 60 let. Po skončení doby placení pojistného zůstává zaplacené pojistné u pojišťovny do té doby, než dojde k úmrtí pojištěného. Pojistná částka je vyplacena oprávněné osobě – obmyšlenému. V praxi se setkáme i s možností výplaty pojistné částky při dožití 85 let pojištěného.

6.3 Smíšené životní pojištění

Smíšené životní pojištění znamená pojištění pro případ smrti nebo dožití. Pojistná částka bude vyplacena ve sjednaný den v případě, že se pojištěný dožije tohoto dne nebo v případě, že se tohoto dne nedožije. Pojistné plnění v případě smrti pojištěného získá obmyšlená osoba uvedená pojistníkem v pojistné smlouvě. Smíšené životní pojištění je také uváděno jako kapitálové životní pojištění. Pojišťovny k tomuto produktu obvykle nabízejí podíl na zisku (na případných přebytcích či výnosech).

Podoby smíšeného pojištění jsou: tzv. flexibilní (univerzální) pojištění a životní pojištění spojené s investováním – investiční životní pojištění. Podrobněji se budeme těmto druhům životního pojištění věnovat v následujícím textu.

7 Pojistné produkty životního pojištění

V současnosti se objevuje celá řada pojištěk, které umožňují různou pojistnou ochranu. Životní pojistky by měly být konstruovány tak, aby odpovídaly a hlavně vyhověly individuálním požadavkům klienta. V první řadě, tedy záleží na účelu, za kterým chce klient produkt uzavřít.

Zájemce o pojištění si může zvolit od rizikových pojištěk, které slouží výlučně ke krytí rizik a veškeré zaplacené pojistné jde právě na rizikovou složku přes kapitálové pojistky garantující výplatu určité částky nebo důchodu buď po skončení pojistné doby, nebo vyplacení částky oprávněným osobám v případě úmrtí pojištěného. Pokud chce hlavně zhodnotit své vložené prostředky, je pro něho ideální investiční životní pojištění, které mu umožní peníze investovat podle vlastního uvážení.

Jednotlivé druhy životního pojištění mají své obecné vlastnosti, které je od sebe navzájem odlišují. Zaměřuji se na pět nejčastěji využívaných forem životního pojištění.

Tab. 19 Vlastnosti životního pojištění

Vlastnosti	Druh životního pojištění				
	Důchodové	Rizikové	Investiční	Kapitálové	Flexibilní
Krytí rizika (smrti)	N	A	A	A	A
Tvorba kapitálové hodnoty	A	N	A	A	A
Aktivní ovlivňování výnosu	N	N	A	N	N
Garance zhodnocení	A	N	N	A	A
Flexibilita	N	N	A	N	A
Daňová uznatelnost	A	N	A	A	A

zdroj: vlastní

7.1 Rizikové životní pojištění

Pojištěný platí výlučně za to, že je pojištěn pro případ smrti. Neobsahuje žádnou spořicí složku. Kryje pouze pojištěná rizika, nekryje riziko dožití. Všechno zaplacené pojistné je

spotřebováno na krytí pojistné ochrany a poplatky pojišťovny. Všechno jde tedy pojišťovně. V případě, že se pojištěný dožije konce doby pojištění, nebo ukončí smlouvu, nebude mu vyplaceno žádné plnění. K výplatě sjednané pojistné částky dojde pouze tehdy, že dojde k úmrtí klienta nebo v případě sjednaného připojištění je pojistné plnění vyplaceno na základě sjednaných podmínek. Tento produkt je vhodný, pro takové osoby, které chtějí zabezpečit své blízké pro případ smrti nebo chtějí vinkulovat ve prospěch jiného subjektu (třeba banky), například k zajištění hypotéky či jiných úvěrových produktů.

Vložené prostředky do pojištění nesplňují podmínky pro daňovou uznatelnost. Daňové úlevy se totiž vztahují pouze na produkty se spořicí složkou životního pojištění.

Výhody a nevýhody rizikového životního pojištění:

- + garance pojistné částky v případě úmrtí pojištěného,
- + možnost rozšíření pojistné ochrany formou různých připojištění,
- + lze sjednat pevnou nebo klesající pojistnou částku,
- + lze sjednat pojištění již na 1 rok,
- neobsahuje spořicí složku.

7.2 Kapitálové životní pojištění

Kapitálové životní pojištění lze použít jak k zajištění pozůstalých tak, k naspoření peněžních prostředků. Zahrnuje pojištění pro případ smrti nebo dožití. Pojistná částka může být pro oba případy stejná nebo si klient může zvolit zvlášť pojistnou částku pro případ smrti a zvlášť pro případ dožití.

Ze zaplaceného pojistného se odečtou náklady na krytí pojistné ochrany a poplatky pojišťovně. Zbylá část pojistného je určena k tvorbě rezervy pojištění. Navíc garantuje zhodnocení finančních prostředků na tzv. kapitálovou hodnotu. Vložené prostředky do kapitálového životního pojištění jsou úročeny zhruba 2,0 – 2,4 % p. a., a to dnes předčí běžné úroky u spořicíh účtů či termínovaných vkladů. Pro maximalizaci zhodnocení se doporučuje doba trvání pojištění od 10 let výše.

Pokud klient zemře, je pojišťovna povinna vyplatit obmyšlené osobě jak kapitálovou hodnotu pojištění, tak pojistnou částku pro případ smrti. V případě, že se klient dožije konce pojištění, bude mu vyplacena pouze kapitálová hodnota pojištění.

Přesto, že má kapitálové životní pojištění svou největší slávu už za sebou, má stále své pevné místo na trhu pojistných produktů a nemělo by být opomíjeno.

Výhody a nevýhody kapitálového životního pojištění:

- + garance pojistné částky pro případ úmrtí nebo dožití,
- + garance minimálního zhodnocení finančních prostředků,
- + lze sjednat různé formy připojištění k rozšíření pojistné ochrany,
- + daňové odpočty, které umožňují odečíst ze základu daně až 12 tis. Kč,
- nelze libovolně měnit nastavení pojištění,
- nelze aktivně ovlivňovat tvorbu kapitálové hodnoty pojištění.

7.3 Investiční životní pojištění

Zahrnuje v sobě kombinaci pojistné ochrany a možnost dosáhnout zajímavého zhodnocení. Část zaplaceného pojistného je dáno na krytí pojistné ochrany a poplatky pojišťovně (v případě sjednané rizikové složky) a zbytek prostředků se investuje, tj. jsou z nich nakoupeny podílové jednotky, které pojišťovna vede na individuálním účtu klienta. Tento poměr je možné měnit v závislosti na volbě výše pojistné částky a výše pojistného. V případě smrti pojištěného je dle individuálních podmínek pojišťoven vyplacena pojistná částka nebo aktuální hodnota na účtu, popřípadě obojí.

Investiční životní pojištění přináší zpravidla vyšší zhodnocení peněžních prostředků, než kapitálové životní pojištění a nebývá garantováno. Veškeré riziko z investování totiž nechává pojišťovna na klientovi, který si sám volí investiční strategii. To u kapitálového pojištění není možné. Zhodnocení tedy záleží jen na klientovi, na jeho volbě investičního fondu a na tom, jakého zhodnocení dosáhne. Svůj výběr může klient kdykoliv změnit. Pro dosažení maximálního zhodnocení je doporučená doba trvání pojištění 10 a více let.

Investiční pojištění je vhodné pro ty, kteří chtějí aktivně ovlivňovat spořicí složku pojištění různou volbou investiční strategie a dlouhodobě zhodnocovat finanční prostředky.

Výhody a nevýhody investičního životního pojištění:

- + možnost měnit nastavení pojištění a rozsah pojistné ochrany,
- + lze sjednat různé formy připojištění,
- + měnit investiční strategii,
- + možnost vkládat a čerpat finanční prostředky v průběhu trvání pojištění,
- + daňové úlevy,
- + vyšší výnosnost než u kapitálového životního pojištění,

- není zde garantovaná výše zhodnocení,
- není zde garantovaná pojistná částka při dožití.

7.4 Důchodové pojištění

Představuje pojištění na dožití se sjednaného věku. Po dosažení určeného věku bude oprávněné osobě vyplácena naspořená částka, a to buď ve formě pravidelného důchodu, nebo v podobě jednorázové vyplacení naspořené částky. Hlavním smyslem této formy je zvýšení životního standardu seniorů. Klient může využít řady připojištění, které tak může kryt riziko úmrtí nebo invalidity. Potom se důchodové pojištění stává produktem, který kryje riziko jak dožití, tak úmrtí.

Pojišťovny umožňují vyhovět požadavkům klientů, a to v podobě volby parametrů, které jim budou vyhovovat. Délka trvání pojištění a výše pojistné částky tedy záleží na přání klienta. Konec pojištění se zpravidla stanovuje v rozmezí 50 – 70 let věku.

Protiinflační program zaručuje ochranu nastřádaných peněz, takže uložené finanční prostředky neztrácejí na hodnotě. V některých případech pojišťovna zaručí, že pokud jsou příznivé hospodářské výsledky, zvýší spořicí částky pojistného o tzv. technickou úrokovou míru.

Výhody a nevýhody důchodového životního pojištění:

- + garance výplaty sjednané pojistné částky,
- + rozšíření rozsahu pojistné ochrany o doplňková pojištění,
- + záruka minimálního zhodnocení finančních prostředků,
- + daňové úlevy v podobě zaplaceného pojistného,

- není možnost libovolně měnit nastavení pojistného,
- nelze ovlivnit tvorbu kapitálové hodnoty pojištění.

7.5 Flexibilní/Univerzální životní pojištění

Představuje moderní vývoj v životním pojištění pro případ smrti nebo dožití. Zahrnuje tvorbu kapitálové hodnoty pojištění s minimálním garantovaným zhodnocením. Je zde možnost kdykoliv změnit poměr finančních prostředků mezi pojistnou ochranu a zhodnocení finančních prostředků v závislosti na volbě výše pojistné částky a výši pojistného. Tento druh pojištění obsahuje dvě základní složky:

- rizikovou, která je složena z části nepravidelného pojistného,
- spořicí, která představuje to, co zbude po připsání na rizikovou složku.

Pojistník může v průběhu platnosti smlouvy měnit výši pojistného, pozastavit platbu pojistného, zaplatit jednorázově dodatečné pojistné, platit nepravidelně pojistné a také si může vypůjčit ze spořivé složky. Protože pojištěný nakládá s objemem svých úspor podle svých představ, měl by dávat pozor na to, aby nevyčerpal zcela své prostředky. Ze zaplaceného pojistného se odečtou náklady na krytí pojistné ochrany a poplatky, které se nezhodnocují. Zbytek pojistného je použito na tvorbu kapitálové hodnoty pojištění a je zhodnocena. Doporučená doba trvání pojištění je 10 a více let, aby se dosáhlo maximalizace zhodnocení.

V případě smrti klienta je vyplacena sjednaná pojistná částka nebo aktuální kapitálová hodnota pojištění, případně obojí. V případě dožití je vyplacena aktuální kapitálová hodnota pojištění. Případně je vyplaceno pojistné plnění na základně sjednaných podmínek ohledně připojištění.

Výhody a nevýhody flexibilního/univerzálního životního pojištění

- + vkládat a čerpat finanční prostředky i během trvání pojištění,
- + kdykoliv měnit nastavení pojištění a rozsah pojistné ochrany,
- + daňová uznatelnost zaplaceného pojistného,
- + rozšíření rozsahu pojistné ochrany formou různého připojištění,
- + garance minimálního zhodnocení finančních prostředků,
- + garance pojistné částky v případě smrti,
- není garantována výše vyplácené částky při dožití.

8 Daňová ustanovení životního pojištění v zákoně o dani z příjmů

(účinných od 1. ledna 2008 po novele zákona o dani z příjmu uskutečněné zákonem č. 261/2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů)

Podle zákona o dani z příjmu si poplatník může odečíst zaplacené pojistné na životní pojištění. Maximální odečitatelná částka činí jak pro zaměstnance, tak i pro osoby samostatně výdělečně činné 12 000 Kč ročně (bez ohledu na počet smluv). Pro uplatnění daňového odpočtu se musí jednat pouze o životní pojištění: pro případ smrti a dožití, pro případ dožití, a důchodové pojištění. Tato pojištění musí být sjednána na minimální pojistnou dobu 60 kalendářních měsíců (5 let) od uzavření smlouvy a současně musí být ve smlouvě uvedeno, že výplata pojistného plnění se uskuteční, pokud pojištěný dosáhne věku 60 let, (§ 15, odst. 6, viz příloha B4).

Zákon dále stanoví, že pro odečet zaplaceného pojistného musí pojistné smlouvy splňovat ještě i další podmínku, kterou je minimální pojistná částka. U pojistné smlouvy (PS) s pevně sjednanou pojistnou částkou (PČ) pro případ dožití lze daňové úlevy využít za těchto předpokladů:

- PS s pojistnou dobou 5 až 15 let má sjednanou PČ alespoň ve výši 40 000 Kč,
- PS s pojistnou dobou nad 15 let má sjednanou PČ alespoň ve výši 70 000 Kč.

U důchodového pojištění se za sjednanou pojistnou částku považuje odpovídající jednorázové plnění při dožití.

Povinnost minimálních pojistných částek se nevztahuje na ty daňově uznatelné typy pojištění, u kterých není garantována pojistná částka při dožití. A tak veškerá investiční či flexibilní životní pojištění jsou daňově uznatelná bez povinnosti sjednání minimální pojistné částky. Z daní nelze odečíst částku, která připadá na připojištění. Totéž platí i pro úrazové pojištění, pojištění závažných onemocnění, či pojištění zproštění od placení, i když jsou často součástí pojistné smlouvy na životní pojištění.

8.1 Daňové úlevy pro fyzické osoby

Pojistné v maximální výši 12 000 Kč si může pojistník odečíst od základu daně, i v případě, že má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami. Pokud si platí i příspěvky na penzijní připojištění, může je uplatnit spolu s pojistným, ale do stanoveného limitu 12 000 Kč.

Vždy na začátku roku pojišťovna zašle poplatníkovi potvrzení o výši zaplaceného pojistného za předchozí rok, které podává spolu s daňovým přiznáním finančnímu úřadu, (§ 38l, viz příloha B4). Jestliže potvrzení přikládá poprvé, musí také dodat kopii pojistné smlouvy nebo pojistky. Podává-li přiznání prostřednictvím mzdové účtárny, doloží pouze potvrzení o výši zaplaceného pojistného.

Co se týče mimořádné splátky pojistného, lze ji zahrnout do součtu zaplaceného pojistného, pokud si poplatník zvolil při sjednání pojištění, že mimořádné pojistné je daňově uznatelné. V případě placení formou jednorázového zaplaceného pojistného se poměrně rozpočítá na jednotlivá zdaňovací období podle délky trvání pojištění s přesností na dny, (§ 38h, § 38k, viz příloha B4).

Novela zákona o daních z příjmů, platná od 1. 1. 2008 mění výši daňové úspory. Byla schválena rovná 15% daň, tedy každá tisícikoruna ušetří klientovi 150,- Kč. Ročně může díky placenému pojistnému na životní pojištění ušetřit až 1 800,- Kč. V letech před rokem 2008 byla úspora na daních odvozena od výše ročního příjmu poplatníka. Záleželo tedy na tom, do jakého daňového pásma poplatník spadl.

Tab. 20 Roční úspora na dani v závislosti na výši měsíčního pojistného

Měsíční pojistné Kč	Roční odpočet od základu daně Kč	Roční úspora na dani (rovná daň 15 %) Kč
100,-	1 200,-	180,-
200,-	2 400,-	360,-
300,-	3 600,-	540,-
400,-	4 800,-	720,-
500,-	6 000,-	900,-
600,-	7 200,-	1 080,-
700,-	8 400,-	1 260,-
800,-	9 600,-	1 440,-
900,-	10 800,-	1 620,-
1 000,-	12 000,-	1 800,-
nad 1 000,-	12 000,-	1 800,-

zdroj: vlastní výpočty

8.2 Daňové úlevy pro zaměstnance

Pro zaměstnance je příspěvek od zaměstnavatele do výše 24 000 Kč na životní pojištění (a penzijní připojištění) osvobozen od daně z příjmu fyzické osoby a zároveň od odvodu sociálního a zdravotního pojištění.(§ 6, odst. 9 písm. p, viz příloha B5)V případě vyššího příspěvku vzniká povinnost na straně zaměstnance odvést daň z příjmu, stejně tak jako uhradit sociální a zdravotní pojištění z částky nad tento limit.

8.3 Daňové úlevy z pohledu zaměstnavatele

Zaměstnavatelé mohou přispívat svému zaměstnanci na životní pojištění v jakékoliv výši, kterou mohou uplatnit jako daňově uznatelné náklady v neomezené výši (podle § 24 odst.

2. písm. j) bod 5, viz příloha B6). Pro zaměstnavatele je příspěvek na pojistné na životní pojištění do výše 24 000 Kč ročně na jednoho zaměstnance osvobozen od odvodu na sociální a zdravotní pojištění. Pro možnost uplatnění příspěvku na pojistné do daňových nákladů musí zaměstnavatel doložit smluvní nárok zaměstnance, který plyne z kolektivní smlouvy, vnitřního předpisu zaměstnavatele, pracovní nebo jiné smlouvy, pokud zákon nestanoví jinak. (podle § 24 odst. 2. písm. j) bod 5, viz příloha B6).

8.4 Zdanění pojistného plnění a odbytného

Zdanění pojistného plnění (výplaty) při splnění podmínek daňového zvýhodnění

Základem daně je plnění ze soukromého životního pojištění po snížení o zaplacené pojistné. Rozdíl, který je podle § 8 odst. 1 písm. f) zákona o dani z příjmů) považován za příjem z kapitálového majetku, je zdaněn sazbou 15 %, která je srážkovou daní a je určena dle § 36 odst. 2, písm. n), (viz příloha B7). U plnění ve formě dohodnutého důchodu je základ daně plnění pojistného snížené o zaplacené pojistné rovnoměrně rozdělené na období pobírání důchodu. Pokud není stanoveno období pro pobírání důchodu, určí se jako střední délka života účastníka podle úmrtnostních tabulek Českého statistického úřadu v době, kdy důchod začne poprvé pobírat.

Výplata odbytného

V případě předčasného ukončení pojištění se vyplácí tzv. odbytné, které představuje výši pojistného a případné podíly na výnosech. Pokud poplatník uplatňoval/neuplatňoval daňové úlevy na soukromé životní pojištění a ukončil pojistnou smlouvu v kratší době, než bylo sjednáno, tak podle zákona o dani z příjmů musí do základu daně zahrnout, jak případnou výši výnosů, tak i pojistné hrazené zaměstnavatelem za zaměstnance obdržené

po 1. lednu 2001. Srážková daň při zániku pojistné smlouvy ve formě odbytného je 15 % podle § 36 odst. 2 písm. s), (viz příloha B7).

9 Podpora kapitálového životního pojištění

V České republice jsou dva způsoby podpory kapitálového životního pojištění. Jedním je odložená splatnost daně z příjmů fyzických osob a další je v podobě možnosti odpočtu části zaplaceného pojistného ze základu daně z příjmů.

9.1 Odložená splatnost daně z příjmu

Zhodnocení kapitálových rezerv podléhá dani z příjmu, ale její splatnost je odložená. Daň tedy bude stržena až v okamžiku čerpání naspořených prostředků. Díky odložené splatnosti daně se dosáhne při stejné úrokové míře vyššího efektivního úroku a tím i vyššího zhodnocení vložených prostředků. Když to porovnáme s termínovanými vklady, které jsou zdaněny vždy na konci roku, je to v případě kapitálového životního pojištění určitě výhodnější. U termínovaného vkladu to je tak, že se zhodnocuje pouze vklad a zhodnocení, ze kterého byla stržena daň.

Tab. 16 Zhodnocení peněžních částek

Produkt	Termínovaný vklad	Kapitálové životní pojištění
Jednorázový vklad	250 000,-	250 000,- ¹⁾
Zhodnocení 10 % p.a. v 1. roce	25 000,-	25 000,-
Daň 15 % ze zhodnocení	3 750,-	3 750,-
Základ pro zhodnocení v 2.	271 250,-	275 000,- ²⁾
Zhodnocení 10 % p.a. v 2. roce	27 125,-	27 500,-

1) vklad je proveden formou přímého vkladu na kapitálovou rezervu pojištění

2) splatnost daně je odložena až do okamžiku, kdy bude zhodnocení čerpáno

zdroj: vlastní výpočty

Výhoda odložené splatnosti daně je zřejmá. Klient, který spoří formou kapitálového životního pojištění, dosáhne vyššího zhodnocení vložených prostředků, než klient, který spoří formou termínovaného vkladu.

9.2 Odpočet části zaplaceného pojistného

Záleží na rozhodnutí pojištěného, jestli uplatní či neuplatní odpočet zaplaceného pojistného ze základu daně. Jestliže se poplatník daně rozhodne pro uplatnění odpočtu, je nutné, aby si uvědomil, že možnost odpočtu zaplaceného pojistného je podmíněna dvěma podmínkami: výplata nejdříve po uplynutí 60 měsíců od uzavření pojistné smlouvy a zároveň dožití se 60 let věku při výplatě. Kdyby klient vypověděl smlouvu předčasně, bude muset státu veškeré úlevy na daních zpětně vrátit. Tato skutečnost určitě ovlivní rozhodování o čerpání naspořených prostředků na životním pojištění u dvou skupin pojištěných.

První skupina

První skupinu tvoří klienti pojišťoven s věkem zhruba do 30 let při uzavření pojistné smlouvy. Dnešní moderní pojistné produkty jsou obvykle koncipovány jako celoživotní, často do 70 let věku pojištěného. Také umožňují nějakou formou čerpat naspořené prostředky před uplynutím konce pojistné doby. Lze totiž předpokládat, že klient, který uzavře ve svých 20 letech pojištění, bude nucen z nějakého důvodu čerpat z naspořených prostředků. Například bude ve svých 45 letech svému potomkovi hradit alespoň část nákladů spojených se studiem na vysoké škole. Jestliže uplatňoval odpočet pojistného a porušil stanovené podmínky, musí daň dodatečně odvést.

Druhá skupina

Do této skupiny spadají ti klienti, kteří uzavřeli kapitálové životní pojištění a využívali především jeho primární funkci, tedy jako formu „termínovaného vkladu“. A to tím způsobem, že své volné prostředky vkládali přímo do kapitálové hodnoty pojištění a později si je už zhodnocené úrokem v případě potřeby vybírali. Tito pojištěnci mají na výběr ze dvou možností. Buď se vzdají možnosti odpočtu zaplaceného běžného pojistného, nebo si sjednají nové životní pojištění s relativně nízkou pojistnou částkou a volné prostředky budou ukládat na nově vzniklou pojistnou smlouvu. V této možnosti je nutné počítat s poplatky, které se vážou na uzavření smlouvy.

Z výše uvedeného vyplývá, že šlo našim zákonodárcům při stanovení podmínek pro zvýhodnění životních pojistek spíše o jakousi malou důchodovou reformu, než o rozvoj pojišťovnictví. Pokud totiž mladší, potenciální klienti pojišťoven si plně uvědomí, že podmínky jsou jednoznačně výhodné hlavně pro klienty ve věku 40 až 55 let, nejsou a ani nebudou motivováni pro spoření tímto způsobem. Vlastně jim zbude pouze původní zvýhodnění – odložená splatnost daně. Vždyť investice do kapitálových trhů obvykle vynášejí více a při splnění určitých podmínek jsou osvobozeny od daně z příjmů úplně.

10 Životní pojišťovny

Životní pojišťovny jsou finanční instituce, které nabízejí a provozují pojistné produkty a přebírají rizika nahodilých událostí. Podnikají jako akciové společnosti, které získaly oprávnění vykonávat pojišťovací činnost od České národní banky.

10.1 Právní úprava pojišťovnictví

V České republice se pojišťovnictví řídí několika právními předpisy spolu s předpisy obecnějšího charakteru, jako jsou například obchodní zákoník a daňové zákony. Podmínky podnikání v pojišťovnictví a dohled nad provozováním pojišťovací činnosti upravuje zákon č. 363/1999 Sb. o pojišťovnictví (od 1. 1. 2010 nabývá účinnost zákon č. 277/2009 Sb. o pojišťovnictví). Pokud jde o životní pojištění, zákon obsahuje přílohu, kde jsou vymezena odvětví životních pojištění, k jejichž provozování musí pojišťovna získat povolení. Výše základního kapitálu životní pojišťovny při provozování jednoho nebo více pojistných odvětví životního pojištění je nejméně 90 milionů Kč. Pojišťovna musí povinně vytvářet technické rezervy. Zákon určuje možné způsoby investování a vymezuje skladbu finančního umístění, tj. do jakých instrumentů může investovat.

Po celou dobu své činnosti musí pojišťovna udržovat disponibilní míru solventnosti (upravená výše vlastních zdrojů pojišťovny) v takovém rozsahu, aby byla schopna uhradit své závazky vyplývající z uzavřených pojistných smluv. Zákon upravuje účetnictví a účetní závěrku pojišťovny ověřuje auditor. Důležitou osobou v pojišťovnictví je odpovědný pojistný matematik, který ze zákona musí potvrdit správnost výpočtu sazeb pojistného, výše technických rezerv, výpočtu minimální míry solventnosti apod.

Pojišťovny se mohou o riziko podělit s dalšími pojišťovnami, tzv. soupojištění. Mohou také vytvořit sdružení pojišťoven formou poolu. Další možností je přesunout část rizika

zajišťovně, což je pojišťovna pro pojišťovny. U životního pojištění je zajištění v podobě pojištění s velmi vysokými pojistnými částkami.

Směrnice Evropské unie v oblasti pojišťovnictví zahrnuje základní směrnice pro životní a neživotní pojištění, ale i směrnice zabývající se specifickými typy pojištění (soupojištění, pojištění motorových vozidel, pojištění úvěru a záruky, aj.) Legislativní činnost Evropské unie v oblasti pojišťovnictví se neustále upravuje a mění.

10.2 Založení životní pojišťovny

Založení životní pojišťovny a udělení povolení k pojišťovací činnosti v odvětví životního pojištění je stanoveno danými podmínkami:

- 1) založení subjektu jako akciová společnost nebo družstvo,
- 2) podání žádosti o povolení k pojišťovací činnosti:
 - název a sídlo společnosti,
 - obchodní plán (metody výpočtu pojistného, pojistné odvětví,...),
 - výši základního kapitálu,
 - jména členů statutárních orgánů,
 - jméno odpovědného pojistného matematika,
- 3) minimální výši základního kapitálu (90 mil. Kč).

10.3 Vývoj pojišťoven na českém trhu

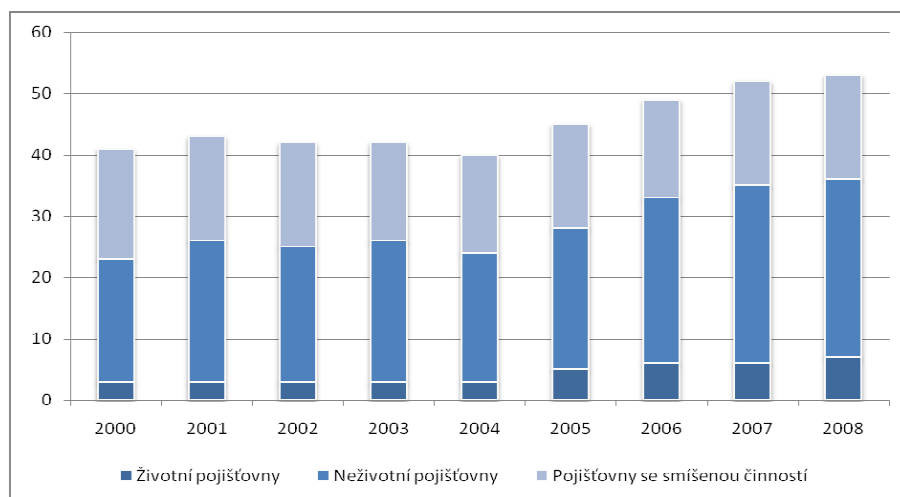
V roce 2008 celkový počet pojišťoven působících na českém pojistném trhu dosáhl počtu 53 společností. Působilo tak u nás 35 tuzemských pojišťoven a 18 poboček. Většinou jde o

pobočky pojišťoven ze zemí EU, jedna je ze Švýcarska. Podle druhu činnosti bylo ke konci roku 7 životních pojišťoven, 29 neživotních a 17 pojišťoven se smíšenou činností. Pojišťovny se smíšenou činností mohou provozovat i zajištění a v podstatě pojišťují všechny druhy rizika. Přehled vývoje počtu pojišťoven podle zaměření je uveden v Tab. 21 a v následujícím Obr. 10. V průběhu roku byla vydána licence pro první zajišťovnu na českém trhu, kterou se stala VIG RE zajišťovna, a. s., ze skupiny Vienna Insurance Group (VIG).

Tab. 22 Pojišťovny podle zaměření

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Životní pojišťovny	3	3	3	3	3	3	6	6	7
Neživotní pojišťovny	20	23	22	23	21	23	27	29	29
Pojišťovny se smíšenou činností	18	17	17	16	16	17	16	17	17
POČET POJIŠŤOVEN	41	43	42	42	40	45	49	52	53

zdroj: www.cap.cz

Obr. 11 Pojišťovny podle zaměření, zdroj: vlastní výpočty

10.4 Co je třeba si uvědomit při výběru vhodné životní pojišťovny

Před výběrem životní pojišťovny by klient měl vědět, jaký pojistný produkt splní jeho přání a očekávání. Musí si uvědomit, co je pro něho důležité. Jestli je to zajištění klidného života v důchodu, ochrana rodiny v případě neočekávané události, spoření na stáří nebo zhodnocení úspor či zajištění bankovního úvěru atd.

Pokud se chce zájemce o pojištění seznámit s podrobnostmi určitého pojistného produktu, může zajít přímo do pojišťovny, kde se setká s pracovníkem pojišťovny, nebo se může setkat s pojišťovacím agentem či makléřem. Nevýhodou je, že mu budou nabídnuty vlastní produkty. Dobré je obrátit se na nezávislého finančního poradce, od kterého získáte informace o celém trhu a zároveň vám pomůže najít optimální řešení při výběru pojistného produktu a pojišťovny. Určitě by se zájemce o pojištění měl seznámit s pojistnými podmínkami a nechat si vysvětlit případné nejasnosti.

Zájemce o pojistný produkt by měl zvážit výši pojistné částky tak, aby odpovídala jeho potřebám. Může se podílet na zisku pojišťovny nebo na případných přebytcích. Ve smlouvě s pojišťovnou si klient domluví formu pojistného plnění a způsob placení pojistného. Při ročním placení získá klient úsporu a při bezhotovostním placení třeba i slevu. Zájemce o pojistný produkt by měl věnovat pozornost problematice odbytného a o dalších možnostech výpovědi pojištění.

Pokud je potenciální klient pevně rozhodnut o určitém pojistném produktu, musí zvolit životní pojišťovnu, se kterou uzavře pojistnou smlouvu. Před konečným rozhodnutím je dobré zjistit určité informace. Je vhodné vybírat alespoň mezi dvěma pojišťovnami, zvláště jestli zájemce uvažuje o pojištění na delší dobu s vyšší pojistnou částkou. Základní hlediska, na která je dobré se zaměřit při výběru životní pojišťovny:

- jaké pojistné produkty pojišťovna nabízí,

- možnost připojištění k životnímu pojištění,
- pojistné podmínky, výši pojistné částky,
- jaké postavení pojišťovna zaujímá na našem trhu,
- hospodářské výsledky pojišťovny,
- reference od známých, kteří mají s určitou pojišťovnou zkušenosti,
- pobočka pojišťovny v místě bydliště zájemce aj.

Po definitivním rozhodnutí o typu pojištění a výběru životné pojišťovny následuje uzavření pojistné smlouvy. Návrh na uzavření pojistné smlouvy musí mít písemnou formu, pokud jde o pojištění na více jak jeden rok. Klient dostane od pojišťovny tzv. pojistku, tj. potvrzení o uzavření pojištění, návrh na uzavření pojistné smlouvy a pojistné podmínky.

10.5 Investiční fondy

Investiční životní pojištění je odlišné od jiných druhů životního pojištění tím, že výše pojistného plnění závisí na výnosech z investování rezerv pojistného placeného klientem, který zodpovídá za možné investiční riziko plynoucí z investování naspořených prostředků prostřednictvím otevřeného podílového fondu. Výsledkem může být jak výnos, tak ztráta uskutečněná na kapitálovém, peněžním či jiném trhu.

Životní pojišťovny vytvářejí speciální fondy, do kterých vkládají peněžní prostředky investičního pojištění. Jsou to tzv. investiční fondy a mezi ně patří např.:

- akciový fond (akcie podniků),

- fond dluhopisů (státní, bankovní či podnikové),
- fond peněžního trhu (krátkodobé cenné papíry),
- fond státních cenných papírů,
- fond cizích měn.

Na korunový účet klienta, který ho má zřízen u příslušné pojišťovny, jdou částky zaplaceného pojistného, ze kterého pojišťovna odečte správní náklady a případné rizikové pojistné, zbytek tvoří rezervu pojistného. Klient má ještě účet podílový, na kterém se mu shromažďují peněžní prostředky v podobě podílových jednotek, které umožňují nárok na podíl příslušného investičního fondu. Z korunového účtu klienta se nakoupí podílové jednotky, které se rozdělí mezi jednotlivé investiční fondy. Klient upravuje a mění tento poměr tak, aby dosáhl výnos, který se nevyplácí, ale zvyšuje se o něj hodnota podílů. Pojistník má možnost zvolit si podílový fond či podílové fondy a z prostředků, které tvoří rezervu pojistného, nakupuje podílové jednotky.

11 Modelové příklady

11.1 Jak ušetří zaměstnavatel a jeho zaměstnanec využitím příspěvku na pojistné

Z Tab. 23 je zřejmé, že zaměstnavatel ušetří na odvodu sociálního a zdravotního pojištění pokud, svému zaměstnanci zvýší příjem formou příspěvku na životní pojištění místo

přímého navýšení hrubé mzdy. Pro zaměstnance to znamená daňovou úsporu, protože příspěvek zaměstnavatele je osvobozen od daně z příjmu fyzických osob a nepodléhá odvodu sociálního a zdravotního pojištění.

Tab. 23 Výhody vyplývající z příspěvku na životní pojištění zaměstnavatelem

	Zvýšení hrubé mzdy o 1 000 Kč	Zvýšení příjmu formou příspěvku na životní pojištění o 1 000 Kč
Odvod sociálního a zdravotního pojištění:		
- zaměstnavatelem (34%)	340 Kč	0 Kč
- zaměstnancem (11 %)	110 Kč	0 Kč
Daň FO z navýšení HM zaměstnance:	165 Kč	0 Kč
Měsíční náklady zaměstnavatele:	1 340 Kč	1 000 Kč
Roční náklady zaměstnavatele:	16 080 Kč	12 000 Kč
Nárůst příjmu zaměstnance:	680Kč	1 000 Kč

zdroj: vlastní výpočty

Pokud zaměstnavatel navýší příjem v podobě pojistného na životní pojištění, namísto zvýšení hrubé mzdy, ušetří tak ročně 4 080 Kč na jednoho zaměstnance. Pro zaměstnance to představuje daňovou úsporu v podobě 165 Kč za měsíc $((1000 + 110) \cdot 0,15)$ a za rok to dělá 1980 Kč.

11.2 Výpočet daně z příjmu zaměstnance a OSVČ za rok 2008

Předpokládáme, že poplatník (platí pro zaměstnance i OSVČ) má dvě děti, které studují na střední škole. Jeho manželka se stará o domácnost a neměla příjmy přesahující 68 000 Kč za rok. Daroval tělovýchovné jednotě Sokol 5 000 Kč na pořízení cvičebního náčiní.

Zaplatil za rok 2008 úroky z úvěru ze stavebního spoření (má potvrzení o zaplacení stavební spořitelnou) 21 600 Kč Oba si platí pojistné na životní pojištění: poplatník 1 700 Kč a jeho manželka 1 000 Kč měsíčně. Odpočet na částky pojistného a úroky může uplatnit jen manžel, protože podává daňové přiznání. Schéma výpočtu je uvedeno v tabulce.

Tab. 24 Určení výše daně z příjmů za rok 2008

Poplatník = pojistník = Zaměstnanec		Poplatník = pojistník = OSVČ	
Hrubá mzda	480 000 Kč	Příjmy z podnikání	752 000 Kč
Odvod SP a ZP (35%)	168 000 Kč	Výdaje na zajištění příjmů	415 000 Kč
Superhrubá mzda (neupravený základ daně)	648 000 Kč	Příjmy - Výdaje	337 000 Kč
Nezdanitelné položky:		Nezdanitelné položky:	
zaplacené úroky z hypotéky	21 600 Kč	zaplacené úroky z hypotéky	21 600 Kč
poskytnuté dary	5 000 Kč	poskytnuté dary	5 000 Kč
životní pojištění	12 000 Kč	životní pojištění	12 000 Kč
Základ daně	609 400 Kč	Základ daně	286 400 Kč
Daň 15%	91 410 Kč	Daň 15%	42 960 Kč
Slevy na dani:		Slevy na dani:	
na poplatníka	24 840 Kč	na poplatníka	24 840 Kč
na vyživovanou manželku	24 840 Kč	na vyživovanou manželku	24 840 Kč
na vyživované 2 děti	21 360 Kč	na vyživované 2 děti	21 360 Kč
Daň po slevách	20 370 Kč	Daň po slevách	-28 080 Kč
Zaplacené zálohy na DZP	93 075 Kč	Neplatil zálohy	x Kč
Výsledná daň	- 72 705 Kč	Výsledná daň	-28 080 Kč
Stát zaměstnanci vrátí	72 705 Kč	Daň státu	0 Kč

zdroj: vlastní výpočty

Zaměstnanec

Poplatník oznámil zaměstnavateli, že si vyplní a odevzdá daňové přiznání sám finančnímu úřadu. Neupravený základ daně ve výši 648 000 Kč si poplatník zjistí, když sečte svoji hrubou mzdu a výši sociálního a zdravotního pojištění, které za něho zaměstnavatel zaplatil.

Odečteme nezdanitelné položky, které do základu daně nevstupují: zaplacené úroky ze stavebního spoření, poskytnutý dar a zaplacené pojistné poplatníkem v maximální možné výši 12 000 Kč za rok. Dostali jsme se k základu daně 609 400 Kč (zaokrouhlení na celé 100 Kč dolů), ze kterého vypočítáme 15% daň, která činí 91 410 Kč (sazba daně, je pro všechny osoby, bez ohledu výše příjmů stejná). Následují slevy na dani, které představují slevy na poplatníka, na manželku a slevy na obě děti. Po odečtení slev získáme výslednou daň 20 370 Kč. Zaměstnavatel odvedl příslušnému správci daně měsíční zálohy 93 075 Kč sražené účastníkovi z jeho měsíční mzdy. Zálohy odečteme od výsledné daně a získáme zápornou částku daně, kterou zaměstnanec dostane od státu nazpět jako přeplatek na dani. (Pokud by částka po odečtení záloh vyšla kladná, musel by částku doplatit.)

OSVČ

Poplatník měl za celý rok příjmy jen z podnikání. Neupravený základ daně zjistíme odečtením výdajů od příjmů (příjmy a výdaje ovlivňující podle zákona základ daně). Po odečtení nezdanitelných položek, tedy zaplacených úroků z úvěru ze stavebního spoření, poskytnutých darů a maximální výši zaplaceného pojistného získáme základ daně. Ze základu daně vypočítáme opět 15% daň 42 960 Kč. Účastník uplatní slevy na poplatníka, na manželku a na vyživované děti. Daň po slevách se dostala do záporných čísel, tzn., že poplatník daň finančnímu úřadu nezaplatí

11.3 Simulace výpočtu kapitálového životního pojištění (zaměstnanec)

Klient ve svých 35 letech uzavřel s pojišťovnou smlouvu na kapitálové životní pojištění (smíšené pojištění). Doba pojištění je 25 let (do 60 let věku pojištěného). Pojistná částka je 300 000 Kč. Pravidelné měsíční pojistné je 1 600 Kč + 200 Kč od zaměstnavatele, tedy

celkové pojistné činí 1 800 Kč (pouze na životní pojištění, není zahrnuto žádné připojištění).

Část zaplaceného pojistného se zhodnocuje 1620 Kč a 180 Kč jde na náklady spojené s krytím pojistné ochrany a na poplatky.

V případě smrti pojištěného je vyplacena trojnásobná pojistná částka 900 000 Kč. V případě dožití je vyplacena pojistná částka 300 000 Kč + výnosy.

11.3.1 Výpočet výše výnosů v případě dožití se sjednaného věku 60 let

Údaje potřebné k vypočítání celkové výše výnosů, jsou uvedeny v Tab. 1E v příloze E, které jsou vypočítány podle následujícího schématu. Postup schématu je uveden pro první dva měsíce, protože se princip neustále opakuje, jen se mění číselné hodnoty. Po celou dobu pojištění je použita roční úroková míra 2 %.

Rok 1995

1. měsíc (první měsíc je leden a pojistné je na účtu pojištěného první den v měsíci, tudíž úrokovací období je měsíc)

- pojistné (ke zhodnocení): 1620 Kč
- částka z pojistného (ke zhodnocení): 1620 Kč
- výnos z pojistného: $1620 \cdot (1 + 0,02)^{1/12} - 1620 = 2,68$ Kč
- účet pojištěného: $1620 + 2,68 = 1622,68$ Kč

2. měsíc

- pojistné (ke zhodnocení): 1620 Kč

- částka z pojistného (ke zhodnocení): 3240 Kč
- výnos z pojistného: $((1620 + 2,68) + 1620) \cdot (1 + 0,02)^{1/12} - 3420 = 5,35$ Kč
- účet pojištěného: $3240 + 8,03 = 3248,08$ Kč

...

Z Tab. 1E v příloze E je v posledním sloupci celková výše výnosů 143 394 Kč, která bude vyplacena spolu s pojistnou částkou 300 000 Kč, pokud se pojištěný dožije věku 60 let. Z tabulky je také vidět, že pojištěný zaplatí pojišťovně celkem 540 000 Kč pojistného (486 000 + 54 000).

11.3.2 Výpočet výše úspor z daně z příjmů

Pojištěný platí měsíčně 1800 Kč na pojistné. Za rok je to celková částka 21 600 Kč. Podle zákona o dani z příjmu (viz uvedeno v kapitole 8) si může ročně odečíst maximálně 12 000 Kč ze zaplaceného pojistného na životní pojištění. Při dodržení podmínek po celou dobu pojištění tak ušetří na daních 45 000 Kč $((12000 \cdot 0,15) \cdot 25 = 45\,000$ Kč, při sazbě daně 15 % po celou dobu pojištění).

11.4 Simulace výpočtu kapitálového životního pojištění (OSVČ)

Klient ve svých 35 letech uzavřel s pojišťovnou smlouvu na kapitálové životní pojištění (smíšené pojištění). Doba pojištění je 25 let (do 60 let věku pojištěného). Pojistná částka je 300 000 Kč. Pravidelné měsíční pojistné je 1 600 Kč (pouze na životní pojištění, není zahrnuto žádné připojištění).

Část zaplaceného pojistného se zhodnocuje 1440 Kč a 160 Kč jde na náklady spojené s krytím pojistné ochrany a na poplatky (představuje 10 % z celkového pojistného 1600 Kč).

V případě smrti pojištěného je vyplacena trojnásobná pojistná částka 900 000 Kč.
V případě dožití je vyplacena pojistná částka 300 000 Kč + výnosy.

11.4.1 Výpočet výše výnosů v případě dožití se sjednaného věku 60 let

Údaje potřebné k vypočítání celkové výše výnosů, jsou uvedeny v Tab. 2E v příloze E, které jsou vypočítány podle následujícího schématu. Postup schématu je uveden pro první dva měsíce, protože se princip neustále opakuje, jen se mění číselné hodnoty. Po celou dobu pojištění je použita roční úroková míra 2 %.

Rok 1995

1. měsíc (první měsíc je leden a pojistné je na účtu pojištěného první den v měsíci, tudíž úrokovací období je měsíc)

- pojistné (ke zhodnocení): 1440 Kč
- částka z pojistného (ke zhodnocení): 1440 Kč
- výnos z pojistného: $1440 \cdot (1 + 0,02)^{1/12} - 1440 = 2,38$ Kč
- účet pojištěného: $1440 + 2,38 = 1442,38$ Kč

2. měsíc

- pojistné (ke zhodnocení): 1440 Kč
- částka z pojistného (ke zhodnocení): 2880 Kč
- výnos z pojistného: $((1440 + 2,38) + 1440) \cdot (1 + 0,02)^{1/12} - 2880 = 7,14$ Kč
- účet pojištěného: $2880 + 9,52 = 2889,52$ Kč

...

Z Tab. 2E v příloze E je v poslední sloupci celková výše výnosů 127 462 Kč, která bude vyplacena spolu s pojistnou částkou 300 000 Kč, pokud se pojištěný dožije věku 60 let. Z tabulky je také vidět, že pojištěný zaplatí pojišťovně celkem 480 000 Kč pojistného (432 000 + 48 000).

11.4.2 Výpočet výše úspor z daně z příjmů

Pojištěný platí měsíčně 1600 Kč na pojistné. Za rok je to celková částka 19 200 Kč. Podle zákona o dani z příjmu (viz uvedeno v kapitole 8) si může ročně odečíst maximálně 12 000 Kč ze zaplaceného pojistného na životní pojištění. Při dodržení podmínek po celou dobu pojištění tak ušetří na daních 45 000 Kč $((12000 \cdot 0,15) \cdot 25 = 45\,000\text{ Kč})$, při sazbě daně 15 % po celou dobu pojištění).

11.5 Zdanění vyplaceného pojistného plnění

V roce, ve kterém pojistník oslaví jubileum 60-ti let (platil pojistné 5 let), požádá pojišťovnu o výplatu pojistného plnění. Účastník se bude rozhodovat, zda zvolí jednorázové pojistné plnění nebo důchod. Určíme i výši odbytného, kdyby nutně klient potřeboval vyplatit finanční prostředky dříve, než dosáhne věku 60 let.

11.5.1 Jednorázové pojistné plnění

Po skončení doby pojištění, následuje výplata v podobě jednorázového pojistného plnění. Poplatník zahrne do základu daně všechno kromě zaplacených částek pojistného. Následující tabulka zobrazuje postup pro výpočet daně z jednorázového pojistného plnění:

Tab. 25 Jednorázové pojistné plnění

	Zaměstnanec	OSVČ
Jednorázové pojistné plnění před zdaněním (= pojistná částka a výnosy)	443 394 Kč	427 462 Kč
→ výnosy z pojistného	143 394 Kč	127 462 Kč
Základ daně	143 300 Kč	127 400 Kč
Daň 15 %	21 495 Kč	19 110 Kč

Jednorázové pojistné plnění k výplatě	421 899 Kč	408 352 Kč
---------------------------------------	------------	------------

zdroj: vlastní výpočty

Poslední sloupec je označen jako osoba samostatně výdělečně činná, ale může jít také o zaměstnance, kterému na pojistné zaměstnavatel nepřispívá.

11.5.2 Vyplácení v podobě pravidelného důchodu

Pokud si zvolí pojištěný pravidelně vyplácené pojistné plnění v podobě důchodu, bude muset zdanit veškeré obdržené výnosy vyplacené pojišťovnou za příslušné zdaňovací období. Ty musí poplatník zahrnout do základu daně podle § 8 Příjmy z kapitálového majetku, odst. 7. a zdanit sazbou 15 %.

Příklad

Pojištěný obdrží pojistné plnění 443 394 Kč. Výnosy tvoří částku 143 394 Kč a vyplacené pojistné 300 000 Kč. Bude chtít pobírat důchod po dobu 5 let. Tzn., že mu pojišťovna vyplatí každý rok z pojistného 60 000 Kč a z výnosů 28 678 Kč ročně. Do základu daně poplatník zahrne 28 678 Kč a odvede státu 4 301 Kč (za příslušný rok, ve kterém obdržel důchod).

11.5.3 Odbytné

Jestliže, se pojištěný rozhodne přestat platit pojistné či chce vypovědět předčasně smlouvu, má nárok na odbytné. Odbytné se nerovná výši zaplaceného pojistného, jak by se někdo mohl mylně domnívat. Jedna část pojistného jde na náklady z placení pojistného a na krytí pojištěných rizik a druhá do rezervy, která je základem pro výplatu případného odbytného. Při výpočtu odbytného je stanovena výše tzv. stornosrážky, která představuje určité % z rezervy. V praxi většinou stornosrážka klesá s rostoucí dobou pojištění. Např. v první třetině pojistné doby je v podobě 15 %, v druhé 10 % a ke konci pojištění 0 %.

Předčasné vypovězení smlouvy také znamená pro pojištěného zpětně zdanit veškeré částky pojistného, které uplatnil jako nezdanitelné položky za předchozí zdaňovací období. Do základu daně se zahrnou i příspěvky pojistného od zaměstnavatele.

V Tab. 26 je na posledním řádku uvedena výše odbytného po 5 letech pojištění pro zaměstnance a pro OSVČ z příkladů 11.3 a 11.4.

Tab. 26 Prostředky k výplatě při předčasném ukončení pojištění (odbytné)

	Zaměstnanec	OSVČ
Celková částka pojistného a výnosy za 5 let pojištění	102 259 Kč	90 897 Kč
- částka pojistného	85 200 Kč	86 400 Kč
– částka pojistného od zaměstnavatele	12 000 Kč	0 Kč
- výnosy z pojistného	5 059 Kč	4 497 Kč
Stornosrážka 15 %:		
- z celkového pojistného	14 580 Kč	12 960 Kč
– z výnosů	759 Kč	675 Kč
Ke zdanění (po stornosrážce)		
– výnosy	4 300 Kč	3 840 Kč
- pojistné od zaměstnavatele	12 000 Kč	0 Kč
Základ daně (po zaokrouhlení na celé 100 Kč dolů)	16 300 Kč	3 800 Kč
Daň 15 %	2 445 Kč	570 Kč
Prostředky k výplatě (odbytné)	84 475 Kč	76 692 Kč

zdroj: vlastní výpočty

Pro jednoduchost je modelace příkladu počítána na základě 15% stornosrážky z celkového pojistného včetně výnosů. Pojištěnému bude vyplaceno pouze 85 % z vložených peněžních prostředků ke zhodnocení. Ta část pojistného, která je použita na náklady pojišťovny a

pojistnou ochranu zůstane pojišťovně. Jako poplatník daně z příjmů musí zdanit odbytné ve výši 15 %. Zdanění podléhá i pojistnému od zaměstnavatele a výnosy z pojistného. Protože nedodržel podmínky stanovené ve smlouvě, musí dodanit veškeré částky pojistného, které odečetl od základu daně za minulá zdaňovací období. Pojištěný tuto možnost využil a odečetl za předchozí roky celkem 48 000 Kč na pojistném ($4 \cdot 12000$). Tuto částku musí zahrnout do základu daně za to zdaňovací období, ve kterém vypověděl pojistnou smlouvu. Doplatí tedy za předchozí 4 roky 7 200 Kč. Pak celková částka daně z pojistného činí 9 645 Kč ($7200 + 2445$) pro zaměstnance a 7 770 Kč ($7200 + 570$) pro OSVČ.

Závěr

Poskytované daňové úlevy, jak na straně zaměstnance, tak na straně zaměstnavatele, zvyšují oblibu životního pojištění, jehož základním rysem, jak už víme je kombinace pojistné ochrany a spoření. Je zřejmé, že každý z nás má v různých obdobích svého života jiné potřeby zajištění svých životních rizik, a proto také uvažujeme o penzijním připojištění. Tato forma představuje relativně výhodnou formu dlouhodobého a bezpečného spoření.

Řada lidí dává před životním pojištění přednost některému z konkurenčních produktů jako je stavební spoření nebo penzijní připojištění. Je to proto, že státní podpora a příspěvky jsou dostatečnou motivací. Větší oblibě penzijního připojištění navíc nahrávají zaměstnavatelé, kteří v rámci zaměstnaneckých výhod tento produkt volí dvakrát častěji než životní pojištění.

Příspěvek zaměstnavatele do výše 24 000 Kč za rok v souhrnu životního pojištění a penzijního připojištění nepodléhá odvodům sociálního zabezpečení a státní politiky zaměstnanosti jak pro zaměstnavatele, tak pro jeho zaměstnance. Zaměstnavatel může

zahrnout do nákladů příspěvek na obě formy pojištění v jakékoliv výši. Pro zaměstnance je příspěvek (v souhrnu za obě formy pojištění) osvobozen od daně z příjmů pouze do výše 24 000 Kč.

I když je životní pojištění bezesporu velmi atraktivní a bezpečnou formou investice díky minimální zaručované úrokové míře po dlouhou dobu, je jeho daňová podpora v porovnání s penzijním připojištěním nižší. Samotný státní příspěvek absolutně nedosahuje takového peněžního obnosu, ale i přesto se zvýhodnění penzijního připojištění může dostat až na částku 18 000 Kč (sečtením státních příspěvků a daňových úlev), zatímco zvýhodnění životního pojištění je možné uplatnit maximálně 12 000 Kč.

Myslím si, že pro důchodové programy by bylo do budoucna dobré zachovávat princip rovných podmínek pro obě formy, protože rozdílné přístupy k daňovým úlevám uplatňovaným pro penzijní připojištění a životní pojištění jsou obrazem stávajícího důchodového systému, který je nutné reformovat. Vždyť podpora programů na zajištění na stáří je pro stát významnou investicí, protože jak moc se lidé postarají o svoji budoucnost sami, tak moc bude celý systém důchodů dlouhodobě udržitelný.

Podle legislativy jsou příspěvky (pojistné) od zaměstnavatele připisovány nezdaněné po celou dobu pojištění na osobní účet účastníka (pojištěného). Zdanění podléhají až při výplatě penzijního připojištění (pojistného plnění) v podobě jednorázového vyrovnání (jednorázového plnění) a odbytného. Myslím si, že pokud by se zdaňovaly příspěvky (pojistné) od zaměstnavatele za každé zdaňovací období, tedy kalendářní rok, byl by to přínos pro samotné účastníky (pojištěnce), ale i pro český stát. Účastníky (pojištěnce) by roční zdanění příspěvků „bolelo“ jistě méně, než zdanění při výplatě jejich peněžních prostředků a měli by tak přehled o skutečné výši jejich financí na jejich osobním účtu. Pro český stát to znamená další příjem peněžních prostředků do státní pokladny.

Podle zákona o dani z příjmů veškeré výnosy z příspěvků (pojistného) podléhají zdanění. Tyto výnosy se zahrnují do základu daně až při výplatě připojištění (pojistného plnění) bez rozdílu, zda se jedná o formu pravidelného důchodu či jednorázového vyrovnání (plnění), poplatník je musí vždy zdanit. U odbytného musí účastník (pojištěný) výnosy vrátit, proto je do základu daně nezahrne. Z mého pohledu každoroční zdanění výnosů z příspěvků (pojistného) bude mít pozitivní efekt jak pro příjemce výnosů v podobě skutečné výše připisovaných úroků za každý rok a jako v případě příspěvků (pojistného) roční zdanění výnosů „nebolí“ tolik jako jejich celkové zdanění při ukončení spoření (pojištění). Pozitivní efekt pro stát je v podobě dalšího toku finančních prostředků do státní kasy.

Někteří jistě namítnou, že příjemce přijde o větší výnosy, ale musím zde podotknout, že vzhledem k neustále se měnící sazbě daně, je tento způsob opravdu efektivní. Jeden rok se sazba daně snížila, další může opět vzrůst či naopak a je dosti pravděpodobné, že v následujících letech sazby daní porostou.

Vzhledem k velkému počtu účastníků penzijního připojištění (4 295 603) a počtu uzavřených smluv životního pojištění (kolem 8 miliónů) tyto osobní návrhy znamenají pro stát pravidelný příjem představující skutečně nemalou částku. Tento příjem může stát např. využít ke snížení deficitu státního rozpočtu, finančně podpořit kliniky dětské onkologie či přispívat na léky proti rakovině, aj. Určitě stojí za to, abychom se zamysleli nad možností každoročního zdanění příspěvků (pojistného) od zaměstnavatelů společně s veškerými výnosy. Předejdeme tak možným negativním výkyvům zdanění během doby spoření a finančně podpoříme ty, kteří pomoc nejvíce potřebují.

Seznam použité literatury

Odkaz na knižní publikace:

CIPRA, T. *Pojistná matematika – teorie a praxe*, Ekopress. ISBN 80-86929-11-6

CIPRA, T. *Praktický průvodce finanční a pojistnou matematikou*, Praha 2000. ISBN 80-901918-0-0

DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*, 1. vydání, Ekopress Praha 2003. ISBN 80-86119-67-X

KOLEKTIV AUTORŮ Z ČAP. *Životní pojištění*, Grada Publishing 2002. ISBN 80-247-0146-4

ŠULC, J. a ILLETŠKO, P. *Penzijní připojištění*, Grada Publishing 2000. ISBN 80-7169-979-9

VANČUROVÁ, A. *Daňový systém České republiky 2008 aneb učebnice daňového práva*, Vox. ISBN 978-80-86324-72-2

VOSTATEK, J. *Sociální a soukromé pojištění*, Codex Bohemia, Praha 1996. ISBN 80-85963-21-3

Odkaz na zákony:

Zákon č. 42/1994 Sb. o penzijním připojištění se státním příspěvkem

Zákon č. 363/1999 Sb. o pojišťovnictví, a o změně některých souvisejících předpisů

Zákon č. 568/1992 Sb. o dani z příjmu

Odkaz na zdroje na internetu:

Asociace penzijních fondů ČR [online]. Dostupný z WWW:
<<http://www.apfcr.cz/cz/index.php?page=aktuality.php>>

Česká asociace pojišťoven [online]. Dostupný z WWW: < <http://www.cap.cz/>>

Daň z příjmu 2008 bez minimálního základu [online]. 2009 Dostupný z WWW:
< <http://www.podnikatel.cz/clanky/dan-z-prijmu-2008-bez-minimalniho-zakladu/>>

Daňové přiznání řádek po řádku a jak ho správně vyplnit [online]. 2009 Dostupný z WWW:
< http://finance.idnes.cz/danove-priznani-radek-po-radku-a-jak-ho-spravne-vyplnit-pg4-/p_dane.asp?c=A090209_115352_p_dane_hru>

Dávky a zdanění penzijního připojištění [online]. 2008 Dostupný z WWW:
< <http://www.investujeme.cz/clanky/davky-a-zdaneni-penzijniho-pripojisti/>>
Jak ovlivní náklady příštích období zhodnocení penzijních fondů [online]. 2007 Dostupný z WWW:
< <http://www.investujeme.cz/clanky/jak-ovlivni-naklady-pristich-obdobi-zhodnoceni-penzijnich-fondu/>>

Otázky a odpovědi [online]. 2009 Dostupný z WWW:
< http://www.koop.cz/cs/on-line-servis/otazky_odpovedi/faq4.shtml>

Penzijní fondy stanovily sankční poplatky na 800 Kč [online]. 2009 Dostupný z WWW:
< <http://www.zlatakoruna.info/clanky/51-12-penzijni-pripojisti/19743-penzijni-fondy-stanovily-sankcni-poplatky-na-800-korun>>

Penzijní připojištění, Aktuality [online]. 2009 Dostupný z WWW:
< http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/penzijni_pripojisti.html>

Penzijní připojištění, penzijní fondy [online]. Dostupný z WWW:
<<http://www.kurzy.cz/penzijni-pripojisti/>>

Přiznání k dani z příjmu fyzických osob 2008 [online]. 2009 Dostupný z WWW:
< <http://www.podnikatel.cz/clanky/priznani-k-dani-z-prijmu-fyzickych-osob-2008/>>

Slevy na dani [online]. 2009 Dostupný z WWW:
< <http://www.podnikatel.cz/clanky/slevy-na-dani-v-roce-2009/>>

Technická úroková míra, mýty vs. fakta [online]. 2005 Dostupný z WWW:
< <http://www.penize.cz/17440-technicka-urokova-mira-myty-vs-fakta>>

Úmrtnostní tabulky [online]. 2009 Dostupný z WWW:
< http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/umrtnostni_tabulky>

Seznam příloh

PŘÍLOHA A: Tabulky vývoje peněžních prostředků na účtu účastníka penzijního připojištění a úmrtnostní tabulka pro muže pro rok 2008, (5 stran).

PŘÍLOHA B: Vybraná daňová ustanovení penzijního připojištění a životního pojištění v zákoně č. 586/1992 o dani z příjmu v platném znění, (7 stran).

PŘÍLOHA C: Tabulka zhodnocení prostředků účastníků penzijního připojištění v jednotlivých penzijních fondech v %, (1 strana).

PŘÍLOHA D: Tabulky s výpočty pro tři způsoby výpočtu navyšování doživotní měsíční penze, (3 strany).

PŘÍLOHA E: Výnosy z částky pojistného určeného ke zhodnocení, (2 strany).

PŘÍLOHA A

Tabulky vývoje peněžních prostředků na účtu účastníka penzijního připojištění

Tab. A1 Příspěvky účastníka a výnosy

Rok	Měsíc	Příspěvek účastníka	Kumulace PÚ	Výnosy z příspěvku účastníka
1995	1	500	500	2,63
1996	24	500	12000	822,03
1997	36	500	18000	1 864,68
1998	48	500	24000	3 365,11
1999	60	1000	30500	4 853,06
2000	72	1000	42500	7 569,44
2001	84	1000	54500	11 242,39
2002	96	1000	66500	15 934,08
2003	108	1000	78500	21 710,73
2004	120	1000	90500	28 642,86
2005	132	1500	108500	31 608,40
2006	144	1500	126500	35 653,50
2007	156	1500	144500	40 293,83
2008	168	1500	162500	45 545,44
2009	180	1500	180500	51 424,84
2010	192	2000	204500	57 522,89
2011	204	2000	228500	64 947,08
2012	216	2000	252500	73 219,72
2013	228	2000	276500	82 363,72
2014	240	2000	300500	100 952,06
2015	252	2000	324500	121 669,82
2016	264	2000	348500	144 623,47
2017	276	2000	372500	169 924,80
2018	288	2000	396500	197 691,19

2019	300	2000	420500	228 045,91
2020	312	2000	444500	261 118,36
2021	324	2000	468500	297 044,43
2022	336	2000	492500	335 966,80
2023	348	2000	516500	378 035,30
2024	360	2000	540500	423 407,22

zdroj: vlastní výpočty

Tab. A2 Příspěvky státu a výnosy (v Kč)

Rok	Měsíc	Stání příspěvek	Kumulace státní přís.	Výnosy ze státního příspěvku
1995	12	150	1800	23,80
1996	24	150	3600	86,29
1997	36	120	5040	275,44
1998	48	120	6480	407,25
1999	60	120	7920	572,39
2000	72	150	9720	684,44
2001	84	150	11520	928,95
2002	96	150	13320	1 216,84
2003	108	150	15120	1 549,02
2004	120	150	16920	1 926,43
2005	132	150	18720	2 104,57
2006	144	150	20520	2 300,35
2007	156	150	22320	2 513,94
2008	168	150	24120	2 745,49
2009	180	150	25920	2 995,16
2010	192	150	27720	3 263,11
2011	204	150	29520	3 549,51
2012	216	150	31320	3 854,52
2013	228	150	33120	4 178,31
2014	240	150	34920	4 521,04
2015	252	150	36720	5 186,14
2016	264	150	38520	5 891,65
2017	276	150	40320	6 638,25
2018	288	150	42120	7 426,60
2019	300	150	43920	8 257,39
2020	312	150	45720	9 131,32
2021	324	150	47520	10 049,09
2022	336	150	49320	11 011,42
2023	348	150	51120	12 019,05

2024	360	150	52920	13 072,71
------	-----	-----	-------	-----------

zdroj: vlastní výpočty

Tab. A3 Příspěvky zaměstnavatele a výnosy (v Kč)

Rok	Měsíc	Příspěvek zaměstnavatele	Kumulace př. zaměst.	Výnosy z příspěvku účastníka
1995	12	300	3600	125,53
1996	24	300	7200	493,22
1997	36	300	10800	1 118,81
1998	48	300	14400	2 019,06
1999	60	300	18300	2 911,83
2000	72	600	25500	4 541,66
2001	84	600	32700	6 745,43
2002	96	600	39900	9 560,45
2003	108	600	47100	13 026,44
2004	120	600	54300	17 185,72
2005	132	600	61500	19 220,70
2006	144	500	67500	21 590,26
2007	156	500	73500	24 083,09
2008	168	500	79500	26 805,22
2009	180	500	85500	29 762,86
2010	192	500	91500	32 962,35
2011	204	500	97500	36 410,22
2012	216	500	103500	40 113,19
2013	228	500	109500	44 078,14
2014	240	500	115500	48 614,77
2015	252	500	121500	56 981,79
2016	264	500	127500	66 067,17
2017	276	500	133500	75 906,82
2018	288	500	139500	86 538,45
2019	300	500	145500	98 001,66
2020	312	500	151500	110 338,03
2021	324	500	157500	123 591,22
2022	336	500	163500	137 807,07

2023	348	500	169500	153 033,71
2024	360	500	175500	169 321,69

zdroj: vlastní výpočty

Tab. A4 Úmrtnostní tabulka pro muže 2008, (www.czso.cz)

Věk	qx	px	lx	dx	Lx	Tx	ex	Dx	Cx	Nx	Mx	
0	0,003261	0,996739	100000	326	99702	7395712	73,96	100000,00	318,48	3481290,12	18407,26	34,81290
1	0,000247	0,999753	99674	25	99662	7296011	73,20	97337,77	23,47	3381290,12	18088,78	34,73770
2	0,000111	0,999889	99649	11	99644	7196349	72,22	95032,94	10,32	3283952,35	18065,31	34,55594
3	0,000251	0,999749	99638	25	99626	7096706	71,22	92795,28	22,73	3188919,41	18054,98	34,36510
4	0,000156	0,999844	99613	16	99605	6997080	70,24	90597,66	13,77	3096124,13	18032,25	34,17444
5	0,000138	0,999862	99598	14	99591	6897474	69,25	88460,51	11,91	3005526,47	18018,48	33,97591
6	0,000055	0,999945	99584	5	99581	6797884	68,26	86375,30	4,63	2917065,96	18006,57	33,77199
7	0,000074	0,999926	99578	7	99575	6698302	67,27	84346,25	6,10	2830690,66	18001,94	33,56036
8	0,000103	0,999897	99571	10	99566	6598728	66,27	82363,28	8,29	2746344,41	17995,83	33,34428
9	0,000147	0,999853	99561	15	99553	6499162	65,28	80424,60	11,57	2663981,13	17987,54	33,12396
10	0,000216	0,999784	99546	21	99535	6399608	64,29	78528,08	16,56	2583556,53	17975,97	32,89978
11	0,000207	0,999793	99525	21	99514	6300073	63,30	76671,02	15,49	2505028,46	17959,41	32,67243
12	0,000157	0,999843	99504	16	99496	6200558	62,31	74858,56	11,50	2428357,44	17943,93	32,43928
13	0,000173	0,999827	99488	17	99480	6101062	61,32	73092,56	12,36	2353498,88	17932,43	32,19888
14	0,000209	0,999791	99471	21	99461	6001582	60,33	71367,09	14,54	2280406,32	17920,07	31,95319
15	0,000238	0,999762	99450	24	99439	5902121	59,35	69679,89	16,16	2209039,23	17905,53	31,70268
16	0,000399	0,999601	99427	40	99407	5802683	58,36	68030,60	26,53	2139359,34	17889,37	31,44702
17	0,000548	0,999452	99387	54	99360	5703276	57,38	66409,60	35,55	2071328,74	17862,84	31,19020
18	0,000740	0,999260	99333	74	99296	5603916	56,42	64817,58	46,86	2004919,14	17827,28	30,93172
19	0,000850	0,999150	99259	84	99217	5504620	55,46	63251,56	52,52	1940101,56	17780,43	30,67279
20	0,000887	0,999113	99175	88	99131	5405403	54,50	61716,58	53,44	1876850,00	17727,91	30,41079
21	0,000807	0,999193	99087	80	99047	5306272	53,55	60216,66	47,45	1815133,42	17674,47	30,14338
22	0,000793	0,999207	99007	79	98968	5207226	52,59	58757,88	45,50	1754916,76	17627,02	29,86692
23	0,000801	0,999199	98928	79	98889	5108258	51,64	57335,25	44,83	1696158,88	17581,52	29,58318
24	0,000850	0,999150	98849	84	98807	5009369	50,68	55946,62	46,46	1638823,64	17536,69	29,29263
25	0,000897	0,999103	98765	89	98721	4910562	49,72	54588,91	47,80	1582877,01	17490,23	28,99631
26	0,000909	0,999091	98677	90	98632	4811841	48,76	53261,68	47,31	1528288,10	17442,43	28,69395
27	0,000912	0,999088	98587	90	98542	4713210	47,81	51966,06	46,26	1475026,42	17395,12	28,38442
28	0,000903	0,999097	98497	89	98452	4614668	46,85	50701,84	44,73	1423060,37	17348,86	28,06723
29	0,000904	0,999096	98408	89	98363	4516216	45,89	49468,78	43,69	1372358,53	17304,13	27,74191
30	0,000847	0,999153	98319	83	98277	4417852	44,93	48265,67	39,92	1322889,75	17260,44	27,40850
31	0,000936	0,999064	98236	92	98190	4319575	43,97	47094,52	43,03	1274624,08	17220,52	27,06523
32	0,001027	0,998973	98144	101	98093	4221385	43,01	45947,71	46,08	1227529,56	17177,49	26,71579

33	0,001050	0,998950	98043	103	97991	4123292	42,06	44824,73	45,96	1181581,85	17131,41	26,36004
34	0,001114	0,998886	97940	109	97885	4025300	41,10	43728,19	47,56	1136757,12	17085,44	25,99598
35	0,001202	0,998798	97831	118	97772	3927415	40,14	42655,75	50,09	1093028,93	17037,88	25,62442
36	0,001216	0,998784	97713	119	97654	3829643	39,19	41605,92	49,39	1050373,18	16987,80	25,24576
37	0,001407	0,998593	97594	137	97526	3731989	38,24	40581,39	55,74	1008767,26	16938,41	24,85788
38	0,001652	0,998348	97457	161	97377	3634463	37,29	39574,52	63,86	968185,87	16882,66	24,46488
39	0,001786	0,998214	97296	174	97209	3537086	36,35	38583,13	67,29	928611,36	16818,80	24,06781
40	0,002022	0,997978	97122	196	97024	3439877	35,42	37611,55	74,26	890028,22	16751,51	23,66369
41	0,002262	0,997738	96926	219	96816	3342853	34,49	36655,77	80,96	852416,67	16677,25	23,25464
42	0,002471	0,997529	96707	239	96587	3246036	33,57	35715,69	86,19	815760,90	16596,29	22,84041
43	0,002586	0,997414	96468	250	96343	3149449	32,65	34792,41	87,88	780045,22	16510,10	22,41998
44	0,002859	0,997141	96218	275	96081	3053106	31,73	33889,08	94,61	745252,81	16422,22	21,99094
45	0,003056	0,996944	95943	293	95797	2957025	30,82	33000,19	98,50	711363,73	16327,61	21,55635
46	0,003447	0,996553	95650	330	95485	2861229	29,91	32128,25	108,14	678363,54	16229,11	21,11424
47	0,004038	0,995962	95320	385	95128	2765743	29,02	31267,11	123,31	646235,28	16120,97	20,66821
48	0,004836	0,995164	94935	459	94706	2670615	28,13	30410,98	143,61	614968,17	15997,66	20,22191
49	0,005428	0,994572	94476	513	94220	2575910	27,27	29554,62	156,66	584557,20	15854,06	19,77888
50	0,006122	0,993878	93964	575	93676	2481690	26,41	28705,27	171,61	555002,58	15697,39	19,33452

Věk	qx	px	lx	dx	Lx	Tx	ex	Dx	Cx	Nx	Mx	\ddot{a}_x
51	0,006611	0,993389	93388	617	93080	2388014	25,57	27860,87	179,87	526297,31	15525,78	18,89019
52	0,007075	0,992925	92771	656	92443	2294934	24,74	27028,02	186,73	498436,44	15345,91	18,44147
53	0,007940	0,992060	92115	731	91749	2202491	23,91	26207,82	203,21	471408,42	15159,18	17,98732
54	0,008971	0,991029	91383	820	90973	2110742	23,10	25390,36	222,43	445200,60	14955,97	17,53424
55	0,009897	0,990103	90563	896	90115	2019769	22,30	24572,84	237,50	419810,24	14733,54	17,08432
56	0,011072	0,988928	89667	993	89171	1929654	21,52	23759,41	256,89	395237,40	14496,04	16,63498
57	0,012176	0,987824	88674	1080	88135	1840483	20,76	22945,66	272,83	371477,99	14239,15	16,18947
58	0,012992	0,987008	87595	1138	87026	1752348	20,01	22135,04	280,84	348532,33	13966,32	15,74573
59	0,014400	0,985600	86457	1245	85834	1665323	19,26	21335,41	300,04	326397,28	13685,47	15,29838
60	0,015701	0,984299	85212	1338	84543	1579489	18,54	20535,33	314,86	305061,87	13385,44	14,85547
61	0,016943	0,983057	83874	1421	83163	1494946	17,82	19739,17	326,61	284526,55	13070,58	14,41431
62	0,019156	0,980844	82453	1579	81663	1411783	17,12	18949,93	354,50	264787,38	12743,97	13,97300
63	0,020722	0,979278	80873	1676	80035	1330120	16,45	18151,28	367,31	245837,45	12389,47	13,54380
64	0,022221	0,977779	79197	1760	78317	1250084	15,78	17358,55	376,69	227686,16	12022,16	13,11666
65	0,024047	0,975953	77437	1862	76506	1171767	15,13	16575,02	389,23	210327,61	11645,47	12,68943
66	0,025587	0,974413	75575	1934	74608	1095260	14,49	15797,31	394,74	193752,59	11256,24	12,26491
67	0,026759	0,973241	73642	1971	72656	1020652	13,86	15032,33	392,82	177955,27	10861,50	11,83817
68	0,028583	0,971417	71671	2049	70647	947996	13,23	14287,19	398,80	162922,95	10468,68	11,40343
69	0,030810	0,969190	69622	2145	68550	877349	12,60	13553,53	407,80	148635,76	10069,88	10,96657
70	0,033768	0,966232	67477	2279	66338	808799	11,99	12828,06	423,02	135082,23	9662,07	10,53021
71	0,036564	0,963436	65199	2384	64007	742461	11,39	12104,38	432,21	122254,17	9239,05	10,09999
72	0,039828	0,960172	62815	2502	61564	678454	10,80	11388,48	442,95	110149,78	8806,84	9,67204
73	0,043009	0,956991	60313	2594	59016	616890	10,23	10678,61	448,52	98761,30	8363,89	9,24852
74	0,046467	0,953533	57719	2682	56378	557874	9,67	9979,81	452,86	88082,70	7915,37	8,82609
75	0,051385	0,948615	55037	2828	53623	501496	9,11	9293,05	466,33	78102,89	7462,51	8,40444
76	0,056511	0,943489	52209	2950	50734	447873	8,58	8608,91	475,10	68809,84	6996,18	7,99286
77	0,062380	0,937620	49259	3073	47722	397139	8,06	7932,04	483,20	60200,93	6521,08	7,58959
78	0,068546	0,931454	46186	3166	44603	349417	7,57	7262,93	486,17	52268,89	6037,88	7,19667

79	0,074888	0,925112	43020	3222	41409	304814	7,09	6606,53	483,15	45005,96	5551,70	6,81234
80	0,082864	0,917136	39798	3298	38149	263405	6,62	5968,54	482,98	38399,43	5068,55	6,43364
81	0,091966	0,908034	36500	3357	34822	225256	6,17	5345,67	480,10	32430,89	4585,57	6,06676
82	0,101879	0,898121	33144	3377	31455	190434	5,75	4740,28	471,62	27085,23	4105,47	5,71385
83	0,112488	0,887512	29767	3348	28093	158978	5,34	4157,56	456,72	22344,95	3633,85	5,37453
84	0,124424	0,875576	26419	3287	24775	130886	4,95	3603,40	437,84	18187,39	3177,14	5,04728
85	0,137647	0,862353	23131	3184	21539	106111	4,59	3081,11	414,16	14583,99	2739,29	4,73336
86	0,152269	0,847731	19947	3037	18429	84571	4,24	2594,73	385,84	11502,88	2325,13	4,43317
87	0,168406	0,831594	16910	2848	15486	66142	3,91	2148,08	353,27	8908,15	1939,29	4,14704
88	0,186176	0,813824	14062	2618	12753	50656	3,60	1744,46	317,16	6760,08	1586,02	3,87517
89	0,205694	0,794306	11444	2354	10267	37903	3,31	1386,41	278,49	5015,61	1268,86	3,61770
90	0,227070	0,772930	9090	2064	8058	27636	3,04	1075,42	238,47	3629,20	990,36	3,37467
91	0,250409	0,749591	7026	1759	6146	19577	2,79	811,75	198,50	2553,78	751,89	3,14603
92	0,275798	0,724202	5267	1453	4540	13431	2,55	594,22	160,04	1742,03	553,39	2,93165
93	0,303306	0,696694	3814	1157	3236	8890	2,33	420,25	124,48	1147,82	393,34	2,73130
94	0,332977	0,667023	2657	885	2215	5655	2,13	285,92	92,97	727,57	268,87	2,54466
95	0,364816	0,635184	1772	647	1449	3440	1,94	186,25	66,35	441,65	175,90	2,37132
96	0,398789	0,601211	1126	449	901	1991	1,77	115,53	44,99	255,40	109,54	2,21076
97	0,434806	0,565194	677	294	530	1089	1,61	67,83	28,80	139,88	64,55	2,06219
98	0,472714	0,527286	383	181	292	560	1,46	37,44	17,28	72,05	35,75	1,92445
99	0,512292	0,487708	202	103	150	267	1,33	19,28	9,64	34,61	18,47	1,79530
100	0,553237	0,446763	98	54	71	117	1,19	9,18	4,96	15,33	8,82	1,66982
101	0,595165	0,404835	44	26	31	46	1,05	4,01	2,33	6,15	3,86	1,53526
102	0,637609	0,362391	18	11	12	15	0,86	1,58	0,99	2,14	1,53	1,35390
103	1,000000	0,000000	6	6	3	3	0,50	0,56	0,55	0,56	0,55	1,00000

PŘÍLOHA B

Vybraná daňová ustanovení penzijního připojištění a životního pojištění v zákoně č. 586/1992 o dani z příjmu v platném znění

*(účinných od 1. ledna 2008 po novele zákona o dani z příjmu uskutečněné zákonem č.
261/2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů)*

B1) Ustanovení související s příspěvky účastníků

§ 4

Osvobození od daně, odst. 1, písm. i). Od daně jsou osvobozeny:

i) dávky sociální péče, sociální služby, dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky státní sociální podpory, příspěvky z veřejných rozpočtů a státní dávky (příspěvky) upravené zvláštními předpisy nebo obdobná plnění poskytovaná ze zahraničí,

§ 15

Nezdanitelná část základu daně, odst. 5,

(5) Od základu daně ve zdaňovacím období lze odečíst příspěvek zaplacený poplatníkem na jeho penzijní připojištění se státním příspěvkem 9a) podle smlouvy o penzijním připojištění se státním příspěvkem uzavřené mezi poplatníkem a penzijním fondem. Částka, kterou lze takto odečíst, se rovná úhrnu příspěvků zaplacených poplatníkem na jeho penzijní připojištění se státním příspěvkem na zdaňovací období sníženému o 6 000 Kč. Maximální částka, kterou lze takto odečíst za zdaňovací období, činí 12 000 Kč. Pokud

poplatníkovi jeho penzijní připojištění zaniklo bez nároku na penzi nebo jednorázové vyrovnání a současně bylo poplatníkovi vyplaceno odbytné, pak nárok na uplatnění odpočtu nezdanitelné části základu daně zaniká a příjmem podle § 10 ve zdaňovacím období, ve kterém k této skutečnosti došlo, jsou částky, o které byl poplatníkovi v příslušných letech z důvodu zaplacených příspěvků na jeho penzijní připojištění se státním příspěvkem základ daně snížen.

§ 38l

Způsob prokazování nároku na odečet nezdanitelné části základu daně, slevy na dani podle § 35 ba a daňového zvýhodnění z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků u plátce daně, odst. 1, písm. h)

(1) Nárok na snížení základu daně podle § 15 prokazuje poplatník plátcí daně

h) smlouvou o penzijním připojištění se státním příspěvkem a každoročně nejpozději do 15. února potvrzením penzijního fondu o příspěvcích zaplacených poplatníkem na jeho penzijní připojištění se státním příspěvkem na uplynulé zdaňovací období, uplatňuje-li snížení základu daně podle § 15 odst. 5

§ 38h

Vybírání a placení záloh na daň a daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, odst. 5

(5) K prokázaným nezdanitelným částkám ze základu daně podle § 15 a ke slevě na dani podle § 35ba odst. 1 písm. b) přihlédne plátce daně za podmínek stanovených v § 38k odst. 5 až při ročním zúčtování záloh a daňového zvýhodnění za zdaňovací období.

§ 38k

Uplatnění nezdanitelných částek ze základu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, slevy na dani podle § 35ba a daňového zvýhodnění, odst. 5

5) Plátce daně, u kterého poplatník podepsal prohlášení podle odstavce 4, provede výpočet daně, roční zúčtování záloh a daňového zvýhodnění a současně přihlédne k nezdanitelným částkám ze základu daně podle § 15 a ke slevě na dani podle § 35ba odst. 1 písm. b) za bezprostředně uplynulé zdaňovací období, podepíše-li poplatník do 15. února za toto období písemné prohlášení o tom,

f) v jaké výši zaplatil příspěvky na své penzijní připojištění podle § 15 odst. 5.

B2) Ustanovení související s příspěvků zaměstnavatelům svým zaměstnancům

§ 6

Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky, odst. 9 písm. p) Od daně jsou kromě příjmů uvedených v § 4, dále osvobozeny

p) příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění se státním příspěvkem poukázaný na účet jeho zaměstnance u penzijního fondu 9a), částky pojistného, které hradí zaměstnavatel pojišťovně 34b) za zaměstnance na pojištění pro případ dožití nebo pro případ smrti nebo dožití nebo na důchodové pojištění, a to i při sjednání dřívějšího plnění v případě vzniku nároku na starobní důchod nebo plný invalidní důchod, nebo v případě, stane-li se zaměstnanec plně invalidním podle zákona o důchodovém pojištění, nebo v případě smrti (dále jen "soukromé životní pojištění"), na základě pojistné smlouvy uzavřené mezi zaměstnancem jako pojistníkem a pojišťovnou, která je oprávněna k provozování pojišťovací činnosti na území České republiky podle zvláštního právního předpisu 89), nebo jinou pojišťovnou usazenou na území členského státu Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru, za podmínky, že ve smlouvě byla sjednána výplata pojistného plnění až po 60 kalendářních měsících a současně nejdříve v roce dosažení věku 60 let, **v úhrnu však maximálně do výše 24 000 Kč ročně od téhož zaměstnavatele.** Toto platí v případech, kdy má právo na plnění z pojistných smluv soukromého životního pojištění pojištěný zaměstnanec, a je-li pojistnou událostí smrt pojištěného, osoba určená podle zvláštního právního předpisu o pojistné smlouvě 123), kromě zaměstnavatele, který hradil pojistné,

§ 24

Výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, odst. 2 písm. j) bod 5 (*zahrnutí příspěvků zaměstnavatele do nákladů daňově uznatelných*)

(2) Výdaji (náklady) podle odstavce 1 jsou také:

j) výdaje (náklady) na pracovní a sociální podmínky, péči o zdraví a zvýšený rozsah doby odpočinku zaměstnanců vynaložené na:

5. práva zaměstnanců vyplývající z kolektivní smlouvy, vnitřního předpisu zaměstnavatele, pracovní nebo jiné smlouvy, pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak,

B3) Ustanovení související s daněním dávek penzijního připojištění

§ 36

Zvláštní sazba daně, odst. 2, písm. n) a s)

2) Zvláštní sazba daně z příjmů plynoucích ze zdrojů na území České republiky pro poplatníky uvedené v § 2 a 17, pokud není v odstavci 1 stanoveno jinak, činí 15 % a to:

n) z dávek penzijního připojištění se státním příspěvkem snížených podle § 8 odst. 6 a z plnění ze soukromého životního pojištění nebo jiného příjmu z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy, sníženého podle § 8 odst. 7,

s) z příjmu plynoucího fyzické osobě při zániku smlouvy o penzijním připojištění se státním příspěvkem a smlouvy na soukromé životní pojištění ve formě odbytného, sníženého podle § 8

§ 8 Příjmy z kapitálového majetku, odst. 6 jsou:

(6) Dávka penzijního připojištění se státním příspěvkem se považuje za základ daně po snížení o zaplacené příspěvky a o státní příspěvky na penzijní připojištění. Jde-li o penzi, rozloží se tyto příspěvky rovnoměrně na vymezené období pobírání penze. Není-li období pobírání penze vymezeno, stanoví se jako střední délka života účastníka podle úmrtnostních tabulek Českého statistického úřadu v době, kdy penzi začne poprvé pobírat. Jednorázové vyrovnaní nebo odbytné se pro zjištění základu daně nesnižuje o příspěvky zaplacené penzijnímu fondu zaměstnavatelem za zaměstnance po 1. lednu 2000.

B4) Ustanovení ze zákona ohledně životního pojištění pro všechny fyzické osoby

§ 4

Osvobození od daně, odst. 1, písm. l). Od daně jsou osvobozeny:

l) plnění z pojištění osob s výjimkou plnění pro případ dožití z pojištění pro případ dožití, plnění pro případ dožití z pojištění pro případ smrti nebo dožití a plnění pro případ dožití z důchodového pojištění a s výjimkou jiného příjmu z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy,

§ 15

Nezdanitelná část základu daně

(6) Od základu daně za zdaňovací období lze odečíst poplatníkem zaplacené pojistné ve zdaňovacím období na jeho soukromé životní pojištění podle pojistné smlouvy uzavřené mezi poplatníkem jako pojistníkem a pojištěným v jedné osobě a pojišťovnou, která je oprávněna k provozování pojišťovací činnosti na území České republiky podle zvláštního právního předpisu,(89) nebo jinou pojišťovnou usazenou na území členského státu Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru za předpokladu, že výplata pojistného plnění (důchodu nebo jednorázového plnění) je ve smlouvě sjednána až po 60 měsících od uzavření smlouvy a současně nejdříve v kalendářním roce, v jehož průběhu dosáhne poplatník věku 60 let, a u pojistné smlouvy s pevně sjednanou pojistnou částkou pro případ dožití navíc za předpokladu, že pojistná smlouva s pevně sjednanou pojistnou

částkou pro případ dožití s pojistnou dobou od 5 do 15 let včetně má sjednanou pojistnou částku alespoň na 40 000 Kč a pojistná smlouva s pevně sjednanou pojistnou částkou pro případ dožití s pojistnou dobou nad 15 let má sjednanou pojistnou částku alespoň na 70 000 Kč. U důchodového pojištění se za sjednanou pojistnou částku považuje odpovídající jednorázové plnění při dožití. V případě jednorázového pojistného se zaplacené pojistné poměrně rozpočítá na zdaňovací období podle délky trvání pojištění s přesností na dny. Maximální částka, kterou lze odečíst za zdaňovací období, **činí v úhrnu 12 000 Kč**, a to i v případě, že poplatník má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami. Při nedodržení těchto podmínek z důvodu zániku pojištění nebo dodatečné změny doby trvání pojištění nárok na uplatnění odpočtu nezdaniitelné části základu daně zaniká a příjmem podle §10 ve zdaňovacím období, ve kterém k této skutečnosti došlo, jsou částky, o které byl poplatníkovi v příslušných letech z důvodu zaplaceného pojistného základ daně snížen, s výjimkou pojistných smluv, u nichž nebude vyplaceno pojistné plnění nebo odbytné a zároveň rezerva nebo kapitálová hodnota pojištění bude převedena na novou smlouvu soukromého životního pojištění splňující podmínky pro uplatnění nezdaniitelné části základu daně.

§ 381

Způsob prokazování nároku na odečet nezdaniitelné části základu daně, slevy na dani podle § 35 ba a daňového zvýhodnění z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků u plátce daně

Nárok na snížení základu daně podle §15 prokazuje poplatník plátcí daně

i) smlouvou o soukromém životním pojištění nebo pojistkou 101) a každoročně nejpozději do 15. února potvrzením pojišťovny o pojistném zaplaceném poplatníkem na jeho soukromé životní pojištění v uplynulém zdaňovacím období nebo o zaplacené poměrné části jednorázového pojistného připadajícího na uplynulé zdaňovací období, uplatňuje-li snížení základu daně podle § 15 odst. 6,

§ 38h

Vybírání a placení záloh na daň a daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, odst. 5

(5) K prokázaným nezdanitelným částkám ze základu daně podle § 15 a ke slevě na dani podle § 35ba odst. 1 písm. b) přihlédne plátce daně za podmínek stanovených v § 38k odst. 5 až při ročním zúčtování záloh a daňového zvýhodnění za zdaňovací období.

§ 38k

Uplatnění nezdanitelných částek ze základu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, slevy na dani podle § 35ba a daňového zvýhodnění, odst. 5

5) Plátce daně, u kterého poplatník podepsal prohlášení podle odstavce 4, provede výpočet daně, roční zúčtování záloh a daňového zvýhodnění a současně přihlédne k nezdanitelným částkám ze základu daně podle § 15 a ke slevě na dani podle § 35ba odst. 1 písm. b) za bezprostředně uplynulé zdaňovací období, podepíše-li poplatník do 15. února za toto období písemné prohlášení o tom,

f) v jaké výši zaplatil pojistné na své soukromé životní pojištění podle § 15 odst. 6,

B5) Vybraná ustanovení za zákona týkající se – zaměstnanců

§ 6

Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky, odst. 9 písm. p). Od daně jsou kromě příjmů uvedených v § 4 dále osvobozeny:

p) příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění se státním příspěvkem poukázaný na účet jeho zaměstnance u penzijního fondu 9a), částky pojistného, které hradí zaměstnavatel pojišťovně 34b) za zaměstnance na pojištění pro případ dožití nebo pro případ smrti nebo dožití nebo na důchodové pojištění, a to i při sjednání dřívějšího plnění v případě vzniku nároku na starobní důchod nebo invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, nebo v případě, stane-li se zaměstnanec invalidním ve třetím stupni podle zákona o důchodovém pojištění, nebo v případě smrti (dále jen "soukromé životní pojištění"), na základě pojistné smlouvy uzavřené mezi zaměstnancem jako pojistníkem a pojišťovnou,

která je oprávněna k provozování pojišťovací činnosti na území České republiky podle zvláštního právního předpisu 89b), nebo jinou pojišťovnou usazenou na území členského státu Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru, za podmínky, že ve smlouvě byla sjednána výplata pojistného plnění až po 60 kalendářních měsících a současně nejdříve v roce dosažení věku 60 let; **v úhrnu však maximálně do výše 24 000 Kč ročně** od téhož zaměstnavatele. Toto platí v případech, kdy má právo na plnění z pojistných smluv soukromého životního pojištění pojištěný zaměstnanec, a je-li pojistnou událostí smrt pojištěného, osoba určená podle zvláštního právního předpisu o pojistné smlouvě 123), kromě zaměstnavatele, který hradil pojistné,

B6) Vybraná ustanovení ze zákona týkající se daňových úlev pro zaměstnavatele

§ 24

Výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, odst. 2 písm. j) bod 5 (*zahrnutí pojistného do nákladů daňově uznatelných*)

(2) Výdaji (náklady) podle odstavce 1 jsou také:

j) výdaje (náklady) na pracovní a sociální podmínky, péči o zdraví a zvýšený rozsah doby odpočinku zaměstnanců vynaložené na:

5. práva zaměstnanců vyplývající z kolektivní smlouvy, vnitřního předpisu zaměstnavatele, pracovní nebo jiné smlouvy, pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak,

B7) Ustanovení pro zdanění pojistného plnění a odbytného

§ 36

Zvláštní sazba daně, odst. 2, písm. n) a s)

2) Zvláštní sazba daně z příjmů plynoucích ze zdrojů na území České republiky pro poplatníky uvedené v § 2 a 17, pokud není v odstavci 1 stanoveno jinak, činí 15 % a to:

n) z dávek penzijního připojištění se státním příspěvkem snížených podle § 8 odst. 6 a z plnění ze soukromého životního pojištění nebo jiného příjmu z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy, sníženého podle § 8 odst. 7,

s) z příjmu plynoucího fyzické osobě při zániku smlouvy o penzijním připojištění se státním příspěvkem a smlouvy na soukromé životní pojištění ve formě odbytného, sníženého podle § 8 odst. 7

§ 8

Příjmy z kapitálového majetku, odst. 1 písm. f) a odst. 7

(1) Příjmy z kapitálového majetku, pokud nejde o příjmy podle § 6 odst. 1 nebo § 7 odst. 1 písm. d), jsou

f), plnění ze soukromého životního pojištění nebo jiný příjem z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy, po snížení podle odstavce 7

(7) Plnění ze soukromého životního pojištění nebo jiný příjem z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy, se považuje za základ daně po snížení o zaplacené pojistné. V případě jiného příjmu z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy, se za základ daně považuje tento příjem snížený o zaplacené pojistné ke dni výplaty, a to až do výše tohoto příjmu. Plyne-li jiný příjem z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy opakovaně v průběhu trvání pojistné smlouvy, nelze tento příjem snižovat o dříve uplatněné zaplacené pojistné. U plnění ve formě dohodnutého důchodu (penze) se považuje za základ daně plnění z pojištění snížené o zaplacené pojistné, rovnoměrně rozdělené na období pobírání důchodu. Není-li období pobírání důchodu vymezeno, stanoví se jako střední délka života účastníka podle úmrtnosti z tabulek Českého statistického úřadu v době, kdy důchod začne poprvé pobírat. Plnění ze soukromého životního pojištění se pro zjištění základu daně nesnižuje o zaplacené pojistné, které bylo

dříve uplatněno v souvislosti s jiným příjmem z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy. Odbyté se pro zjištění základu daně nesnižuje o příspěvky zaplacené zaměstnavatelem za zaměstnance po 1. lednu 2001 a dále o zaplacené pojistné, které bylo dříve uplatněno v souvislosti s jiným příjmem z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy.

PŘÍLOHA C

Zhodnocení prostředků účastníků

penzijního připojištění v jednotlivých penzijních fondech v %

Penzijní fond	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Průměr
AEGON PF	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,50	3,50	6,25
Allianz PF	-	-	8,90	9,10	6,00	3,80	4,36	3,71	3,00	3,00	3,00	3,11	3,00	3,00	4,50
AXA penzijní fond	12,80	11,45	11,20	10,10	6,50	4,10	4,25	3,41	3,36	3,10	3,70	2,50	2,20	0,00	5,62
ČSOB PF Progres	0,00	16,40	8,00	10,90	7,70	5,62	3,90	4,26	4,30	5,30	5,00	2,30	2,40	0,02	5,44
ČSOB PF Stabilita	10,40	10,90	10,30	10,02	6,10	4,20	3,20	3,00	2,30	4,30	4,00	2,80	2,40	0,05	5,28
Generali PF	10,30	10,61	14,60	11,40	5,30	3,60	4,60	4,10	3,00	3,00	3,81	3,74	4,10	2,00	6,01
ING penzijní fond	12,80	12,10	11,00	9,34	6,00	4,40	4,80	4,00	4,00	2,50	4,20	3,60	2,50	0,04	5,81
PF České pojišťovny	10,30	9,20	9,60	9,72	6,60	4,50	3,80	3,20	3,10	3,50	3,80	3,30	2,40	0,20	5,23
PF České spořitelny	4,00	8,10	9,05	8,33	4,40	4,20	3,80	3,50	2,64	3,74	4,03	3,04	3,10	0,40	4,45
PF Komerční banky	9,44	8,36	9,10	9,50	7,20	4,89	4,40	4,63	3,40	3,50	4,00	3,00	2,30	0,58	5,31

zdroj: www.apf.cz

PŘÍLOHA D

Tabulky s výpočty pro tři způsoby výpočtu navyšování doživotní měsíční penze

Tab. 1D První způsob navyšování doživotní měsíční penze, čistá míra zisku 7,4 %.

Věk	Osobní účet	Měsíční penze	Roční podíl na výnosu	Zvýš. měsíční penze	Výpočet hodnoty penze
60	1374722	6180	99443	485	74165
61	1400000	6645	101141	492	75684
62	1421397	7138	102542	520	71850
63	1438289	7657	103600	547	70395
64	1450003	8204	104265	574	68771
65	1455819	8778	104483	601	66992
66	1454962	9379	104197	626	65043
67	1446610	10006	103347	651	62953
68	1429890	10657	101869	674	60760
69	1403878	11330	99695	693	58430
70	1367609	12023	96754	708	55954
71	1320082	12732	92975	717	53303
72	1260279	13449	88285	719	50510
73	1187177	14168	82609	712	47572
74	1099768	14880	75877	694	44520
75	997081	15574	68021	661	41370
76	878210	16235	58981	610	38090
77	742370	16845	48703	536	34718
78	588936	17381	37150	437	31275
79	417511	17818	24303	306	27806
80	227997	18124	10166	137	24362
81	20673	18261	0	0	20962
82	-198463	18261	0	0	17722
83	-417600	18261	0	0	14820
84	-636737	18261	0	0	12247
85	-855874	18261	0	0	9984
86	-1075010	18261	0	0	8017
87	-1294147	18261	0	0	6328
88	-1513284	18261	0	0	4900
89	-1732421	18261	0	0	3713
90	-1951558	18261	0	0	2746
91	-2170694	18261	0	0	1976
92	-2389831	18261	0	0	1379
93	-2608968	18261	0	0	930
94	-2828105	18261	0	0	603
95	-3047242	18261	0	0	375
96	-3266378	18261	0	0	222
97	-3485515	18261	0	0	124
98	-3704652	18261	0	0	65
99	-3923789	18261	0	0	32
100	-4142925	18261	0	0	15
101	-4362062	18261	0	0	6
102	-4581199	18261	0	0	2
103	-4800336	18261	0	0	1
				Celkem	1229089

zdroj: vlastní výpočty

Tab. 2D Druhý způsob navyšování měsíční doživotní penze, čistá míra zisku 7,4 %, zaručená úroková míra 2,4 %

Věk	Osobní účet	Měsíční penze	Roční podíl na výnosech	Zvýšení měsíční penze	Výpočet hodnoty penze
60	1374722	7712	98876	386	92540
61	1381058	8098	99202	400	89059
62	1383086	8498	99204	412	85541
63	1380318	8910	98847	424	81913
64	1372244	9334	98092	435	78246
65	1358324	9770	96901	445	74557
66	1337990	10215	95232	453	70836
67	1310647	10667	93041	459	67118
68	1275679	11127	90283	464	63440
69	1232440	11590	86912	465	59771
70	1180267	12055	82879	462	56101
71	1118484	12517	78136	455	52406
72	1046415	12972	72635	442	48719
73	963385	13414	66327	423	45041
74	868741	13837	59167	396	41400
75	761859	14234	51111	360	37809
76	642164	14594	42120	312	34240
77	509158	14906	32162	252	30723
78	362445	15158	21212	175	27274
79	201761	15333	9257	81	23928
80	27019	15414	0	0	20720
81	-157953	15414	0	0	17694
82	-342925	15414	0	0	14959
83	-527897	15414	0	0	12510
84	-712869	15414	0	0	10337
85	-897841	15414	0	0	8428
86	-1082813	15414	0	0	6767
87	-1267785	15414	0	0	5341
88	-1452757	15414	0	0	4136
89	-1637729	15414	0	0	3134
90	-1822701	15414	0	0	2318
91	-2007673	15414	0	0	1668
92	-2192645	15414	0	0	1164
93	-2377616	15414	0	0	785
94	-2562588	15414	0	0	509
95	-2747560	15414	0	0	316
96	-2932532	15414	0	0	187
97	-3117504	15414	0	0	105
98	-3302476	15414	0	0	55
99	-3487448	15414	0	0	27
100	-3672420	15414	0	0	12
101	-3857392	15414	0	0	5
102	-4042364	15414	0	0	2
103	-4227336	15414	0	0	1
				Celkem	1271841

zdroj: vlastní výpočty

Tab. 3D Třetí způsob navyšování měsíční doživ. penze, čistá míra zisku 7,4 %

Věk	Osobní účet	Měsíční penze	Roční podíl na výnosech	Výpočet hodnoty penze
60	1374722	6180	99443	74165
61	1400000	6546	101178	71987
62	1422631	6924	102713	69699
63	1442258	7308	104023	67181
64	1458590	7701	105086	64550
65	1471269	8103	105876	61835
66	1479915	8510	106365	59014
67	1484162	8924	106526	56146
68	1483604	9347	106328	53293
69	1477768	9772	105739	50396
70	1466238	10194	104730	47439
71	1448641	10601	103277	44383
72	1424706	10992	101361	41284
73	1394161	11359	98965	38139
74	1356819	11698	96076	35000
75	1312516	12004	92685	31885
76	1261157	12251	88793	28743
77	1202936	12434	84417	25627
78	1138148	12537	79584	22558
79	1067293	12553	74335	19589
80	990996	12478	68717	16772
81	909982	12288	62792	14105
82	825320	11970	56645	11617
83	738324	11520	50373	9349
84	650454	10941	44085	7337
85	563249	10232	37895	5594
86	478359	9402	31920	4128
87	397450	8468	26278	2934
88	322115	7452	21079	1999
89	253774	6385	16417	1298
90	193567	5306	12361	798
91	142257	4255	8953	460
92	100155	3273	6201	247
93	67081	2398	4077	122
94	42379	1660	2522	55
95	24986	1073	1452	22
96	13563	639	767	8
97	6659	345	365	2
98	2887	164	153	1
99	1066	67	54	0
100	316	22	15	0
101	66	5	3	0
102	6	1	0	0
103	-1	0	0	0
				1039762

zdroj: vlastní výpočty

PŘÍLOHA E

Výnosy z částky pojistného určeného ke zhodnocení

Tab. 1E Výnosy z částky pojistného určené ke zhodnocení, zaručená úroková míra 2 % po celou dobu trvání pojištění

Rok	Měsíc	Částka pojistného ke zhodnocení		Výnosy z pojistného	Na náklady
1995	1	1620	1620	2,68	180
	2	1620	3240	8,03	360
	3	1620	4860	16,07	540
	4	1620	6480	26,8	720
	5	1620	8100	40,22	900
	6	1620	9720	56,34	1080
	7	1620	11340	75,16	1260
	8	1620	12960	96,69	1440
	9	1620	14580	120,93	1620
	10	1620	16200	147,89	1800
	11	1620	17820	177,56	1980
	12	1620	19440	209,96	2160
1996	24	1620	38880	812,92	4320
1997	36	1620	58320	1 816,75	6480
1998	48	1620	77760	3 229,44	8640
1999	60	1620	97200	5 059,20	10800
2000	72	1620	116640	7 314,34	12960
2001	84	1620	136080	10 003,39	15120
2002	96	1620	155520	13 135,02	17280
2003	108	1620	174960	16 718,09	19440
2004	120	1620	194400	20 761,61	21600
2005	132	1620	213840	25 274,81	23760
2006	144	1620	233280	30 267,06	25920
2007	156	1620	252720	35 747,97	28080
2008	168	1620	272160	41 727,29	30240
2009	180	1620	291600	48 215,00	32400
2010	192	1620	311040	55 221,26	34560
2011	204	1620	330480	62 756,45	36720
2012	216	1620	349920	70 831,14	38880
2013	228	1620	369360	79 456,13	41040
2014	240	1620	388800	88 642,41	43200
2015	252	1620	408240	98 401,23	45360
2016	264	1620	427680	108 744,01	47520
2017	276	1620	447120	119 682,46	49680
2018	288	1620	466560	131 228,47	51840
2019	300	1620	486000	143 394,20	54000
2020			486 000 Kč	143 394 Kč	54 000 Kč

zdroj: vlastní výpočty

Tab. 2E Výnosy z částky pojistného určené ke zhodnocení, zaručená úroková míra 2 % po celou dobu trvání pojištění

Rok	Měsíc	Částka pojistného ke zhodnocení		Výnosy z příspěvku účastníka	Na náklady
1995	1	1440	1440	2,38	160
	2	1440	2880	7,14	320
	3	1440	4320	14,29	480
	4	1440	5760	23,82	640
	5	1440	7200	35,75	800
	6	1440	8640	50,08	960
	7	1440	10080	66,81	1120
	8	1440	11520	85,95	1280
	9	1440	12960	107,5	1440
	10	1440	14400	131,46	1600
	11	1440	15840	157,83	1760
	12	1440	17280	186,63	1920
1996	24	1440	34560	722,6	3840
1997	36	1440	51840	1 614,89	5760
1998	48	1440	69120	2 870,62	7680
1999	60	1440	86400	4 497,06	9600
2000	72	1440	103680	6 501,64	11520
2001	84	1440	120960	8 891,90	13440
2002	96	1440	138240	11 675,58	15360
2003	108	1440	155520	14 860,52	17280
2004	120	1440	172800	18 454,77	19200
2005	132	1440	190080	22 466,49	21120
2006	144	1440	207360	26 904,06	23040
2007	156	1440	224640	31 775,97	24960
2008	168	1440	241920	37 090,93	26880
2009	180	1440	259200	42 857,78	28800
2010	192	1440	276480	49 085,57	30720
2011	204	1440	293760	55 783,51	32640
2012	216	1440	311040	62 961,02	34560
2013	228	1440	328320	70 627,67	36480
2014	240	1440	345600	78 793,26	38400
2015	252	1440	362880	87 467,76	40320
2016	264	1440	380160	96 661,34	42240
2017	278	1440	400320	108 057,13	44160
2018	290	1440	417600	118 411,31	46080
2019	300	1440	432000	127 461,51	48000
2020			432 000 Kč	127 462 Kč	48 000 Kč

zdroj: vlastní výpočty

